

PETRI MULLERI

PANDECT. PROF. PVBL. ORDIN. CONCIL. SAXON. CVR.
PROVINCIAL. SCABIN. AC FACVLTATIS
IVRID. ASSESSORIS

TRACTATIO IVRIDICA

DE

IVRE

PRAEIGNANTIVM

Von

Schwangern Weibern.

IENAE LITTERIS SCHILLIANIS

CIO IO CCLVI

PETRI MULLERI

PANDICT. PROE. PUBL. ORDIN. CONCIL. SAXON. CUR.
PROVINCIAL. SCABIN. AC FACULTATIS
IVRID. ASSESSORIS

TRACTATIO IVRIDICA

DE

IVRE

PRÆFATIUM

1708

Edinburgii Excipere.

LENÆ LITTERIS SCHILLIANIS
CICIDCCXVI

FELICITER.

IN eo vires suas mirandum in modum ostendit sagacissima rerum parens, natura, quod, cum excogitasset duorum sexuum rationem, attribuit eisdem, ut appeterent se invicem & conjunctione gauderent, quo hac ratione propagari ac multiplicari genera possent. Ianoc. de Maneſt. *lib. 3. de dignit hom.* Et solos quidem homines, (quippe cum natura omnis sui geminatione delectaretur) tam negligentes sui existere indignum erat, ut ex sobole diuturnitatis sibi memoriam in ævum relinquere detrectarent, nescii, parentes sub liberis vivere, & cum numero nequeant, specie superesse. Aristot. 2. *de anim. c. 4. post. pr.* Ingeneravit ergo ipsis Autor universi æternitatis appetentiam vehementiorem & acriorem, quam ceteris ani-
A man-

mantibus, quia & illi proximiores sunt immortalitati. Ex quo factum, ut hominibus locupletarit generationis beneficium regiones, haud civitates tantum. Cumprimis autem mulieres, quæ propter virum fabricatæ *1. Cor. 11. v. 9.* nec non causa liberorum videntur inventæ, multum ad amplificationem nominis nostri conferunt, dum gravissimis cum molestiis fœtum in utero conceptum sollicitæ continent. Quæ res effecit, ut a legislatoribus amplissima Prægnantes sortirentur privilegia, meque impulit, ut præsens acroama **DE IURE PRAEGNANTIUM** exarandum susceperem. Quod si enim incredibili voluptate capimur earum rerum, quæ nobis a charissimis amicis offeruntur, cur non ea nobis arrideat materia, cujus maxima pars matres, uxores, filiæ ac sorores nostræ sunt atque fuerunt, mollibus naturæ vinculis infantes, donec erumpant in lucem, detinentes? Tu vero indulgentissimum Numen menti meæ lucem affunde, ut in hoc laborum Academicorum specimine sacratissimo tuo Nomini & Gloriæ velificatum me esse appareat, Amen.

Sit ergo

CAP. I.

CAP. I.
EXHIBENS
EXPLICATIONEM NOMINVM.
SUMMARIA.

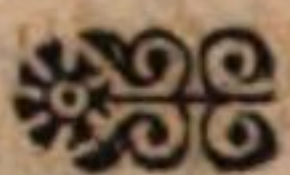
§. I. Unde nomen juris derivetur. §. II. Quot sint significationes, remissive. Quid b. l. denotet §. III. Unde dicatur Prægnans. §. IV. Referri solet tam ad sensitiva, quam ad vegetativa. §. V. Quid denotet apud Grammaticos & Ictos. §. VI. Synonymum est Gravidum: Venter. §. VII. Quid venter denotet. §. VIII. Quomodo differat a partu & infante. §. IX. Quomodo prægnantem mulierem alias vocent. §. X. Quomodo differat a molaria & puerpera. §. XI. Descriptio.

§. I.

Circa *Juris* derivationem mirifice discrepant Dd. Alii a *jubendo*, quod nihil aliud denotet, quam quod natura jubet sequi aut vitari. Spig. *Leg. Jur. b. Don. i. com. 4. post med.* alii a *justitia* cum Ulp. *l. i. pr. de J. & J. illud deducunt* D. Strauch. *diff. i. aph. i.* Dicimus priores secundum ordinem Grammaticum, posteriores vero secundum denominationes Logicas procedere.

§. II.

Ceterum quot & quos significatus vocabulum *Juris* sustineat, hic anxie neutiquam inquiremus. Videri potest *l. pen. & ult. ff. de J. & J.* D. Hahn. *ad Wesenb. eod. t. n. 14.* Nobis hic designat qualitatem moralem personæ competentem ad aliquid juste habendum vel agendum. H. Grot. *de J. B. & P. l. i. c. i. §. 4.* & Wilh. Grot. *Enchirid. c. i. §. i.*

§. III.

Prægnans, pro quo *prægnas*, *atis* dixerunt veteres v. Turneb. l. 29. *Adversar. c. 27. pr.* Sic Phronesium meretrix ad Dinarchum apud Plautum in *Trucul. act. 2. sc. 4.* Equidem nec peperî puerum, nec *prægnas* fui, verum *assimulavi me esse prænantem*: compositum autumamus ex *Præ* & obsoleto verbo *Geno*, i. e. genero, quod habetur l. 17 §. 1. de leg. 1. & l. 13. §. 6. de reb. dub. quasi exaudiatur *prægenans*, quale est animal, priusquam gignat. Corv. Font. Lat. hoc vocab. Genere autem & genare veteres dixisse placet ἀπὸ τῆς γεννᾶν cum Voss. in *Etym. h. voc.*

§. IV.

Referri solet tam ad bruta, quam ad homines Varr. l. 2. c. 4. de re rust. licet convenientius iis τὸ foetum esse tribuatur. v. Scriptores rerum rustic. Imo arbores quoque Plinio *Histor. Natural. 12. c. 14.* dicuntur *prægnantes*, quæ humorem & succum sibi familiarem assumpserunt, nec dum in flores aut folia propagarunt. Calep. b. Alio modo eadem *prægnantes* superstitiosis effectibus fabulose narrantur a Casp. Schotto in *Phys. cur. app. ad Lib. 5. c. 1. §. 2.*

§. V.

Prægnans quoque *Grammaticis* vox dicitur, quæ velut gravida est ubertate significationis. Casaub. in *Athen. l. 1. c. 22. circa fin.* Nec illepide Plautus *Asin. act. 2. sc. 2.* *prægnantes plagas* appellat eminentes ac protuberantes, prout uteri solent esse *prægnantium*.

Acti denique *prægnantes* vocant clausulas, quibus tanta iustitiæ vis inest, ut in contrarium audiatur nemo

mo v. c. Ex plenitudine potestatis, motu proprio, certa scientia. Negationes item prægnautes audiunt illis, quæ virtualiter aliquid affirmant seu quarum ratio concludens dari dotest. Sic si maritus neget partum esse suum, virtualiter affirmat esse spurium, ideoque assertionem suam negativæ contrariam probare debet per *l. 5. §. 1. de probat.* quamvis alias neganti non incumbat probatio *l. 2. eod.*

§. VI.

Eandem, quam prægnaus, significationem sc. propriam habet *gravidum*, quasi quod conceptu gravatur. Hinc Germani non ineleganter τὸν ventrem ferre, βαρύνεσθαι τὴν γαστέρα. H. Steph. *Thes. Gr. Ling.* verb. βαρύνω per schwer gehen, it. schweres Fußes seyn exprimunt. Licet accuratiores dictionum Censores prægnaentem velint esse, quæ concepit: gravidam vero, quam uteri gravedo proximam partui ostendit. *Vet. Voc. Cath.* apud Matth. Martin. *Lex. Phil. b.* Prægnaentem foeminam quoque alio nomine indigitare licet, scil. mulierem *pleno ventre l. 84. de acq. vel. om. ber.* ubi etiam oppositum *vacua ventre*, quæ & *vacuus uterus* nominatur *l. 30. §. 6. eod.*

§. VII.

Ventris autem nomen non tantum competit prægnaenti mulieri uteroque prægnaentis *l. 1. pr. de ventr. in poss. mitt. t. t. de inspic. ventr.* Sed etiam τὸ κατὰ τῆς κοιλίας *Luc. c. 1. 42.* animali sc. quod in utero existit. *l. 9. §. 1. ad L. Falc. & t. t. si ventr. nom. mul. in poss. miss. cum seq. add. Berckringer Inst. Oecon. l. 1. c. 7.*

§. VIII.

Differt autem venter a partu & infante: ut innuit l. 1. §. f. de vent. insp. quod hic sit jam natus & intra annum septimum constitutus: iste in ipso actu pariendo, vel sangvinolentus, Græcis τὸ βρέφος ἀγγιγνύοντος 1. Pet. 2. 2. ille antequam natus sit Gothofr. *ad d. l. 1. §. fin. lit. H.*

§. IX.

Caprificatam nuncupant mulierem, quæ exactis mensibus partui proxima Græcis ἡ ἐπιτόκος salutatur. Dietherr. *in add. ad Bes. Thesaur. v. Schwängerung*, Græcis effertur ἡ ἐν γαστρὶ ἔχουσα Matth. 1. v. 18. & 23. c. 24. v. 19. ἡ ἔγκυος. Luc. 2. v. 5. ἐγκυμονῶσα, ut veteres Glossæ interpretantur, it. γυνὴ βαρεῖα Martin voce *Gravidus*.

A Gallis prægnans fœmina appellatur *Femme grosse*, Italis, *a Moglie gravida*.

Germanice in nonnullis locis dicitur: *Sie ist zuvor sacket i. e. schwanger gewesen.* Besold. p. 3. Conf. 140. n. 51.

§. X.

Differt a molaria, quod hæc morbosa sit: Mola enim a mole dicta (Græc. μολόσαρξ) est caro dura informis & inutilis, in muliebri utero gentia, instar veri conceptus & variarum figurarum. Aristot. 4. de Gen. an. c. 7. Et fit a semine imperfecto atque infœcundo, ut cui calor deest, quantum adesse expedit ad foetus conformationem. Contingit sæpe 40. die, interdum tertio mense, vel multo etiam sæpius, v. Castelli *Lexicon Med. hac. voc.* Imo fœmina quædam Argentora-

toratensis molas carnosas 76. ultra decennium gestavit, teste Melch. Sebiz. *in exercit. Acad. p. 788. usque ad f.*

Prægnans contra *πατα φύσιν* se habere dicitur, & sana est, si modo nihil extrinsecus accidat, quod corpus ejus in aliquam invaletudinem immittat. Gal. *cl. ult. l. 14. Meth. med. c. 14.*

A puerpera τῇ λεχοῖ, λοχευτέλα differt, quod hæc purgationem a partu procedentem patiatur. Mercur. *de morb. mul. l. 4. c. 1.* illa vero retineat prolificum semen aut foetum in locis ad ejus augmentationem aptis, i. e. in utero Gal. *cl. 3. l. 2. de sympt. caus. c. 3.* licet Musciponti foetus extra uterum in abdomine genitus sit v. Deusing. *in descript. foetus extra uter. gen.*

§. XI.

Prægnantem definimus *personam, quæ occupata est in generando, quod conceperat.*

CAP. II.

DE

PRAEGNANTIBVS IN STATV GESTATIONIS.

S V M M A R I A.

- §. Quenam prægnans apta dicatur. §. II. Exempla infantum & impuberum, quæ pepererunt. §. III. Quibus annis accedat fæminis robur gestando utero sufficiens. §. IV. Quodnam tempus opportunum sit coitioni. §. V. Quæstiones. Num possibile sit mulierem ex viri semine concipere, nulla commixtione membrorum genitalium facta? An queat mulier illæso virginali septo concipere?
Remis.

Remissive. §. VI. Agitur de superfœtatione. §. VII. §. VIII. §. IX. §. X. §. XI. §. XII. §. XIII. §. XIV. §. XV. Proponuntur monita Physicorum, Medicorum & Politicorum. §. XVI. Digna commiseratione mulier prægnans est, quando absurdis rerum multarum desideriis tenetur. §. XVII. Perversus matrum appetitus præposteras infantibus affectiones imprimit. §. XVIII. An denegata edulia, quæ prægnantes appetunt, sint causa abortus? Remissive.

§. I.

Prægnans fieri illa demum apta est, quæ in pubertate posita, quæ quomodo cognosci queat, docet Paul. Zacch. qq. *Med. leg. l. 1. t. 1. q. 1. inf.* Scite admodum Seneca *l. 4. de benef. apud Cypræum de spons. c. 9. §. 2. pubertas intelligitur, cum vox obsoleta facta est, & membra completa sunt & pudor ubique vestitur & menses tributa dependunt.*

§. II.

Si cum Cassianis pubertatem ex coeundi facultate æstimare velimus, septennio minor, quæ uterum gestat, non puella, sed pubes vocanda *arg. c. puberes 3. de despons. impub.* Exempla earum, in quibus malitia ætatem supplevit, prostant passim. Sic fœmellarum undecennium Russicarum ac Finlandicarum in satis fœcundo matrimonio viventium passim meminit Ad. Olear. *in Itin. Pers.* Et puellam novem annorum uterum gestasse ac decimo puerperam factam, ex oculari teste Albert. Pap. narrat Angel. *In sum. verb. matrimon. impedim. 16. §. 5. Savanorol. tr. 6. c. 21. rubr. 6. in Vasconia fœminam anno ætatis nono, Ioh. Schenck. l. 4. Obs. Med. 125. aliam ejusd. ætatis in tractu*

tractu Rhenum & Mosam inter peperisse legimus. Crus. p. 3. Ann. Suev. l. 4. c. 11. p. 237. qui ibid. l. 3. c. 4. p. 144. de puella octenni in pago Cel eam puellum feliciter enixam refert. Fidem superat, quod habet Solin. de sit. orb. c. 63. de mulieribus quibusdam Indicis, quæ quinquennes generant, sed ultra octavum annum vivendi spatia non protrahunt. Unde aus Mandelslohens Ostind. Reiseb. tradit Zeil. cent. 5. ep. 41. Daß ein Weib nicht weit von Ugra, des Mogols Residentz-Stadt, eine Tochter bekommen, welche im andern Jahr Brüste, im dritten Jahr ihre menses bekommen; Im vierdten Jahr der Leib aufgelaufen, im fünfften solcher vergangen, im sechsten Sie einen Sohn gebahren.

§. III.

Communissimum tamen putamus, circa annum 17. accedere demum puellis robur gestando utero sufficiens optimeque concoctum semen in illis deprehendi Zacch. l. 4. t. 2. q. 4. n. pen. quam quoque ætatem Platonem & Hesiodum nubendo aptissimam existimasse prodit I. Lud. Viv. de Christ. fœm. l. 2. c. 13. in med. Nec enim expetit tam teneras Veneri assuescere, cum intendatur libido, sistanturque a progressu corpora. Id. de Off. mar. c. 2. p. m. 50.

Itaque florentissima ætas optima, & intra 40. annum omnis concipiendi habilitas terminatur, quo elapso prolem difficulter concipit mulier propter diminutionem caloris naturalis & impotentiam seminis, quod licet emittatur, non tamen est ita plerumque digestum, sicut in generatione prolis natura exigit: Instrumenta

B

enim

enim naturæ virtute destituuntur Masc. Vol. 3. concl. 1147. n. 8. Adeoque multo magis inter monstrosas raritates computatur, si major quinquagenaria partum ediderit. l. 12. C. de legit. her. l. 21. pr. de act. empt. & vend. quemadmodum Valescum de Tarenta, Medicum vidisse puerperam mulierem 67. annorum, ex Valleariola refert Schenck. l. 4. obs. 121.

§. IV.

Tantum de habilitate concipiendi. Sequitur, temporis opportunitatem ut attingamus paulisper. Tempus autem coeundi optimum autumant, cum corpus neque supra modum, plenum, neque vacuum extiterit, aut in calore, aut in frigore, aut siccitate aut humiditate excesserit. Galen. c. 86. art. Med. Itaque præcaveri debet satietas cruditas, fatigatio, vomitio, purgatio & repentinus alvi fluor; horam ad procreandam sobolem aptiorem censent Medici post cibum & ante somnum, cum ob alias causas, tum quod foemina dormiens genituram melius retinet. Leonh. Fuchs. Comp. art. Med. c. 53.

§. V.

Quoad modum prægnationis non adeo solliciti erimus, cum de eo differere scholæ sit physicæ & medicæ. Ita de quæstionib. Num possibile sit mulierem ex viri semine concipere, nulla commixtione membrorum genitalium facta? Negativam vid. apud. Paul. Zacch. in qq. medielegal. lib. 3. tit. 1. qu. 8. Sinibald. Geneanthropol. l. 1. tract. 3. cap. 7. Similiter, an queat mulier illæso virginali septo concipere? Affirmativam lege ex ICTis apud Vivium lib. 2. decis. 299. n. 10. ex Medicis apud Avicenn. lib. 3. fen. 21. tr. 4. c. 1. Sinibald. lib. 4. tr. 2. c. 3. pag. 458.

458. Caspar. a Rejes *in camp. elys. jucundar. quæst. Medic. Juridic. q. 41.* Negant ex ICTis Delrio *lib. 2. disquis. Magic. q. 15. in med. § ex Medicis Hieron. Mercurialis lib. 1. de morb. mulier. cap. 2.* Andr. Laurent. *lib. 8. Anatom. q. 11.*

§. VI.

Nunc quoque de iterata, quam superfoetationem, ἐπικύησιν vocant, agendum esset, quia nempe ἄνθρωπος φύσει πολυλόκος ἐστὶ, καὶ περισσῆτε ἢ μὲν θείῃ ἢ ὑπέρβια καὶ τῷ περιπτώματι, μὴ μὲντοι τοσούτον ὥστε ἐκτρέφειν ἕτερον: natura homo perfoecundum est animal, in ejusque utero aliquid tum spatii tum excrementi superest, quamvis non tantum, ut vel alterum possit alere. Arist. 4. de Gen. An. 5. hinc non novum utero graves superfoetare: quem tamen præter mulierem & equam pauca norunt animalia. Sed Medici accuratius de ea differant. Hoc saltem ex jure civili sufficiat notasse, Petr. Jacobi in *præf. aur. libell. Rubr. 51. §. 27. ex l. 30. §. 6. de acquir. bered.* superfoetationem colligere. Et ex historiarum monumentis sequentia, nimirum foeminam quandam unum justo partu, quinque mensium alterum edidisse, scribit Plin. *l. 7. N. H. c. 11.* Aliam unum filium pulchrum, qui assimilabatur viro suo, & post paucos dies peperisse unum turpem, amasio simillimum. Plura exempla superfoetantium collegit Schenck. *l. 4. Obs. 126.* Ubi simul de vidua Philippi Ludovici ab Hirschhorn. Anno 1584. formosum initio, sed mortuum infantulum, decem v. hebdomatibus post vivum puerulum in sui solatium enixa. Jung. Wolff. *tom. 2. R. mem. f. 988.*

§. VII.

Suadent Phyfici, ut caveat mater, ne longiusculo tempore post primum foetum coeat, fit enim tunc, quippe utero magna ex parte ad partum usque se comprimente, ut maturato dolore primus partus intereat & posterior conceptus perfici non possit, adeoque abigatur similis iis, quos abortus vocamus. Sin a primo conceptu secundus proxime molitus sit, paululumque temporis inter eos intercesserit, quod superfœtarit mater, nasci absolvi que potest, non secus ac si gemini nascerentur. Ludov. Bonaciol. *ennad. mul. c. 2. de iis, quæ utero gravib. accid. post. med.* Istud tamen ubique verum est: κύνεσα ἡ γυνή, ἢν μὴ λαγνέουσαι, ῥήτερον ἀπολυθήσεται τὸ τόκον, prægnantes facilius parere, a coitu si abstineant. Hippocr. *lib. de superfœt. post. pr.*

§. VIII.

Et cum foemina præsumatur habere animum liberos procreandi *L. 2. C. d. ind. viduit. tollend.* hinc motum fugiat vel immodicum vel incommodum: ne ipsi eveniat, quod illi foeminæ mali commatis, quæ, cum conceptus fere trimestris nulli suboleret, jocosè multa faciebat, adeo, ut in vicinum lectum conjiceretur, ubi, cum in ejus ventrem lapsus juvenis esset, tantam utero vim mole sua intulit, ut elisus fuerit foetus ingenti cum copia sanguinis erumpente, enarrante id Boneto *Phar. Med. lib. 9. n. 151.*

§. IX.

Suadent quoque tam Phyfici, quam Politici, ne saltibus nimis jactetur gravida, desultetque immodice

dice aut resiliat poneve saltet, ut Curii triumphantis
 soror. Schönborn *l. 1. pol. c. 6. post. med.* Huc facit sen-
 tentia Zeileri *cent. 1. ep. 28. in fin.* Durch das lange
 Tanzen werden die Aldern in den Jungen Leuten
 sehr verletzet, und entspringet das bluten, und die
 Weiber bringen sich öftermahls um die Frucht:
 Der Leib wird mit bösen *Humoribus* erfüllet, daher
 das Zittern entstehet; Die Haut häßlichen und die
 ganze Leibes-Gestalt verstellet. Aus dem welschen
 Tanze, so *Volta* genennet wird, sollen unzählbare viel
 Todtschläge und Abtrieb der Kinder im Mutterleibe
 erfolget seyn. Et ne supra modum expavescat, ut Iulia,
 Cæsaris filia, cum vestem Pompeji, conjugis sui cruo-
 re respersam e campo domum relatam vidisset Valer.
M. l. 4. c. 6. & Plut. in Pomp. versione Crusier. p. m. 493.
 & Sofia Varronis uxor, quæ audito, Æmiliū Paulum
 occisum maritumque victum, expiravit, infante in
 utero manente vivo. Guev. *Horol. Princip. l. 2. c. 15.*
 neu comœdiis aut spectaculis publicis intersit; Sic
 Hippolytam, L. Papyrii filiam, Torquati conjugem,
 patri de Samnitibus triumphanti occursum confer-
 ta multitudine ipsam undique premente, animi deli-
 quium passam esse legimus apud eundem.

§. X.

Neu conviviis dissolutis adsit, prægnantem enim
 neque implere cibis neque esurire oportet. Varr *2. de*
re rust. c. 7. p. 51. in f. alias usu veniet, quod sorori
 C. Duilli, quæ largius coenata, foetum, quem utero
 gerebat, cum spiritu ejecit. *Horol. d. l.* Ne inebrietur
 & crapulæ indulgeat. Hinc novis maritatis apud

Carthaginenses vini usus interdictus erat, ne scil. fœtus labem inde conciperet, puta si nimium se ingurgitent. Quod si autem moderate bibatur vinum, haud nocet; nullum enim est alimentum, quod generationi magis conducat, quam vinum album, præsertim ad ingenium partui conciliandum. Philipp. Iacob. *Sachß a Löwenheimb* in *ἀμπέλους*. f. 6. m. 2. c. 5. num. 7.

§. XI.

Neu præcingat se nimis stricte, ut Coriolani neptis. Horol. *ib.* Neu septimo mense præterlapso nimium crebris deambulationibus utatur, ut ex Louys Bourgeois *Hebammenbuch* l. 2. c. 8. p. 13. probat D. Amman. *Med. Crit. disc.* 76. Quod quoque velle videtur Bonaciol. *enn. mul. tit. de proceritatis partuum causis.* his verbis: Mulier ambulatione se exerceat recta magis, quam flexuosa sub dio in umbra, quam parietes aut viridaria jactant: finis citra fatigationem lassitudo statuenda. Illud vero duriuscule, quod mulieribus properante partu viginti dierum tractu gestationes aut navi aut vehiculo usui esse *eod. c.* asserit. Porro videndum, ne gravidæ frigidis in locis sint aut laborent nimium: non tamen suadendum est plebejis fœminis, ut penitus si laboribus domesticis subducant, cum nimium otium & vita sedentaria nonnunquam abortui causam dederint.

§. XII.

Cavendum est prægnanti, ne immaniter & vaste clamet: neu vehementer excandescant; aversetur ea, quæ tetrum odorem spirant. Bonet. *Pbar. Med.* l. 9.

§. 97. p. 86. & 87. Sic abortus nonnullis ex lucernarum extinctu accidit Plin. *H. N. l. 7. c. 7.* Proinde in Castaneas, juglandes, avellanas tanquam in speculum intueantur prægnantes, quanta cura & solertia foetus illarum e flore veluti conceptos natura occultet, & protegat: castaneæ quidem echinati calycis: juglandis vero lignei putaminis operimento, ut neque aquis madefiant neque ventis excutiantur; ac tanto majorem curam foetus habeant, ne per incuriam abortum faciant. *Guev. d. l.*

§. XIII.

Porro quia imaginationis vires magnæ ac validæ sunt in humano corpore, matres, dum uterum gerunt, dent operam, ne quam admittant vehementem cogitationem deformis rei, turpis, obscœnæ: pericula item devitent, in quibus foeda aliqua visu species possit offerri: ne ex inopinata novitate noceat, si quid repente aspexerint, unde contrahat noxam foetus. *Viv. de Christ. fœm. lib. 2. cap. 13. p. m. 449.* Sic multi furacitatem, qua matres gravidæ se foedarunt, vitæ totius moribus retulerunt. Sic prægnans quædam latronis in cruce pendentis crura intenta mente aspiciens puellam peperit cruribus deformem. Notabilis item est relatio Dygbæi de *Symp & Antip.* de infante nato, cujus mater seorsim partu excluserit caput & seorsim truncum: prægnans enim cum stupore in foro malefici cujusdam caput detruncare conspexerat. Alias experimento quotidie deprehenditur, gravidam de morte parentum, amici, aut mariti tristem audientis nuntium eniti infantem cadaverosa

rosa facie præditum. Dn. Christ. Warlitz *disp. inaug. de appet. gravid. Witteb. hab. tb. 30.* Alia matrona Venetiis una portione gemellos edidit, quorum corpora cancellatis cruribus ita juncta invicem erant, ut ægre sexus discerni posset: quod aspexerat propudiosam quandam imaginem, qua complexus sponсорum exprimebatur. P. Schott. *Pb. cur. l. 5. c. 28. §. ult.* De foemina Pelsenæ, in Bohemia, puerum similem imagini crucifixæ pariente vide Iob. Fincel. *p. 1. von Wunderzeichen, ad Ann. 1542.* Imo cum is sexus lascivus & ludibundus sit, oculosque in obvia quæque continenter defigat, accidit quandoque, ut naturalis facultas, quæ operi formando perficiendoque insit, ascititiam formam infanti inducat a parentum natura ac conditione prorsus alienam. Sic cum Carolus V. ex Hispania in Belgium instructissima classe esset delatus, multorum procerum apparatu stipatus, quam plurimæ honestæ foeminae, quæ passim uterum gestabant, ex crebro Hispanorum contuitu, exactis novem mensibus infantes ediderunt superciliis capillisque nigris ac crispis, tum colore illis naturali undique assimili. Lev. Lemn. *lib. 1. c. 7. de complex.* Et opulento cuidam deformi volenti prolem habere formosam, mulier eadem ex causa infantem pusionem lineamentis referentem peperisse, testatur Gal. *cl. 5. c. II. lib. de ther. ad Pison. lit. C.* Timandra quoque Britomandis R. Galliaë conjux cum secundo ventrem ferret & pedes in agros patiaretur, subito timore perterrita ad turbinis sonum, qui ingentis campi messem cedentibus spicis percurrerat, filiolum edidit
Astiori-

Astioristen, paulo infra cervicis exitum & in crure dextro maculam tanquam spicæ figuram ardenti purpura expressam habentem. *Barcl. in Argen. l. 4. c. 9.* Ridiculum denique, quod prope Lipsiam non ita diu contigit. Rusticus quidam juvenculam suæ conditionis duxerat, quæ in primo coitu ob nimiam τὸ γυναικείῳ in modum erinacei aculeati asperitatem novellum maritum ad sanguinem usque læserat, quod hic indigne ferens dissolutionem matrimonii a Consistorio petiit. Illam autem notam mater ipsi imprefferat, cum per campum ambulanti inopinato erinaceus offerretur, ad cuius insolitum aspectum manum cunno admoverat.

§. XIV.

Præcipiunt hic peritiores conjugibus, ut elegantes circa lectum genitalem habeant imagines. Hinc Persinnam, Æthiopix Reginam ex Hidasste marito pariter Æthiope filiam suscepisse albo colore insignem, quod imaginem Andromedæ curiosius aspexerat, prodit Heliodorus.

§. XV.

Illud advertendum bene, quod, si forex, mustela aut tale quiddam inopinato corpori infilierit, aut fraga, cerasa, uvæ &c. ulli parti inciderint, ne hujusce rei vestigia imprimantur illi membro, mulier in ipso momento, quo hæc ingruunt, confestim absterfo membro posticæ aut remotiori corporis parti manum adhibeat: quo facto statim averruncatur malum, aut contactæ parti nota infigitur, tota imaginatione ac facultate naturali eo conversa. *Lev. Lemn. l. 1. c. 4. in*

fin. de Occult. nat. mirac. Ceterum de vi imaginatrice
vid. *Camer. cent. 1. hor. subcis. c. 54.*

§. XVI.

Digna quoque commiseratione mulier prægnans est, quando absurdis rerum multarum desideriis tenetur: Compertum enim est sæpe illas carbones aut cineres deglutivisse. Immoderati isti appetitus piccationum nomine veniunt, & ex eis horrenda facta non raro propullularunt. Sic non procul Andernaco A. 1533. foemina quædam desiderio vescendi de carne mariti capta, noctu ipsius jugulo ferrum immerfit, & per dimidiam noctem sinistrum brachium & latus, usque ad thoracem comedit, reliquum sale maceravit. In lucem tandem protrusit vivos tergeminos, simulque maritum quærentibus amicis, cum malaciæ furor deferbuiſſet, & eam facti pœniteret, omnem rem aperuisse fertur. *Fincel. p. 1. von Wunderzeichen.* Langius *Epist. Med. lib. 2. ep. 12.* Schenk. *l. 4. Obs. 131.* Quomodo autem punienda sit talis mulier, suo loco monebitur.

§. XVII.

Ceterum perversus matrum appetitus partim auctus, partim prostratus præposterarum infantibus affectiones imprimit. Sic quando mater gestationis tempore hoc vel illo cibo vel potus genere, ad nauseam usque, se adimpleverit, nauseam istam simul foetui communicat. Matris enim & foetus consensus tunc est maximus. Quando contra prægnationis tempore peculiare edulii genus infense respuit, tum non minus, quam antea ob imaginationem eadem infanti accedit impressio.

Warliz.

Warliz. *disp. de app. gravid. th. 27.* Atque ita judican-
dum de casei averfatione. Quamvis non diffimulan-
dum, in aliis causam hujus esse certum stomachi tem-
peramentum, qui contrarius est talis cibus, quemad-
modum nonnulli grandiores facti fugiunt cibos, quos
in pueritia avide manducarunt: in aliis denique alias
causas nobis occultas in particulari Schott. *Phys. Cur.*
l. 3. c. 7. Also haben theils Leute den glatten Sammet,
das Krahen im Kopf, die Rosen, das Händ-über einander
schlagen, das Sporenflimern nicht dulden können. *Zeit*
cent. 1. ep. 78. Ut plurimum tamen matrum culpa
hanc detestationem comparari, constat. Quidam
averfantur pisces, quidam carnes, alia ova, brassicam
alii. Et Rusticus ille Nortlandus, in Waterlandia
haud longe Alcmaria, in pago Scermerio, nullo alio
cibo potuque vitam sustentavit, quam lacte vaccino,
ut tradit Forest. *in Schol. ad Obs. 5. l. 4. de Febr.*

§. XVIII.

Ceterum an denegata edulia, quæ prægnantes
appetunt, sint causa abortus: an hujus etiam appeti-
tus sit matris, an foetus &c. vid. Casp. a Rejes *in*
Camp. Elys. juc. qq. Med. Jurid. q. 50.

CAPVT III.

DE

PRAEGRNANTIBVS IN STATV
ENITENDI.

S V M M A R I A.

§. I. Partus fit longævior, si diu gestetur, per rationes.

§. II. Non creditur mulieri parturienti, quo mense &
tempo-

tempore pariat, cum nesciat initium conceptus. §. III. Quinque possunt nasci. §. IV. In tempore partus computandi mensis est 30. dierum. §. V. Non una est sententia, quando partus dicatur animatus. §. VI. Quid de sententia veterum Astrologorum, qui 7. Planetis maximam operationem in generatione tribuunt, sentiendum sit, remissive. §. VII. Quis partus dicatur legitimus & naturalis, in actu scil. signato. §. VIII. Execto ventre nati, quos ingenitos, seu partus Cæsareos vocant *Aus schnitlinge*, possunt quoque dici naturales, & auspiciores haberi solent. §. IX. Primogenituram sibi vindicat, qui totus in lucem prior editur, non qui quoad partem aliquam. §. X. Mulier, quæ semper mortuos parit, morbosa maxime est. §. XI. Partus quinquemestris num sit legitimus? §. XII. Num sexto mense editus? §. XIII. Septimestris judicatur legitimus. §. XIV. Quid de Octimestri sentiendum? §. XV. Nono mense editus perfectus & legitimus est. §. XVI. Quid de ulterioribus mensibus judicandum sit, remissive? §. XVII. Abortus qualia sint præfagia? §. XVIII. Quis dicatur partus abortivus? §. XIX. Ad probandum partum abortivum non quivis admittuntur. §. XX. Dei benignitate abortus quandoque avertuntur. Refertur memorabilis historia.

§. I.

Hætenus prænantem contemplati sumus in statu gestationis, nunc considerabimus eam, prout est in actu enitendi. Ubi præmonendum ducimus, (1) Partum fieri longæviozem, si diu gestetur, quia (1.) foetus plus habet ex substantia matris (2.) prodit confirmatior. (3.) aeris vim prædatoriam tardius experitur. Franc. Bac. de Verulam. *hist. vit. & mort. art. 3. obs. 4.*

§. II.

§. II.

(II.) Non credi mulieri parturienti, quo mense aut tempore pariat, cum nesciat initium conceptus. Boer. dec. 299. n. 1. Zacch. l. 1. t. 3. q. 1. n. 45. ex eo, quod antequam inflatus fuerit uterus, ut sæpicule accidit, coire soleat. Arist. 7. de N. Anim. c. 4. post. med. adeoque impossibile sit probare, partum octavo vel sexto mense fuisse conceptum. Imo Masc. 3. Vol. Concl. 1146. n. 31. ex Cagnolo ad l. 11. ff. si cert. pet, refert, mulierem quandam credentem, se laborare dolore ventris, ac ignorantem, ventrem plenum esse, filium edidisse. Scilicet cujus temporis aut dinumerationis initium ignoratur, ejus finis sciri procul dubio nequit, juxta Dd. in l. de divisione 5. ff. sol. matr. & l. si in diem 46. de cond. & dem.

§. III.

(III.) Secundum Aristotelem quinque posse nasci, quia quinque receptacula in matrice mulieris, ut l. si pater meus 36. de solut. vel posse nasci septem, ut L. 3. si pars her. pet. Dn. Præses in colleg. publ. ad l. 64. ff. d. Reg. Jur. Notab. 3. Hinc Prætor interdum incertæ partis hereditatis petitionem etiam indulget. l. 1. §. f. eod.

§. IV.

(IV.) In tempore partus computando mensem esse de triginta diebus, nec plus nec minus, & sic lunarem, ut conjicere licet ex l. Intestato 3. §. f. de suis & leg. her. quod Iura quoque civilia statuunt in l. Si maritus 4. §. extraneis autem 1. & l. Miles. 11. §. sexaginta 6. ad L. Iul. de adult. Auth. Iubemus C. de Iudic. Quod si

dies bissextilis cadat ibi, computatur pro una die, licet alias in ætatibus & multis aliis illa dies bissextilis non computetur pro die. ut *l. 98. de V. S. § l. 3. §. 3. de min. Pet. Iacobi in Pr. aur. libell. Rubr. 51. num. 26. Dn. Præses ad. l. 101. d. R. l.*

§. V.

(V.) Non unam esse opinionem, quando partus dicatur animatus. Gl. *ad l. 4. de extraord. crim.* statuit in masculis post quadraginta, in foeminis post sexaginta dies; idem sentit Zacch. *l. 1. t. 2. q. 8. n. f. Abb. vero in c. sicut 6. § in c. si aliquis 5. de homicid. n. ult.* concludit, quod in masculis post quadraginta, in foeminis post octoginta dies. v. Felin. *in d. c. si aliquis. circa fin.* Nobis hic libet ἐπεξεύρω, & considerationibus physicis id relinquere, hoc addentes, quod falsum sit, mares citius perfici, quam foeminas, cum tamen utrique in principiis vitalibus conveniant.

§. VI.

(VI.) Ex veteribus Astrologis quosdam inventos fuisse (mos hic ab Ægyptiis descendit, qui sacros ritus, Medicinæ præcepta & Astrologica, simul eisdem in libris consulto tradidere, notante Seld. *l. 3. c. 22. de I. N. § G. Ebr.*) qui septem Planetis maximam operationem in generatione tribuerunt. *Primum* mens Saturno, qui semen in matrice receptum frigidityte & siccitate sua condensat. *Secundum* Iovi, qui spiritum & membra tribuat. *Tertium* Marti, qui sanguinem subtiliat & humores ordinat. *Quartum* Soli, vitalem calorem & spiritum hepati & cordi tribuendi.

Quin-

Quintum Veneri organa sensibilia & officialia membra perficienti; *Sextum* Mercurio omnia corporis foramina disponenti: *Septimum* Lunæ suis limitibus membra dividenti & distinguenti. Confer Conciliatorem in *different. Physic. differ. 49.* apud Grillandum *de sortil. q. 13. n. 3. & 4.* Sed quid de hoc commentum sentiendum sit, v. Magnif. h. t. Rectoris Dn. Wedelii *Physiol. Med. sect. 3. c. 31. n. 3.*

§. VII.

(VII.) Partum legitimum & naturalem dici, qui ex legitimo matrimonio, maturus & justo tempore vivus totus prodiens, ad nullum declinans monstrum editus est. *l. Quod dicitur 12. §. 1. ff. de lib. & postb. her. l. Quod certum est 3. C. de postb. her. instit.*

§. VIII.

(VIII.) Ex utero mortuæ matris cæsos, quos Cæsones, ingenitos seu partus cæsareos, *Außschnitlinge*, vocitant, quamvis præcise loquendo dici nequeant nati, quod mulier nec tum pepererit *l. anniculus 132. §. 1. de V. S. & arg. l. 1. §. 8. ff. unde cogn. posse tamen appellari partus naturales ob maturitatem seu perfectionem. Hahn. ad Wesenb. t. de stat. hom. n. 3. eosdemque auspiciores haberi teste Plin. Histor. Natur. l. 9. c. 2. Quales fuisse Scipionem Africanum, Don Sancho Garziam, Regem Navarrae, Eduardum VI. Anglum, S. Gebhardum, Episcopum Constantiensem, Ulricum, Comitem Wurtembergiæ, Burchardum, Comitem Buchhornanum, aliosque complures, prodit Zeil. cent. 1. ep. 78. Eandem nascendi sortem habuisse Ferdinandum Albanum, testatur ex Molin. disp.*

624. Besold. *addition voc. Ingeniti*. Notabile est, quod Fincelius refert. *P. 2. von Wunder-Zeichen, Viennæ 1549.* foetum mortuum ex mulieris cujuspian utero excisum fuisse, quem a die Lucia 1545. usque ad decimum Novemb. 1549. gestarat, matrem nihilominus salvam mansisse.

§. IX.

(IX.) Primogenituram illum sibi optimo jure vindicare posse, qui totus in lucem prior editur, non qui quoad partem aliquam, quamvis hic multum unuscujusque civitatis jura peculiararia fervanti tribuendum sit. Hoboken. *ep. Med. 17.*

§. X.

(X.) Mulierem, quæ semper mortuos parit, morbosam maxime esse, nisi ab externa causa id fieret, ut ex labore, ex excussione & ex quacunque procatarctica causa. Zacch. *l. 3. t. 3. q. 13. n. 4. & l. Quæritur. 14. §. 1. de ædil. edict.* desiderare, prægnantem esse sanam, quia ex quocunque morbo, prægnanti non familiari si mulier laboret, in majore discrimine posita est ex prægnantiæ occasione, quam si eodem morbo extra prægnantiam laboraret. *ib. n. 10.*

§. XI.

His ita positis, superest, ut partuum tempora ordine examinemus. PARTVM QVINQVEMESTREM a 24. Aprilis usque ad 25. Septembris legitimum pronuntiavit Facultas Medica Lipsiensis 1656. apud D. Paul. Amman. *in Medic. Crit. Resp. 68.* ast pro maturo & perfecto habendum negamus, quia qui tali tempore nascuntur, aliquid violenti præsumuntur perpeffi, seu

ieu ab extrinseco aliquo, e. g. terrore, seu intrinseco, e. g. loci angustia, alimenti defectu &c.

§. XII.

Partum SEXTO MENSE editum legitimum esse, docet Renat. Choppin. *de privileg. rustic. l. 3. c. 8. n. 5.* & præjudicio Lipsiensium sub An. 1564. confirmat D. Amm. *Resp. 4.* Ast Bursat. *lib. 1. Consil. 63. num. 18.* eum, quia naturaliter vivere non possit, pro mortuo haberi, tradit, nec succedere, nec facere deficere fideicommissum, in quo statur dicto matris, nec foeminam excludi per masculum in feudo, qui post patrem illico decedit. Dicimus, partum sexto vel etiam quinto mense editum esse legitimum, quando vivax non est, ne perfectus, per ea, quæ habet Carpz. *l. 2. Consist. def. 227. n. 4. & lib. 5. Resp. III. n. 22.*

§. XIII.

SEPTIMESTREM secundum Medicorum Dictatoris illius Coi effatum legitimum & perfectum iudicavit Imperator *l. 12. de Stat. bom.* & ita pronunciarunt Lipsienses A. 1615. & 1638. apud Amm. *resp. 7. & 45. add. Schenk. l. 4. Obs. 154.* etiamsi initio mensis septimi natus sit. *l. 3. §. f. de suis & legit. her.* Neque obstant verba in Landrecht *lib. 1. art. 36.* Wenn ein Weib, ehe die Zeit kömmt, gebieret, so mag man solches frühe Kind an seinen Ehren schelten, das ist, für unehrlich halten. Also auch wann ein Weib nach ihres Mannes Todt Kinder gewinnet, mag man solch Kind auch schelten, wann es zu spät gebohren ist. Nam exinde contra partum septi

timeſtrem inferri nihil poteſt: loquuntur enim illa de nativitatſ tempore minime legitimo. Menſis autem ſeptimus ex omnium Medicorum ac Philoſophorum ſententia tempus eſt legitimum, & perfectum eum Hippocrates (quem numeris multum tribuiſſe, certum eſt) probabiliter ideo conſuit, quoniam naſcitur ſub ſydere Lunæ, vitæ humanæ compati-
bili & participavit de natura & qualitatibus omnium Planetarum. Grill. *q. 13. de ſortil. n. 5.* Septenarius enim numerus magnæ religionis apud priſcos fuit & virginitatis opinio ei (utpote qui duplicatus nullum ex ſeſe pareret numerum, qui intra denarium, primum numerorum limitem coarctaretur) uſque adeo inolevit, uti Pallas quoque vocitaretur, quia perinde atque Minerva uno duntaxat parente nata, ſolius Monadis foetu proceſſiſſe exiſtimaretur Macro-
b. *l. 1. c. 6. in ſonn. Scip.* Demonſtraverunt vero ſeptem menſium numerum veteres diverſimodo. Vel enim ponebant duos numerorum omnium primos cubos a pari octonarium, ab impari vicenum ſeptimum, hunc marem, illum vero foeminam ſalutantes. Coëuntibus iis, quinque & triginta contexi, aperta ratione conſtat, hæcque ſexies multiplicata decem & ducenos (qui dierum numerus ſeptenum procul dubio menſem claudat) concreari in conſeſſo eſt.

Tabella, quæ continet numerorum simplicium cubos, est hæc :

Radix.	R.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
Quadrat.	Q.	1.	4.	9.	16.	25.	36.	49.	64.	81.
Cubicus.	C.	1.	8.	27.	64.	125.	216.	343.	512.	729.

$$\begin{array}{r}
 8 \\
 27 \\
 \hline
 35 \\
 6 \\
 \hline
 288 \quad | \quad 7. \\
 30
 \end{array}$$

Vel sic: Triginta diebus afformationis sexaginta dierum spatium (illis duplum) additum, nonaginta dierum numerum implet. Quo dierum numero puerperium movebitur. Cui si centum & viginti dierum tempus (sexaginta dierum tractus duplum) adjiciatur. Mensium septem numerus exurget.

$$\begin{array}{r}
 30 \\
 60. \\
 \hline
 90.
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 60 \\
 2 \\
 \hline
 120.
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 90 \\
 120 \\
 \hline
 210.
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 288 \quad | \quad 7 \\
 30
 \end{array}$$

Hæc & alia talia invenies apud Ludov. Banaciol. *en- nead. mul. c. 5.* quo mensium numero, quo ord. part. ed. Notandum tamen, eos saltim foetus naturaliter egres- sum septimo mense affectare, qui, ut Avic. habet *lib. 3. Fen. 21. tr. 2. c. 1.* sunt fortis creationis & comple- xionis, quorum creatio velox fuit & quorum peti- tio ad exitum fuit velox Sennert. *I. Med. l. 1. c. 10. de gen. op. T. 1.* Male itaque antiqui juxta Festum partus se- ptimesires nominarunt extricicinos seu extraneos,

quippe quos mater vel exterrita vel alia causa gravi impulsâ quasi ejiciat. Hoboken. *Spicil. ep. 4. p. 86. & seq.* Taxandus quoque hoc nomine Gerhardus, Holfatiæ Comes, qui novellam conjugem, Annam, Marchionis Badensis filiam repudiatam in patriam remisit quod septimo mense pepererat. Zeil. *cent. 1. ep. 78.* Non negamus tamen, esse hos partus rarius vitales & ut plurimum debiliores.

§. XIV.

Partum OCTIMESTREM non esse vitalem, nisi in Ægypto, putat Arist. *l. 7. de N. A. c. 4. in med.* & Plin. *l. 7. H. N. c. 5. pr.* Unde fieri, ait ille, ut si quis servetur, non octavo mense natus existimetur, sed mulierem conceptus sui initium latuisse, adeoque mense octavo natos non solum non vivere, sed etiam matribus periculum mortis creare; junge Dd *in l. Gall. 29. de lib. & postb.* Paul. Zacch. *qq. Med. leg. l. 1. t. 2. q. 3. n. 63.* eosdem a morbo aut præternaturali quadam vi expelle in lucem somniat. Et Gellius *l. 3. N. A. c. 15. circ. fin.* memorat, Romæ accurate hoc atque sollicite quæsitum, negotio non rei tunc parvæ postulante, an octavo mense infans ex utero vivus editus & statim mortuus jus trium liberorum supplevisset; cum abortio quibusdam, non partus videretur mensis octavi intempestivitas. Verum hi refelluntur experientia, falsum enim est, ipsos omnino non vitales esses, quod si enim septimestres vitales, tanquam minus maturi, cur non octimestres quoque tales sint, qui non minus perfecti & prorsus maturiores illis ipsis sunt. v. D. Wedel. *in Physiol. sect. 3. c. 31.* Et ergo quia
magis

magis formati atque calore præditi vegetiori, cum sint propinquiorens mensi nono & decimo; in confesso est, non posse haberi pro illegitimis. Moller. *lib. 3. sem. c. 28. n. 10.* Ceterum cur partus octimestris superstes manere non soleat (ex hypothese scil. dissentientium) rationem vide apud Hippocr. *de octim. part.* quam refut. D. Wedel. *d. l. add. Zacch. quest. Med. Legal. lib. 1. tit. 2. q. 4.* Illud tamen non inficiandum, partum septimestrem ab octimestri discerni vix posse, quia partus septimestres sunt omnes ejusdem roboris & multi vi curatæ educationis pinguiorens octimestribus. D. Amm. *resp. 24.* Imo partus, qui judicatur octimestris, potest esse septimestris adeoque legitimus. Nam sæpe mulieres ipsæmet in tempore & momento conceptionis falluntur, quidni alii nuptiarum observatores? Hinc apud nostrates partus octimestris omnino legitimis annumeratur. Carpz. *P. 4. C. 27. def. 14.* & Idem *lib. 2. Jurispr. Consistor. tit. 13. def. 226.*

§. XV.

Quod NONO MENSE editum attinet, is omnium sententia prævalet & est usitatissimus & reputatur pro perfectissimo, etiamsi nonus mensis sit affectus. Zacch. *l. 1. t. 2. q. 5. n. 14.* Hinc Iudæi partum, qui novem mensibus in utero non manserat, pro abortivo habuerunt, usque dum diem transegisset trigesimum & qui eum intra dies 30. occidisset, eo nomine minime morte pledebatur. Seld. *l. 4. de J. N. & G. Eb. c. 1. post. pr.* Scilicet probe perspectum ipsis erat, in hoc mense foetum bene valere, & viribus sufficienti-

bus dotari, & temperamento calidiorē existere, ut plurimum ex utero egredi, non solum quoad utrimenti quantitatem & membrorum formationem & fortitudinem, sed etiam quoad omnes, quas & ad esse & ad bene esse requirit, conditiones absolutissimum Paul. Zacch. *l. 1. qq. Mod. Leg. tit. 2. q. 5.* Quomodo autem menses novem in filiorum nativitate considerentur & quod filius dicatur natus nono mense, dummodo de novem lunis tetigerit duos dies ultimæ lunæ in ventre matris, ostendit Bursat. *l. 1. Conf. 63. n. 2.* Notandum quoque maxime frequentissimum partum haberi a die decimo quinto noni mensis ad diem decimum quintum decimi mensis. Sennert. *Inst. Med. l. 1. c. 0.*

§. XVI.

Quid de ulterioribus mensibus judicandum sit, videbimus infra in Capite de *Vidua Prægnante.*

§. XVII.

Tantum de partu; intuebimur ABORTVM, cuius præfagia indagare Physicorum est, qui ad ea referunt, si foemina partui vicina cavos habeat oculos faciemque subtumidam, si corpus totum ac pedes ejus intumescant, si ei aures & summus nasus albescat & labra livida fuerint: Si lac effluat e mammis gravidæ, atque menstruæ purgationes procedant, si morbo acuto capiatur, cita laboret alvo, vel a coitu sternuerit, Plin. *Hist. Nat. l. 7. c. 6.* si viperam supergressa sit. Adde Bonaciol. *enn. multi cap. de prognost. abort.*

§. XVIII.

Quis autem partus dicatur abortivus, haud expeditum

tum est. Nos eum, qui ante septimum mensem, licet vivus tunc temporis, extra ventrem matris emissus sit, per juris dispositionem abortivum censi aſſerimus *arg. l. 12. ff. de ſtat hom.* Et quidem cum ipſe pariendi actus fiat in occulto, per obſtetrices abortus probandus, quæ fuerunt præſentes & viderunt partum exeuntem de ventre matris, aliarum quoque foeminarum maritatarum teſtimonio iurato in hoc puncto ſtatur. Zeil. 4. q. 35. Probabitur etiam foetus abortivus ex eo, quod mulier nulla ſigna pariendi dederit, quod ea mortua ſit, quod partus fuerit cæſus ex utero, nec ipſe tentaverit exitum, quod ſtatim perierit.

§. XIX.

Ad probandum vero partum non fuiſſe abortivum, haud admittuntur ii, quos veriſimile eſt habere affectionem, ut actus efficiatur, veluti ſi de eorum honore ageretur, ut quia Curatus baptizaverit partum mortuum, chirurgus exercuerit carnificinam in mortua, Phyſicus fruſtra conſuluerit, ut mater diſſecaretur. Neque matris atteſtatio ſufficit, ſed periti ſunt adhibendi. Confer *Vol. 3. Concl. 1146. n. 21.* qui fuſius de hoc argumento ibid agit.

§. XX.

Ultimo non prætereundum, ineffabili Dei benignitate complures abortus averti. Sic taurus 1130. mulierem quandam ex oppidulo Ovv Ducatus Wurtembergici, cornibus ſublimes tulit, adeo ut foetus, qui vix ſex hebdomadas vitæ uſura fruitus erat, in viam excideret. Chirurgus ſuſtulit eum & ablutum

tum aqua ventri indidit huncque postea consuit. Foemina tandem justo tempore sanam filiam edidit, quæ octo annis superstes mansit; mater vero anno demum 1559. ex hac vita migravit. Crus. *Annal. Suev. P. 3. lib. II. c. 5.*

CAPVT IV.

DE

PRIVILEGIIS ET RELIQVO IVRE

Prægnantium singulari, respectu foetus vel adhuc in utero existentis, vel pro parte editi.

SUMMARIA.

§. I. *Mulier prægnans, quæ mortua est, vetatur humari, antequam partus ei excidatur.* §. II. *Quoad alia com-
moda embryo habetur pro jam nato.* §. III. *Mater præ-
gnans si conceperit filium, antequam maritus Senatu
moveretur, natus, post patris amissam dignitatem, Se-
natoris filius dici potest. Quid si femina gentilis gra-
vida proselyta facta esset?* §. IV. *Fœtus, donec nasca-
tur, pars viscerum mulieris dicitur, & nomine juris
pertinentiarum accedit matri venditæ. Si ancilla præ-
gnans, a fure surrepta, pariat, num partus usucapi pos-
sit?* §. V. *Q. an baptizari possit partus nondum editus,
sed totaliter adhuc in utero matris existens? Quid, si ap-
pareat pro parte, possit baptizari?* §. VI. *Fit transitus
ad alia. Fœminæ gravidæ pro debitis non debent in-
carcerari.* §. VII. *Hostis parcat prægnantibus. Exci-
pitur casus.* §. VIII. *Prægnans torqueri nequit.* §. IX. *Ne quidem post partum editum, nisi elapsis 40. diebus.*
§. X. *Iudex prægnantem dolo malo torquens homicida est.
Non vero tenetur, si sit secutus iudicium Medicorum
asseveran-*

asseverantium, mulierem non esse gravidam. §. XI. Prægnans terreri non potest. §. XII. Vicina partui non potest relegari, imprimis, si iter sit longum. §. XIII. Non potest puniri pæna corporis afflictiva, sed gaudet privilegio dilationis. Quid moribus nostris obtineat, refertur. §. XIV. Ad mortem condemnata, itidem gaudet dilatione. §. XV. Si mulier prægnans sit condemnata ad mortem, executio, secuto partu, non differitur. §. XVI. Prægnans bannita non potest interfici. §. XVII. Filia prægnans in adulterio deprehensa non potest occidi a patre. §. XVIII. Prænantem dolose occidens aut saltem verberans gravius punitur. Quenam pæna in veteri Testamento fuerit. Referuntur quarundam gentium pæne in occisores gravidarum statutæ. Quomodo puniatur, qui per culpam occidit gravidam. §. XIX. Gravidæ non coguntur jurare aut testimonium ferre invitæ. Ponuntur fallentiæ. §. XX. Gravidis quandoque remittitur iuramentum. §. XXI. Prægnans votum, si quod fecerit, differat. §. XXII. Sacerdos non debet prægnanti imponere pœnitentiam peregrinationis seu abstinentiæ. §. XXIII. Si prægnans accusaverit, non præsumitur calumniari. §. XXIV. Mulieribus partui propinquis sacramentum eucharistiæ administrari permittitur tempore interdicti, quo, in terris religionis Pontificiæ, personæ interdicuntur a celebratione divinorum. §. XXV. Pannonæ, Persarum Reges & Carthaginenses gravidas in magno honore habuerunt. Quid Eslingæ hodie obtineat? §. XXVI. Q. An mulier molam gerens privilegiis prænantium gaudeat? Distingu.

§. I.

Temporibus partus & natura abortus investigatis, **FOETVM** contemplabimur, qui in rerum natura esse existimatur ad eum effectum, ne quis eum

vita defraudare queat. Hinc vetatur mulier prægnans, quæ mortua est, humari, antequam partus ei excidatur, ne contra faciens spem animantis peremisse videatur. *l. 2. de mort. infer.* refert enim Valer. M. *l. 1. c. fin.* Gorgiam, quendam Epirotam in funere matris suæ utero elapsam & inopinato vagitu suo lectum ferentes consistere coegisse: Gorgiam ante elatum, quam natum fuisse.

§. II.

Idem embryo quoad alia commoda habetur pro jam nato. *l. 7. de suis & leg. her.* & æstimatur esse animal, ut *l. 1. §. 8. in f. ff. unde cogn.* Hinc si ancilla prægnans manumissa erat, deinde ancilla postea facta pepererat, partum tunc liberum nasci, legibus sancitum: quod sufficere foetui videbatur liberam matrem medio tempore, e. gr. gestationis habuisse. *pr. Inst. de ingen.*

§. III.

Exinde etiam promanat, quod mater prægnans si conceperit filium, antequam maritus Senatu moveretur, tunc natus post patris amissam dignitatem Senatoris filius dici possit. Et apud Judæos si foemina gentilis gravida profelyta facta esset, proles ipsius maternam ita sequebatur conditionem, ut baptismo ei opus non esset. *Seld. l. 2. c. 4. de J. N. & G. Ebr.*

§. IV.

Est tamen foetus, donec nascitur, pars viscerum mulieris, *l. 1. §. 1. de vent. inspic.* Hinc nomine juris pertinentiarum accedit matri venditæ *l. 83. §. 4. de leg.*

leg. 1. § l. 73. de leg. 2. D. Kraut. disp. de Fure pertinent. c. 4. §. 19. Et si ancilla prægnans a fure surrepta sit, vel partus penes furem conceptus fuerit, tunc id, quod natum fuit, usucapi non potest per l. pen. de stat. bom. l. 48. §. 5. de furt. quia tempore surreptæ matris jam in bonis furis fuit. l. 44. §. 2. de usucap. ne quidem per successorem universalem propter vitium defuncti. l. 11. §. de publ. act. Ast si apud tertium partus fuit conceptus & editus, qui emit ancillam bona fide, nesciens furtivam esse, tunc bene potest usucapi, licet post mortem matris ventre exsecto extractus sit. l. 11. §. 3. eod. t. Et dicitur tunc ille partum possidere pro sua. Bald. ad h. l.

§. V.

Q. Hic incidenter: An baptizari possit partus nondum editus, sed totaliter adhuc in utero matris existens? Negamus per c. qui in maternis. 115. de consecr. d. 4. Nemo enim renascitur, nisi prius nascatur, uti ex Augustino deducit Ludov. Dunte in Casib. Consc. 1. von Sacrament der H. Tauffe. q. 23. præterea baptismus debet administrari iis, qui versantur in gremio Ecclesiæ. Alsted. cap. 50. cas. consc. 18. Quid vero si apparet pro parte, extra poterit baptizari? Putant quidam, quod sic, si pars principalis appareat, puta si caput foetus habeat extra uterum arg. l. 44. de vel. & sumpt. fun. licet membra alia adhuc sint reclusa, si periculum subsit de morte ipsius, ita sentit Angel. de Perus. in l. vulgaris n. 2. de furt. quia parte corporis principali baptizato, totus homo baptizatus esse dicatur: Alii tenent, quod si pes vel manus appareat, quod tunc

debeat baptizari, ita tamen, ut natus postea rebaptizaretur: cuius opinionis autorem Angel. de Clavaſ. *cap. Baptism. c. 6. q. 3.* profitetur Landulphum. Nos adſtipulamur Gl. *in c. ſi ad matris 114. de conſ. di. 4.* dicentes, non poſſe baptizari. Ratio eſt, quia qui non eſt perfecte natus, non poteſt dici homo. *l. pen. C. de poſth. her. inſt.* ubi oportet, ut ſit totus natus, ut quis dicatur poſthumus. *Q. ſi fœtus non ex aliquo appareat ab extra, an mater ſit aperienda? Neg.* quia non ſunt facienda mala, ut eveniat bonum. Secus ſi jam eſt mortua.

§. VI.

Hiſce ita pertractatis, alia privilegia, quæ ex comiſeratione erga partum proveniunt, perlutremus. Scilicet Foeminis gravidis quoad incarcerationem pro debitis parcendum Manz *patrocin. debit. depaup. dec. 1. q. 7. n. 74.* imo nec ob maleſicia includi carcere debent, ubi frigore affliguntur carceratæ, manicæque ferreæ & ferrei compedes circumponuntur. *Natt. Conſ. 319. n. 3.* etiamſi conſuetudo eſſet in contrarium, quod etiam mulieres incarcerentur, vel mulier infamis aut impudicam vitam agens ad inſtar viri in carcerem vel aliam cuſtodiam mitti poſſit per *l. 3. de cuſtod. reor.* etiam pro civili debito. *Auth. Hodie novo jure C. eod.*

§. VII.

Hoſtis, qui, 'quod fas & pium eſt, volet reſpicere, mulieres imbelles, præcipue prægnantes clementer habeat in expugnationibus urbium. *Grot. l. 3. c. 11. §. 9. Seld. de J. N. & G. Eb. l. 6. c. 16.* quod Deus quo-

quoque genti suæ oculissimæ inculcavit *Deut. 20. v. 14.* quia sunt personæ innocentes, infortuniumque matrum hac ratione ad foetum etiam pervaderet, propterea merito hoc jure gaudent, tanquam in singulare solatium. Huc spectant verba in Maximiliani II. Articulis-Brieff art. 8. Schwangere Frauen sollen die Knechte beschützen, beschirmen und in keine Wege beleidigen. Wie auch in den Holländ. Kriegs-Recht art. 4. Dafern einer schwangere Frauen schlagen, stossen oder ihnen dräuen würde, soll Er ohne Geld oder Paßport abgedancket oder nach Befindung der Umstände willkührlich gestrafft werden: rationem ibi Pappus von Tratzberg subdit, weil grosse Gefahr dabey ist, wann schwangere Weiber geschlagen oder gestossen werden, daß solches nicht eine Mißgeburth verursache. Patet exinde, male fecisse Doegum, Edomitam, qui in direptione oppidi Nobes foeminas cum infantibus adhuc de uberibus matrum pendentibus nefarie trucidavit. *1. Reg. 22. v. 19.* Sic Menahemum, Regem Israelis Tiphsanam urbem, quod cives ipsum transitu prohiberent, capientem grægnantes omnes indigna nece affecisse, non sine horrore legimus. *4. Reg. 22. v. 19.* Similiter Horat. *l. 4. Od. 6. de Achille:*

*Nescios fari pueros Achivum
Ureret flammis, etiam latentes
Matris in alvo.*

Vehementer perstringit sævitiam Achillis, qui, si per Apollinem vivere licuisset, tanta crudelitate erat, ut nec infantibus nec in utero gestantibus pepercisset. Ebener Massen haben die Spanier im Jahr 1567. den

4. Jun. in Clevischen Landen, zwischen Deventer und Gütphen einen Mann und seine Frau, welche gleich schwanger gewesen, von wegen der Bekänntniß des Evangelii, aufgehäncket, nachdem aber das Weib schon 4. Stunden gehangen, sind von ihr 2. lebendige Söhne auf die Welt gebracht worden. D. Cunr. Dietr. *Sapient. Part. 1. Conc. 5. sub. c. 3.* apud Schneideri Titium *Continuatum lib. 27. vom Ehestande. p. 1671.* Si tamen quoque modo hosti suppetias tulerint, non parcendum. Præterea si in arce aliqua nonnullæ prægnantes inveniantur, propter ipsas oppugnatio castelli, si justa sit causa, intermitti nequit, dum ergo personæ insontes petuntur, hoc fit per accidens & oppugnatores sunt excusati. Balduin. *l. 4. Cas. Consc. c. 12. cas. 12.*

§. VIII.

Prægnans torqueri non potest, nisi post editum partum. *l. prænantis. 3. ff. de pæn. Paul. rec. sent. l. 1. c. 12. §. 5. Clar. Pract. Crim. §. f. 63. n. 23.* Brunnem. *ad. ff. l. 18. de St. hom. etiamsi sit ancilla Guid. de Suzar. de torm. c. 2. n. 11.* etiamsi sit prægnans ab alio, quam a marito. *l. Et servorum 5. §. pen. de St. hom.* semen enim hominis, ex qualicunque homine, Dei creatura est ac propterea custodiendum. *c. unte-cunque 3. dist. 56.* etiamsi in carcere concepisset fraudulenter & dolose, causa evitandæ torturæ. Bald. *ad. l. 13. ff. de stat. hom. lat. 1. rel. 2.* Iodoc Damhoud. *Pr. Crim. c. 41. n. 6.* Ratio est, quia foeminæ prægnantes ut plurimum infirmæ & debilis sunt constitutionis, adeoque ob tormentorum dolores facillime damnum vitæ sentire possunt *arg. l. 14. §. 2. ff. de*

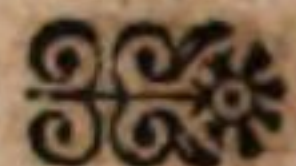
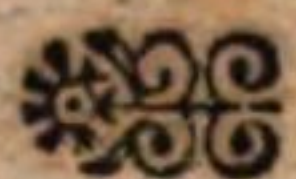
de ædil. ed. vid. Matth. de Afflict. in Const. Neap. tit. 23. n. 11.

§. IX.

Ampliatur, quod ne quidem post partum editum nisi elapsis 40. diebus Ludov. Gilh. *Jud. Crim. c. 5. ramusc. 3. n. 40.* quia propter corporis imbecillitatem, infra id tempus posset mori, debet ergo expectari, donec sit fortis ad torturam. Hippol. de Marfil. §. *nunc videndum*, n. 47. Grill. *de tort. c. 6. n. 4.* Ita responderunt Scabini Hallenses mense Decembri 1662. an Andreas Kehlen, Richter zu Burg. Was aber Rebecca, Peter Buschens Tochter betrifft, so wird die scharffe Frage, weil Sie schwangers Leibes ist, biß so lange Sie ihrer Weiblichen Bürde entlediget, und des Kindes genesen, auch die 6. Wochen umb seyn, billich eingestellet, und hernach dermassen verrichtet, daß, auf den Fall Sie ihr Kind selbst nehret, demselben an der Nahrung kein Abbruch geschehe. B. N. B.

§. X.

Quod si judex dolo malo tormentavit prægnantem, puniendus est arbitrarie, juxta personæ qualitatem. Farinac. *de Indic. & tort. q. 41. n. 98.* quia est homicida. Bald. *ad l. 18. de stat. hom. lat. 1. rel. 1.* Non vero tenetur, si posuit eam in tortura, quæ ob id fecit abortum, quando Medicus illam non prægnantem asseruit Farinac. *ib. n. 85.* Sed fecit judex, quod sui fuit officii, cum dubitans, an mulier esset prægnans, consuluit obstetrices & Medicos, qui de credulitate deposuerunt super mulieris prægnantia, quandoquidem foeminae se gravidam dicenti, ad effugiendam tortu-

torturam, nullatenus creditur, nec mulier confessione sua eo tempore, in tortura, facta sibi præjudicat *arg. l. 20. de quæst. Bald. in l. 18. de St. hom. la. 1. rel. 1. Marfil. in pract. §. nunc. videndum. n. 48.*

§. XI.

Mulier prægnans, quæ cum dolore torqueri nequit, ne territione quidem reali, quæ fit, quando rea, ad locum torturæ, per carnificem ducitur & funibus alligatur, absque elevatione tamen corporis, terreri potest. Anton. Comez. *var. resol. tom. 3. c. 13. n. 4.* Prosp. Farin. *l. 2. q. Crim. t. 5. n. 84.* quia prohibito uno, censentur omnia prohibita, per quæ pervenitur ad illud. Quare cum per territionem & præparatoria torturæ perveniri soleat ad ipsam torturam, idcirco sicuti in muliere prohibita est tortura, sic prohibita etiam est territio, beneficio alterius, ob periculum partus, quia ex terrore & communicatione facile posset sequi abortus.

§. XII.

Vicina partui non potest relegari seu confinari Brunnem. *ad l. 18. de St. hom.* sed differtur executio, si fuerit condemnata, donec pariat, ut ne ex hoc partus patiatur detrimentum. Scilicet si procul sint confinia, si iter asperum sit subeundum aut salvo ventre ex regione, ultra quam releganda, haud migrare queat. Facile enim posset partum deponere in itinere. Marfil. *§. opportune n. 6.*

§. XIII.

§. XIII.

Non potest puniri poena corporis afflictiva Bart. ad l. 7. de St. hom. sed gaudet privilegio dilationis. l. 18. de St. hom. nedum intra 40. dies, dum decumbit, sed etiam post, donec nutrix filio reperiatur. Port. in §. promissum n. 7. Inst. de tutel. Si pati debeat amputationem membri, aut ictus fustium. Quod si non reperiatur nutrix, propter defectum pecuniæ, debet solvi pecunia ex publico, adeoque non differri executio, arg. l. 1. C. pro quibus caus. servi pro præm. lib. accip. secus si propter defectum personæ. Moribus nostris si poena fustigationis mulieri, per paucas septimanas, prægnanti dictanda veniat, minime differenda executio, cum moderatione tamen fustiganda, ne is, qui in utero est, lædatur. Richt. p. 1. dec. 7. n. 3. in f. Sin ad medium pariendi tempus pervenerit, wann Sie über die Helffte ist, tunc merito fustigatio differenda, ne abortio contingat. Dn. D. Bechman. de privil. mul. tb. 58. & præterlapsis demum 6. septimanis executioni mandanda. Phil. lib. 1. Inst. Ecl. 36. circ. fin.

§. XIV.

Quod si ad mortem mulier sit condemnata, gaudet itidem prægnans dilatione supplicii Covarr. l. 4. var. res. c. 4. quia filius, pro matre, puniri non debet, cum poenæ personam non egrediantur. l. crimen vel poena. 26. de poen. add. Hieron. Giachar. ad Ful. Clar. Pr. Crim. q. 63. n. 23. & Grot. l. 2. c. 21. §. 14. in f. Et sic vivit alieno beneficio, quæ secundum se debeat mori, habeturque per alium, quod non
F potest

potest per se ipsam. Hoc a Græcis quibusdam legislatoribus, ex Ægyptiorum lege, transcriptum fuisse tradit. Covarruv. d. l. ex Plutarcho *de sera Numinis vindicta* c. 16. & Diod Siculo lib. 2. c. 3. ac exemplo illustrat Ælian. qui l. 5. var. hist. c. 18. memorat, Iudices Areopagitas, Athenis veneficam mulierem deprehendentes non prius ipsam interemisse, quam partu liberaretur. Quo magis culpandus venit Glaudius, Imperator, qui ne quidem prægnantium supplicio abstinuit. Briffon. 2 antiqu. 20. apud Schönborn. 3. Pol. c. 20. num. 2.

§. XV.

Notandum tamen, si ad mortem mulier prægnans sit condemnata, executionem, secuto partu, non differri, quia non expectandum, ut in casu *rk. 13.* proposito, donec mulier fiat talis valetudinis, ut absque periculo illam pœnam possit pati. Thom. Act. de infirm. P. 2. vers. Executio. n. 2. Ita Scabini Hallenses versus Hedersleben an Michael Engeln, Gräfl. Mansßl. Schösser, eod. mense & anno, quo supra: Hat Inquitin, Gertraudte Pabstin in Güte bekandt und gestanden, daß Sie mit ihren leiblichen Vater sich fleischlich vermischet und Blutschande getrieben, etc. Da Sie nun auf solchen ihren gethanen Bekantniß freywillig, vor Gerichte, verharren, oder des sonst, wie recht, überwiesen würde: So möchte Sie, wegen solcher begangenen und bekandten Blutschande, mit dem Schwerdt vom Leben zum Tode gestraffet und gerichtet werden; Es wird aber mit der Execution solcher Todes-straffe, so lange, biß Sie ihre Leibes-Bürden entbunden, billich in Ruhe gestanden, B. R. W.

§. XVI.

§. XVI.

Mulier prægnans *bannita* non potest interfici; quia nocens, propter innocentum, servari debet, licet enim banniatum mulier prægnans, partus tamen non est in banno. Bald. *ad l. 5. §. ingenui. vel. 2. de stat. hom.* quia banna, quæ dantur nascituris, non procedunt secundum rationem, eo quod, qui non sunt in rerum natura, nec esse possunt ingrati. *l. si quis suo. 33. §. legis. 1. C. de inoff. test.* itaque occidens eam tenetur de homicidio. Vivius *in opin. 770. n. 19.* Bajard. *in annot. ad Clari Prax. Crim. §. homicidium. n. 224.*

§. XVII.

Filia prægnans, in adulterio deprehensa non potest occidi a patre, quia habet dilationem a lege, donec pariat *l. 3. de pœn.* & etiamsi pater non sit homicida propter criminis flagrantis impetum, quia si differret, non posset postea ex intervallo occidere, aliquammodo tamen, propter partum, puniendus venit *arg. l. Gracchus. 4. C. de adult. l. si adulterium. 38. §. fratres. 4. ff. eod.* quia videtur modum excedere *arg. l. 1. c. unde vi. vid.* Bajard. *in annot. ad Clar. §. homicidium. n. 167.*

§. XVIII.

Prægnantem dolose occidens aut saltim verberans gravius punitur, quam aliam lædens. Sic apud Judæos, Noachides sive gentilis, si foetum in utero matris occidisset, ultimo supplicio afficiendus erat; quoniam scilicet mortis in causa fuerat, Seld. *l. 4. c. 1. circ. fin.* sed diversum erat jus, si Israelita tale quid fecisset. Quod si enim contendissent viri & of-

fendissent mulierem prægnantem, ut egrederetur foetus ejus, & non fuisset exitium, puniendo puniebatur, secundum quod illi imponebat maritus, dabatque juxta judicium sententiam. Compensatio autem damni marito hinc illati aestimabant ex detrimento, quod uxoris corpori inde eveniret, seu juxta id, quod uxoris pretio, si ancilla esset, inde decederet, huic etiam accessere mulctæ forenses ipsi foeminæ præstandæ. Quod si mulieri exitium inde natum esset, dabatur anima pro anima. *Exod. 21. v. 22. & 23.* In legibus Salicis, qui gravidam ingenuam verberaverat, si mortua illa esset, culpabilis judicabatur 28000. denar. qui faciunt 700. solidos. Et qui infantem in utero matris occiderat, 8000. denar. qui faciunt solidos 200. In legibus Wisigothorum mulierem gravidam necans moritur: si formatum infantem excusserit, 205. solidos reddit; si informem, centum, si ingenuus ingenuave sit delinquens: nam in servis flagellorum ictibus abortus vindicatur. *Tholos. Synt. Fur. Univ. l. 36. c. 15. n. 21.* Culposum vero homicidium committit, qui citra animum occidendi mulierem percussit, ex qua tamen percussione illa mortua est, cujus rei ut plurimum solet sumi conjectura ex genere armorum vel instrumenti, cum quo illata fuit percussio, puta si cum baculo, prout contigit in illa muliere, quæ percussit baculo super capite ancillam, quam credebat esse ex viro suo prægnantem, ex qua percussione ista decessit, & illa fuit per consilium Neapolitanum deportata per septennium in Insulam. *Clar. sent. lib. 5. §. homicidium. n. 5.*

§. XIX.

Gravidæ non coguntur jurare aut testimonium ferre invitæ in judicio. *arg. l. 2. §. 4. ff. si quis caut. in jud. Bald. ad l. inviti. 8. ff. de test.* ita ut teneantur comparere personaliter in judiciis, si sunt propinquæ partui; quia est timor, ne pereant in via. *Marsil. in pract. Crim. §. nunc videndum. n. 49.* Sed mittere debet judex Notarium ad earum domum, ut jurent atque deponant. *arg. l. ad personas. 15. ff. de jurej. Seb. Med. de Cas. fort. P. 2. q. 6. n. 68.* Fallit (1.) quando mulier prægnans esset rustica & valens, ut eo tempore portet onera. *Bajard. ad Clar. Pr. Crim. q. 64. n. 75.* Fallit (2.) in meretrice prægnante, quia vilitas vitæ non meretur legum laqueis innodari. *l. 29. C. de adulter.* Fallit (3.) in gravidis paucorum dierum.

§. XX.

Gravidis interdum juramentum remittitur, quod credantur magis memores esse æternæ salutis. *Brunn. ad l. 18. de St. hom. n. ult.*

§. XXI.

Prægnans votum si quod fecerit, differre debet, donec impedimentum cesset. *arg. c. quod super bis. 8. §. 1. X. de vot.* neque servare, si salus corporalis exinde amittatur: nec votum, quod peregrinari velit nuda tempore hyemis.

§. XXII.

Sacerdos non debet prægnanti imponere poenitentiam peregrinationis seu abstinentiæ. *Marian. Socin. ad c. 2. X. de his qui fil. occid. n. fin.* Excusatur enim

a jejuniō rationabiliter, propter appetitum extraneum ac nutrimentum foetus, alias ipsi vel foetui periculum accresceret. Zeil. *cent. 4. q. 39.* Hinc optime Thomas apud Angel. de Clav. in Sum. *c. de Jejun. §. 15. in fin.* subtractio cibi per jejunium, si impediāt ea, quæ necessaria sunt ad agenda, quibus quivis ex societate vel officio tenetur, non est licita, sed rapina dicenda.

§. XXIII.

Si prægnaſ accusaverit, non præſumitur calumniari, ſi accusationem non probet. *l. 1. §. 10. verſic. at quin. ff. ad St. Turpil.* Ipa enim memor æternæ ſalutis magis eſt credenda.

§. XXIV.

Mulieribus prægnantibus propinquis partui, ſacramentum Eucharistiæ adminiſtrari permittitur tempore interdicti, quo in terris religionis Pontificiæ, perſonæ interdicuntur a celebratione divinorum & perceptione ſacramentorum, quoties periculum mortis, inſpecta earum qualitate, maxime timeri poteſt, quaſi hac ſpecie par ratio ſit mulieris prægnantis & ejus, qui gravi ægitudine affectus, morti vicinus cenſetur. Panormit. *c. quod in te 11. de pœnit. & remiſſ.* Angel. *verb. Interd. caſ. 6. §. 24.* Covarr. Tom. I. *P. 3. Relect. c. alma mater. §. 3. de interd. Eccleſ. num. 2.* adeoque poſſunt abſolvi ab excommunicatione. Med. *de caſ. fort. P. 2. q. 6. n. 68.* vid. Dn. Præſes in *difſert. de pœnitent. eccleſiaſt. cap. 3. n. 27. & ſeq.*

§. XXV.

Pannonēs olim in tanto honore gravidās habuiſſe,
ut

ut quicumque obviam fieret ipsis, easdem in platea deduceret, tradit Guev. *bor. Pr. lib. 2. c. 16.* Persarum Reges mulieribus singulos aureos, prægnantibus duplices dabant. Alex. 48. *apud Guev. d. l.* Sic ex amici relatione percepimus, Eslingæ in Suevia finita vindemia quemlibet a Senatu mensuram vini quotannis dono accipere, prægnantem vero duas. Carthaginenses denique in more positum habuere, ut homicidæ ad gravidam confugientes eamque prehenfantes jus asyli consequerentur. Id. Guev. *d. loc. circa fin.*

§. XXVI.

An mulier molam gerens privilegiis prægnantium gaudet? Distinguit Paul. Zach. *in quæst. med. legal. l. 1. t. 3. q. 7. n. 7. & seq.* inter molam solam & inter molam cum conceptu. Si mulier solam molam, absque vero foetu, in utero habuit, non gaudet illis privilegiis, quibus leges insignierunt matres non tam ratione molestiarum, quam ratione ipsius foetus, cujus præcipuam miserationem habuerunt, ne ex dolore matris pereat. Secus est in muliere, quæ cum mola foetum gerit.

CAPVT V.

DE

SPONSA PRAEGRNANTE.

SUMMARIA.

§. I. *Sponsa gravida consideratur vel exsponso, vel ab extraneo.* §. II. *Clandestina sponsalia per imprægnationem faciunt matrimonium.* §. III. *Respondetur ad dubia.*

bia. Agitur ibi de clandestinis sponsalibus sequuto concubitu, propter dissensum Parentum, quandoque rescindendis. §. IV. Si puella compressa ex sponso se gravidam asserat, sponsus vero inficietur se promississe matrimonium, reo potest imponi iuramentum purgationis. §. V. Publica sponsalia contrahens, & sponsam imprægnans eam vel invitus ducere tenetur. §. VI. Si sponsus, qui imprægnaverat sponsam, detrectet consummare matrimonium & aufugiat, quomodo procedendum. §. VII. Si clandestina & publica sponsalia concurrant, & prioribus accesserit concubitus, utra præferenda? §. VIII. Si bina publica concurrant & posterioribus concubitus supervenerit, num priora præferenda? §. IX. Si prioribus concubitus, posterioribus benedictio sacerdotalis accesserit, quænam præferenda? §. X. Si quis duabus conjugium promiserit, sponsalibus publice contractis, atque utramque imprægnaverit? §. XI. Proponitur Casus, ubi quis promiserat unam ex tribus sororibus uxorem ducere, & unam imprægnaverat, quænam pro sponsa sit habenda? §. XII. Sponsalia conditionata, per imprægnationem, in matrimonium transeunt. §. XIII. Personæ desponsatæ, ante hierologiam in venereos amplexus ruentes, pœnam incurrunt. Quibus ceremoniis personæ, quæ insciis Parentibus mixturam corporum fecerunt, post conjugii ritibus initiari cupiunt, copulandi sint a Pastore tractatur remissive. Q. quid operetur conditio, si quis dixerit: Ducam te, si ex me gravida facta fueris: nam explorare volo, utrum sterilis sis? §. XIV. Quid, si sponsa ex alio, quam ex sponso imprægnata sit? Referuntur mores quarundam gentium detestabiles. §. XV. Deflorata, quæ se pro virgine gerit, potest a sponso repudiari. §. XVI. Pœna imprægnatæ pro virgine se venditantis quænam sit? §. XVII. Quænam pœna sit, si vitricus imprægnaverit privignam? §. XVIII. Si sponsus sponsam prægnantiæ insimulet, nec ea tamen appareat,

pareat, repudium non permittitur. §. XIX. Proponitur casus. §. XX. Si sponsus ante benedictionem sacerdotalem cum sponsa consueverit, quæ ex alio gravida cognoscitur, num invitus eam retinere cogendus sit? §. XXI. Non potest sponsa puniri a Magistratu, neque repudiari, si sponsus ipsi condonet delictum vel expresse vel tacite. §. XXII. Si sponsa sit honesta persona, & vi raptæ fuerit post sponsalia, an possit repudiari? §. XXIII. Utrum contrahens cum aliqua sub conditione: Si te invenero virginem, licite agat? §. XXIV. Qui ab alio imprægnatam, nihil obstante prægnantia, ducere vult, Sponsaliorum complementum suspendat, donec fætum enixa sit mulier. §. XXV. Refertur insolens factum Francisci Sfortiæ, Injubrum Principis.

§. I.

Hactenus pertractavimus ea, quæ toti prægnantium ordini promiscue competunt, jam ad varias prægnantium species descendemus, in quibus primum omnium nobis occurrit SPONSA PRÆGNANS. Fit enim sæpenumero fato, nescio quo, ut foeminæ sanctissimi conjugii adyta nondum ingressæ, per impatienti desiderio effigiem sui in liberis expressam videndi, duce inexplebili libidine, festinato concubitu famam denigrent, & sic suæ stolidæ petulantiae poenas debitas luant. Illa vero, quam memoravimus modo, sponsa spectatur, prout existit, vel ex sponso gravida, vel ex tertio sive extraneo.

§. II.

Quantum concernit gravidam ex sponso, variat iterum considerandi modus: sponsalia enim aut (1) publicæ sunt aut clandestina, aut (2.) pura aut conditio-

ditionata. Clandestina sponsalia dicuntur, quæ absque testibus celebrantur, vel etiam sine parentum consensu ineuntur. D. Mollenbec. *cent. 2. divis. Jur. 42. n. 2.* Et hæc licet alias non sint obligatoria. Carpz. *P. 4. Const. 20. d. 7.* si tamen per imprægnationem sponsæ ea fuerint consummata, matrimonium per præsumptionem Juris & de Jure inducitur. Nec rescindi debent ex parentum dissensu. Idem *d. Const. d. 15. & lib. 2. Jurispr. Eccles. defin. 60.* ubi tamen *n. 20.* notabilem adfert limitationem. Kitzel. *de matrim. c. 4. theor. 5. lit. D.* Huc spectat præjudicium Jenensium apud Dedeken. *Vol. 3. Consil. Theol. l. 2. de sponsal. §. 6. n. ult.* Wofern solche Personen sich mit einander zuvor nicht verlobet, ob Sie schon ihrer heimlichen Verlobniß, gegen einander, bekäntlich und geständig seyn, daß dennoch solches so ferne unbündig erkant werde, biß beyde Personen solches, durch öffentlich Gelöbniß, vor ehrlichen Leuten, freywillig wiederholen und bestätigen. So bald nun solches geschehen, ist am rathsamsten, daß solch neu Ehegelöbniß mit öffentlichen Kirchgang zu vollenziehen Sie beyde angehalten, und hiermit neben andern auch führnehmlichen auf der armen Leibes-Frucht, so in Unehren empfangen worden, Ehr und Glimpf gesehen werde.

§. III.

Non obstat, quod vitiosum per æque vitiosum non possit convalidari. Resp. (1.) respici damnum irreparabile, quod deflorata patitur, vel (2.) cum adsit consensus de nuptiis ineundis, commixtio iterum subsecuta matrimonium inducit, quod hætenus est irretractabile: interim si pater jam ante concubitum disen-

diffenserit, vel adhuc dissentiendi graves causas habeat, ut, si sponsæ coditio inæqualis sit, præprimis quoad pudicitiam, substantia negotii, id est, consensus eorum, quorum interest, maxime si & sponsus v. g. nunc quidem matrimonium consummare nolit, deficit neque urgetur consummatio, ut didici ex J Cti Solidi, Dn. Lynckeri, Patroni atque Præceptoris mei ætatem venerandi *Collegio ad Pandectas dictitatio, tit. de sponsalibus: Memb. Effectus sponsal. clandestin.* Et licet concubitu seqvuto, parentes, ob dissensum, sponsalia regulariter rescindere nequeant: Possunt tamen esse casus, v. gr. si filia sit philtrata, vel ea parentes splendidi ordinis habeat, imprægnator vero sit vilioris conditionis, vel infamia laboret, vel levis notæ macula notetur, vel vice versa meretrix juvenem natalibus coruscantem in cassas suas libidine pelleixerit, concubitu non obstante, sponsalia, propter dissensum parentum, consummari prohibebuntur, quorum spectat Rescriptum Divi Electoris Saxoniae apud Carpzov. lib. 2. *Jurisprud. Consist. definit. 60. num. 21.* cum exceptionibus, quas ex Bidembach. *de causis matrimonial. q. 1. n. 3.* exponit Zeiler. *cent. 3. q. 12.* in verbis sequentibus: Wann Kinder, so noch unter Väterlicher Gewalt, sich heimlich verlobet, wann auch schon die Benschlaffung oder Schwängerung darauff gefolget wäre, besonders, wann das Kind noch minderjährig, sich nach der That, der Eltern Gewalt gehorsamlich unterwirfft, die andere Person unerbar ist, oder andere dergleichen Umstände vorhanden sind, werden die Eltern nicht gedrungen, weitere Ursach ihres dissens anzuzeigen, wann

Sie nur mit Wahrheits-Grund sagen mögen, ihre Kinder, so noch minderjährig, haben sich ohn ihr Wissen und Willen verworret, der andere Theil habe solche heimliche Verlöbniß gesucht, Sie wollen die ihrige zu gebührender Zeit schon ehrlich unterbringen.

§. IV.

Quod si puella compressa, ex sponso se gravidam asserat, sponsus contra inficietur, se promississe matrimonium, si nullæ probationes aut præsumptiones adsint, juramentum puellæ deferendum non est, ad probationem firmandam. *c. 2. de cland. spons.* cum sit mulier, i. e. instabilis; sin præsumptionibus gravetur pars rea, juramento se purgare cogitur. *Cypr. de sponsal. c. 13. §. 53.* & ita pronunciarunt Dnn. Jurisconsulti Jenenses teste D. Richtero *p. 1. dec. 8. num. 25.* Daß oben erwähnte Maria Sibylla, wegen der wider Sie streitenden Vermuthungen, auf ihr nochmaliges Verneinen, Sich endlichen, daß Sie euch nemlich keine verbindliche Ehe zugesagt und versprochen, zu purgiren und zu reinigen schuldig. Immittels Ihr aber vor Erörterung dieser Sachen, sich anderswo mit einem andern, in ein Ehe-Verlöbniß einzulassen nicht unbilllich inhibirt und verbothen wird. B. R. W.

§. V.

Circa publica sponsalia notandum, quod si quis talibus contractis, sponfam imprægnaverit, teneatur ducere eam, vel invitus. *c. 30. X. de sponsal.* Carpz. *l. 1. Consist. d. 135. n. 8. Gerh. tom. 7. loc. de Conjug. §. 152.* nam tum est conjugium quidem verum, sed quia illegitimum est, moribus nostris, ob defectum benedictio

ditionis sacerdotalis, ideo propter favorem libero-
rum legitimum est faciendum. Ut vero bene geran-
tur omnia, gravissimis admonitionibus, ex sacris
literis, a Præcone verbi divini, flectendus animus
sponsi est, quem si iste haud mutaverit, sufficit con-
sensus ejus semel in sponsalibus contractis datus, vel
suppletur idem a Consistorio & Magistratu. Carpz.
d. l. n. 11. § 12. D. Præses in dissert. de hierologia. sect.
4. ib. 7.

§. VI.

Quid autem, si sponsus, qui imprægnaverat sponsam,
detrectans consummationem matrimonii, aufugerit? Resp.
Sponsa pro consequendis alimentis una cum foetu in
bona sponsi immitti potest per *l. nec filium 9. C. de pat.*
pot. Carpzov. ib. defin. 136. D. Præses dissertat. de Fu-
ga. §. 67.

§. VII.

Si clandestina & publica sponsalia concurrant, & clan-
destinis concubitus accesserit, utra præferentur? Res. clan-
destina, suadente æquitate, ne sponsa cum parentibus
& cognatis majori injuria afficiatur, in tantum con-
valescunt per carnalem copulam (quæ censetur actus
sponsalitii executio) ut contrahentes, per benedictio-
nem sacerdotalem, illa consummare teneantur, et-
iamsi sponsalia illa non fuerint publice reiterata.
Schneidevv. Inst. de nupt. P. 1. n. 24. Beust. de matrim.
P. 1. c. 14. in fin. Kitzel. Syn. matrim. c. 5. theorem. 12.
lit. E. Cypr. de spons. c. 10. §. 17. Carpz. l. 2. Consist.
def. 69. Ita in Scabinatu Jenensi 1634. ad requisitio-
nem Nicolai Giedlers, zu Schwerstädt pronunciatum

G 3fuit:

fuit: Ob wohl sonst die öffentliche Verlöbnißen den heimlichen Ehelichen Versprechungen vorzuziehen: Dennoch aber, weil darbey die Fleischliche Vermischung noch vor jener öffentlichen Verlöbniß darzu kommen, so ist gestalten Sachen nach mehr gemeldter B. B. mit dieser A. C. die Ehe zu vollziehen schuldig, &c. Modo certum sit, promissionem matrimonii revera esse factam, vid. D. Richter p. 1. decis. 8. n. 88. & seqq.

§. VIII.

Quid si bina publica concurrant & posterioribus imprægnatio supervenerit? Prima præferri affirmamus per l. 30. de R. J. & c. 21. & 30. X. de Sponsal. junct. c. 1. 3. & fin. X. de sponsa duor. Carpz. d. l. def. 65. quia priori sponsæ jus quæsitum est, per consensum matrimonialem, qui per copulam hætenus illicitam, cum posteriori, perimi non potest. Prælaudat. Dn. Lynck. d. t. membr. *Effectus sponsal. publ.* Itaque sponsus non habuit potestatem altera vice se despondendi, utque coerceatur malitia, moribus nostris taliter delinquens ad numellam sistitur, vel carcere punitur & deinde relegatur. Cypr. c. 20. §. 17. de sponsal. Nec dissolvuntur priora per juramentum in posterioribus factum per c. in malis promissis. 5. C. 22. q. 4. quod si tamen sponsa prima, ex causa prægnanti, a sponso intendat recedere, secunda tenebunt. Angel. in sum. verb. *Sponsalia.* §. 25.

§. IX.

Quod si prioribus imprægnatio, posterioribus benedictio sacerdotalis accesserit, posteriora præferentur. Carpz. l. 2. Consist. def. 66. Magnif. Dn. Struv. *Exerc.*

Exerc. ad w. 29. tb. 16. quia priora sponsalia præferuntur sponsalibus posterioribus, sed non posteriori matrimonio, neque enim consummationi per copulam tanta vis tribuitur, ubi sponsalia alia concurrunt, quam ubi consensus sponsalitiis unus & solus, licet de futuro, ad ipsam copulam comparatur. D. Lynck. d. l. D. Præses de bierolog. sect. 6. tb. 3. § 4. ibi præjudicium in casu memorabili profertur.

§. X.

Cæterum non desunt maleferiati homines, qui, ut nefarium concubitus puellarum obtineant, compluribus una fidem de matrimonio dare haud verentur. Also hat ein Schaaff-Hirte in Mähren, noch vor Ausgang eines Jahres, 5. ledige Weibes-Personen geschwängert, und jeder, ohne Vorwissen seines Vatern, die Ehe versprochen, welchen man hernach mit Ruthen ausgestrichen, und des Landes verwiesen. Matthias Albele im andern Theil seltsamer Gerichts-Händel. c. 85. Quæritur ergo, *quid juris, si quis duabus conjugium promiserit, sponsalibus publice contractis, atque utramque imprægnaverit?* Resp. quia certum est, matrimonium inter illum & secundam irritum esse, cum prioris maritus factus sit, consensu & concubitu secuto, hinc secundam, tanquam adulterii ream retinere nequit, plecti vero potest pœna bigamiæ, quæ est species adulterii. Carpz. p. 4. c. 20. d. 2. § 3. nisi prima sponsa delictum condonaverit & adulterum repetierit, quo facto, cum illo alio migrare compellitur. Cypr. c. 5. de spons. §. 20. secunda sponsa a juvene cognita, si primam desponsationem non ignoravit, ex Constitutione

tione Augusti Tit. von Ehe-Gelöbnissen. §. Würde sich aber. ad numellam sistenda & ignominiosa facta, exilio afficienda est.

§. XI.

Esto casus: Sempronius frequentat ædes, ubi tres sorores, Martha, Catharina & Dorothea una degunt, juratque, se unam ex istis ducturam uxorem, post hanc promissionem ingravidat Catharinam. Quær. pro cuiusnam sponso sit habendus? Resp. Cum ex vi promissionis, unam teneatur ex illis ducere, Catharinæ sponsus, imo maritus censetur, quoniam præsumitur eandem uxorio ac maritali affectu cognovisse. Covarr. tom. 1. de sponsal. p. 1. cap. 4. §. 1. num. 25.

§. XII.

Sponsalia conditionata, si saltem in iis de tractatu sponsaliorum constet, per imprægnationem sponsæ a sponso factam, in verum matrimonium transeunt, quod conditionem non recipit c. 3. §. 6. X. de condict. appos. §. arg. c. pen. X. de sponsal. vid. Havemann. Gamol. Syn. l. 1. t. 7. pos. 8. n. 4. Carpz. l. 2. Consist. t. 3. def. 37. etiamsi partes adjecerint, quod ne quidem per concubitum a conditione recessum velint. Cypr. c. 8. de spons. §. 2. num. 5. §. 6. Sic tametsi sponsalia, ab impuberibus per verba de præsentī contracta recte resolvantur in sponsalia de futuro, si tamen iidem puberes facti carnaliter misceantur, matrimonium efficitur irrevocabile per c. is qui fidem. 30. X. de sponsal. Havem. d. l. num. 3.

§. XIII.

§. XIII.

Neque omittendum deputo, quod personæ desponsatæ ante *ιερολογία*, in venereos amplexus ruentes poenam incurrant. Carpzov. p. 4. C. 27. d. 12. quia peccarunt contra constitutiones Ecclesiasticas, optimo consilio a Magistratu promulgatas, deliquerunt contra publicam honestatem & Ecclesiam ludibrio habuerunt. Per matrimonium enim solenne demum hodie Ius corporis transfertur, & male quis somniauerit ius in sponsam plenum, antequam ab Ecclesia accepit benedictionem. Menzer. de Coniugio p. 245. ap. Havem. l. 4. t. 6. pos. 10. Gerhard. de coniug. §. 475. Carpz. l. 2. Iurisprud. Consist. t. 8. defin. 130. Et sponsa quidem in pudicitiae deperditæ symbolum velata, vittata & iis vestibus, quibus coniugatae utuntur, incedere cogitur, quia ante traditionem contra parentum & *κυρίων* voluntatem clam marito pudicitiam prodidit, Deumque insuper habuit. Cypr. de sponsal. c. 13. §. 54. Sponsus vero vel poena pecuniaria vel carcere afficitur Id. c. 5. §. 10. n. 2. etiamsi delictum post nuptias & solennem copulationem incipit innotescere; vid. Carpz. Iurispr. Eccl. lib. 3. tit. 6. d. 76. An vero poenitentia ecclesiastica, die *Kirchenbusse*, locum habeat? vid D. Præses dissert. de poenit. ecclesiast. cap. 4. th. 76. Quibus autem ceremoniis personæ, quæ insciis parentibus mixturam corporum fecerunt, post coniugii ritibus initiari cupiunt, copulandæ sint a Pastore, ex Wittenbergensibus apertum facit Ludov. Dunte in Decis. cas. Consc. t. vom Ehestande §. 4. q. 8. p. 849. observandum tamen, quod quemadmodum olim grauida mulier, ante nuptias, dotalibus instrumentis compositis legitimum parere pote-

poterat per *l. 11. Cod. de natur. liber.* Ita hodie liberi post sponsalia nati habeantur pro legitimis iuxta *c. tanta 6. Ec. perpetuas 12. X. qui fil. sint. legit.* scil. quoad effectus civiles, vt admittantur ad patris defuncti hereditatem. Dn. Struv. *Ex. 10. tb. 15.* Philipp. *in usu Instit. pract. lib. 1. ecclog. 61.* non quoad obligationes Ecclesiasticas; add. *decis. Elect. Nouiss. 49.* & Kitzel. *Syn. matrim. c. 5. tb. 10. lit. E.* Mantissæ loco *quæritur, quid operetur conditio, si quis dixerit: Ducam te, si ex me grauida facta fueris: nam explorare volo, utrum sterilis sis?* Resp. etsi mulier ex concubitu grauida facta non sit, nihilominus ex promissione tenetur Vir, et conditio habetur pro non adiecta, ratis manentibus sponsalibus. Cypr. *c. 8. de spons. §. 8. pr.*

§. XIV.

Tantum de sponsa prægnante ex sponso; Quam excipit grauida ab Extraneo. Detestandus mos vige-
bat olim in Scotia, quem Rex Euenus III. introduxerat, vi cuius, Regi Nobilium, & Nobilibus plebeiarum sponsarum pudicitiam prælibare licebat, antequam viri cum eis concubuissent, teste Buchanan. *l. 4. rer. Scot. apud Henning Arnisæ. de iure connub. c. 3. §. 5. n. 14.* Und in der Tartarischen Landschaft, Thebeth, werden die Jungfern zuvor, ehe sie heyrathen, von den Männern beschlafen, referente Zeil. *cent. 3. q. 49.* Verum explosa & sibilis omnium exterminata corruptela illa iam dudum est ex fortunatissimis Christiani Orbis Rebus publicis. Sic in Republica Iudaica, si quis cum sponsa aliena concubuisset, vterque, ex Iure Israelitarum civili, puniebatur lapidatione, ante scil. tam deductionem, quam coitum mariti; at post deductionem strangulatione,
vt

vt adulterii alii, excepto, vbi sponsa esset filia sacerdotis, quæ ex disertis legis sacræ verbis (*Leuit. c. 21. v. 9.*) comburenda. Seld. *de I. N. & G. Ebr. l. 7. c. 7.* Vltorius: Quod si Noachides seu Profelytus domicili, cum alterius Noachidis uxore, post sponsi coitum, concubuisset, concubitus nomine reus erat. Ast ob coitum sponsæ, aut domum seu in thalamum deductæ, quæ cum nondum sponsus coiverat, rei habiti non sunt; Id. *ib.* Moribus nostris, qui sponsam alterius vitiat, virgis cædi debet, & perpetuo relegari, vna cum sponsa, siquidem ea sciens ac volens tale crimen admisit, nisi sponsus hoc delictum remittere sponsæ velit, & eam ad se recipere; Nam tunc mitius punitur. Joach. a Beust. *part. 1. de sponsal. c. 16.*

§. XV.

Virgo igitur prædeflorata, quam alius imprægnauit, *ψευδογένη*, quæ virgo non est, pro virgine tamen se gerit, potest a sponso repudiari omnino. Carpz. *Jurispr. Consist. l. 2. def. 187.* quia stirpem adulterinam infert. *arg. c. 1. Matth. v. 18. 19.* maritique novelli dignitatem maculat. *l. 6. §. 1. ad L. Iul. de adult.* nec facile præsumitur animum mutatura, quæ semel honorem prostituit. Quis autem tam iniquus in semetipsum extiterit, vt foetum alterius sibi obtrudi patiatur, atque suscipiat, & tanquam suum diligat? Adde elegantem Leon. Imperat. *Novell. 93.* Præterea error, qui hoc loco deprehenditur, etiamsi non sit de substantia personæ, est tamen de substantia matrimonii. Dn. Lynker. *in prælection. priv. ad d. t. membr. Contraria.* Prima enim coniugii fides castitatis gratia est. *c. caue. 15. Caus. 28. q. 1.* Daher schreibet Zeiler *cent. 3. q. 15.* Daß Herr B.

Freyherr von S., als er in der Hochzeit, daß seine Braut geschwängert, erfahren, mit seinen Beyständen, sich des andern Tages wieder davon gemacht, und nicht mehr, ob sie wohl mit grossem Leibe in der Kirchen vor männiglichen öffentliche Busse gethan, daß er wieder zu ihr kehrete, beredet werden können. E Gentilibus Pamphilus recusat recipere, quam ex alio gravidam suspicabatur, addit ipse, id sibi inhonestum fore:

Nam de reducenda, it vero neutiquam honestum esse arbitror:

Nec faciam, etsi amor me grauter consuetudoque eius tenet.

Et ipsa Sostrata, mater Philumenæ non audet hoc a Pamphilo petere, licet impensius nihil factum vellet. Terent. in Hec. act. 3. scen. 3.

§. XVI.

Pœna imprægnatæ, pro virgine se venditantis, alia fuit de iure diuino, alia est de moribus nostris. Iure diuino lapidibus obruebatur, quæ, non sine crimine falsi, tanquam virgo, nupserat alteri, si eius nomine accusata esset, virque peteret diuortium. Deut. c. 22. v. 20. & 21. Hodie pœnitentiam Ecclesiasticam dictari sponsæ taliter corruptæ, quotidiano usu comperimus, nec cum iniuria coniunctum foret, si parentes, quæ sponsam pro virgine collocarunt, vel pecunia vel carcere aut simili modo punirentur. Cypr. c. 13. de spons. §. 46. Gerh. de coniug. §. 112. Imo possunt actione iniuriarum conueniri arg. l. & omnem. 2. in fin. ff. de iniur. & recte sponsus super hoc implorat officium Magistratus. arg. l. 3. ff. Stellionat. Cessat tamen officium Magistratus, si sponsus parentibus & ipsi spon-

sæ

sæ condonat iniuriam dissimulando. Cypr. c. 13.
§. 25.

§. XVII.

Lubet hic apponere casum, vbi Vitricus in coniugio grauidam reddiderat priuignam, eamque alteri desponderat huius rei ignaro, de quo præiudicium legitur apud Georg. Beatum p. 2. tit. 5. c. 3. quo ICti Lipsienses pronunciauerant poenam gladii Vitrico, quamuis ipsi uxor voluisset condonare delictum; Ast ante paucos annos in casu, vbi Stolbergæ Cheruscorum idem factum contigerat, in Scabinatu Lipsiensi aliter, & quidem ad intercessionem vxoris poenam religionis pronunciatam fuisse ex Dn. Præside percepi.

§. XVIII.

Quod si sponsus sponsam prægnantiæ insimulet, nec ea tamen appareat, repudium non permittitur. Sibi enim imputet, cur in mores sponsæ haud exactius inquisierit: sin deprehendatur grauida, priusquam ad extrema deueniatur, reconciliatio tentanda.

§. XIX.

Casus est: Seius in facie Ecclesiæ una cum virgine, Septimia, sibi desponsata, cognatis præsentibus & amicis, antequam cubitum deductus, in sponsæ amplexum venisset, certior a Caio & Sempronio, æqualibus suis redditus est, sponsam virginem non esse amplius, sed vitiatam? Resp. posse repudiari Septimiam, siquidem homines fidei digni palam id affirmarent sponsamque conuincere parati sint: sin minus, tutissimum putamus, si illi, qui hæc diuulgarunt, palam affirmare, profiteri & probare nolint, vt eos

veluti perfidorum & infamium loco habeat. Cypr. *de spons. c. 10. §. 50.*

§. XX.

Quid, si sponsus ante benedictionem sacerdotalem cum sponsa consueverit, quæ ex alio grauida cognoscitur? Resp. inuitus eam retinere non cogitur, sed repudiare potest. Nam etsi culpandus sit, qui ante benedictionem cum ea consuetudinem habuerit, ideoque coercendus, tamen ob id puellæ depudicatæ peccatum non eleuantur. Imo eo deterior ipsius est conditio, quod illa concubitus geminatione meretricium ingenium prodat. Cypr. *de spons. c. 13. §. 55.*

§. XXI.

Non vero potest sponsa puniri a Magistratu, neque repudiari, si sponsus ipsi condonet delictum vel expresse vel tacite, quod fit, si ab ea non abstinuerit, sed eam vt vxorem tractet post benedictionem: si scien-
ter vitiatæ matrimonium promiserit per *l. 13. §. ult. ad L. Iul. de adult.* semel enim quod placuit, amplius displicere non debet. *c. 21. de R. I. in 6. vid. Carpz. Iur. Consist. l. 2. d. 187. n. 19.*

§. XXII.

Quod si sponsa sit honesta persona & vi rapta fuerit post sponsalia, an possit repudiari? Distinguendum putamus; Num sponsa vi compressa revelet factum sponso, ita vt de dissensu ipsius & dolore plene constet; eo casu Sponso, cuius animus commiseratione potius, quam iracundia moueri debet, non erit integrum eam repudiare, quia vis illata vt non ponit consensum, ita crimen secum ferre nequit, & licet virginitas corporis sit

fit amissa, falua tamen adhuc est virginitas animi. Sin autem vel aliquo modo blanditiis vel persuasionibus inducta consenserit, vel factum celaverit, non absque delicto esse videtur, neque sponsus cogi poterit ad consummandum matrimonium. Quoad vltimum, si nempe celaverit, circumstantiæ iudici relinquuntur, qui pro sua religione æstimabit, qua mente quave de causa tacuerit compressa.

§. XXIII.

Quæstio emergit obiter: *Vtrum contrabens cum aliqua sub conditione: Si te inuenero virginem, licite agat?* Resp. cum Angel. in Sum. c. *matrimonium, impedim.* 3. §. 7. aut ista conditio hoc modo intelligitur: Si te virginem inuenero per aspectum matronarum, & tunc eandem valere concedimus: quia non repugnat substantiæ ipsius rei modificatæ, aut sensus verborum est: Si te virginem inuenero per turpem copulam, & hanc conditionem tanquam turpem reiicimus, sponsalibus nihilominus subsistentibus.

§. XXIV.

Cæterum admonendum arbitrantur Consistoriales eum, qui ab alio imprægnatam, nihil obstante prægnantia, ducere velit, vt sponsaliorum complementum suspendat, vsque dum foetum enixa sit mulier, ne feminis confusio & superfoetatio, matri æque ac foetui, perniciofa oriatur: neue scandalum detur, dum alias magis instar brutorum animalium, ex cæco inclinationis naturalis impetu, quam honesto amore, ad sacra connubii, prouolare videretur. Ita ex Rostochiensibus Dunte *loc. vom Ehestande. f. 4. q. 9. p. 850.* add. Gerhard. *de Coniug. f. 162.* Cypræus c. 13. *de sponsal. f. 85.*

§. XXV.

§. XXV.

Quod superest, placet ultimo loco annectere turpe ac insolens factum Francisci Sfortiæ, Insubrum Principis, qui Perpetuam, pellicem prægnantem ciui cui-dam desponderat. Cum vero ipsa ad Virum duceretur, amoris impotentia motus, eam in arcem perducere curauit, vbi tandem a Blanca, coniuge zelotypa occisa est. Aen. Sylv. c. 59. rer. Europ. apud Zwinger. theatr. Vol. 7. l. 3. p. 1239.

CAPVT VI.

DE

VXORE PRAEGRANTE.

SUMMARIA.

- §. I. Connexio. §. II. Num uxor peccet mortaliter, quæ tempore menstrui, debitum reddit? §. III. Maritus grauidam humaniter tractet, ipsique in exigendo opere, a prægnante coniuge, habenda est ratio valetudinis. §. IV. Vxorem ad zelotypiam ne irriter, sed conuiueat. §. V. Non destituet eam parturientem. §. VI. Vxorem in partu decedentem, per annum, maritus nonnullis in locis lugere tenetur. Quod si uxor, ex mola, moritur, non tam diu tenetur. Q. quando ex culpa grauiditatis mors esse præsumatur. §. VII. Non tenetur uxor prægnans maritum alio migrantem sequi. §. VIII. Num maritus debitum a muliere, tempore partui vicino, exigere possit? §. IX. Apud Iudæos habetur, vt nemo cesset a multiplicatione humani generis, ullo tempore, modo ei suppetat facultas. §. X. Mulier, quæ dicit, inuitam se viro traditam, si postea volens ad concubitus eum admittat, ad docendam violentiam amplius audiri non debet. §. XI. Pari

Pari modo si quis pro nobili ignobilem, quæ se nobilem venditabat, acceperit, & imprægnatio accesserit, non potest eam repudiare. §. XII. Filius, in domo patris natus, ex viro & coniuge, in figura matrimonii præsumitur generatus, ex semine viri, & non concubinario; in tantum, ut nec matri etiam in articulo mortis asserenti, cum ex adulterino coitu esse conceptum, credatur. Nonnunquam mulieres gravidæ repudiatæ filium, quem absente marito pariunt, spurium profitentur, ex nimio odio. §. XIII. Non ferendus est, qui cum uxore sua moratus assidue, nolit filium agnoscere quasi suum. Ponuntur limitationes. §. XIV. Legitimus censetur natus in domo ægrotantis. Limitatur. §. XV. Si uxor statim 2.3. aut 4. a die nuptiarum, mense pariat, partus ille illegitimus censetur. Lepidæ afferuntur historiæ. §. XVI. Si a die nuptiarum quinto vel sexto mense partus nascatur, an noui coniuges commixtionis carnalis, ante copulam sacerdotalem peractæ, insimulari queant? §. XVII. Si quis consummauit matrimonium, & eadem die concubuit cum sponsa, si pariat septimo mense, mariti censetur. §. XVIII. Si mulier simulet se gravidam, et supponat partum alienum. Referuntur historiæ. Qualis præsumptio sit partus suppositi. §. XIX. Vxores diu steriles enixæ quandoque sunt partus legitimos. Referuntur exempla. §. XX. Alia præsumptio est, si mulier ab urbe recesserit & rus concesserit, nulla ad puerperium re parata. §. XXI. An quis possit se a tutela excusare, si uxorem prænantem habeat? §. XXII. Nonnunquam uxor ex alio prægnans est. Nonnullæ gentes admisere concubitum Amicorum. §. XXIII. Iudæi tantum scelus acerrime vindicarunt. Aliquid speciale

*ciale refertur. §. XXIV. Gravida uxores e marito-
rum complexu quandoque abductæ sunt. §. XXV. Si
maritus uxori ab alio gravida non consuevit, dissolui-
tur matrimonium. Non autem audiendus, qui uxori
prælibatæ, gnarus stupri, εὐνοίαν præstat. Idem iuris
est in muliere, quæ se sciens passa est cognosci a marito
adultero. §. XXVI. An infamis sit, qui impræгна-
tam ab alio ignoranter duxit, & scienter eam reti-
net? §. XXVII. Vxor imprægnata ab alio, se excu-
satione tueri nequit, quod maritus ei non reddiderit de-
bitum coniugale. Nec excusatur pœna adulterii, etiamsi
maritus impotens fuerit. §. XXVIII. An mulier cum im-
potente marito possit pacisci, de furtiuis congressibus, cum
consanguineo mariti? §. XXIX. Euitabit vxor crimen
adulterii (1) si maritus, turpis lucri causa eam inui-
tam tradiderit alteri imprægnandam, (2) si credide-
rit, maritum probabiliter esse mortuum. (3) si vi op-
pressa sit. (4) si maritus sit adulter. §. XXX. Q. Fœ-
mina nupta & maritata, prægnans ex alio, quomodo
de iure canonico puniatur? & quomodo hodie de iure
Electoralis Saxonico? §. XXXI. Vtrum mulier adul-
tera teneatur reuelare filium, quem ex adultero susce-
pit, & quomodo debeat satisfacere? §. XXXII. An
mulier, quæ virum suum, longo tempore absentem, vi-
ta esse functum arbitrata, alii nupsit, sit punienda de
adulterio? §. XXXIII. Quomodo consulendum con-
scientiis, si desertor uxoris redeat, & uxorem suam,
quæ viuo ipso alteri nupsit, repetere velit?*

§. I.

DE prægnantia sponsæ quid legum disponant mo-
menta, dispeximus hætenus; quandoquidem vero
maximam sponsa cognationem habet cum muliere
mari-

maritata, quippe quoad potentiam proximam haud male vxorem dixeris, ideo urgente ordine, de PRAE-
GNANTE VXORE quædam afferre vtilissimum rati-
sumus.

§. II.

Vbi præcognitorum loco. Q. Num vxor peccet
mortaliter, quæ tempore menstrui debitum reddit? Scimus
enim, sicut tempus amplexandi est, ita etiam abstinendi
ab amplexibus esse Eccles. 3. v. 5. videlicet tempore
ieiunii & precum 1. Cor. 7. v. 5. luctus & menstrui mu-
liebris. Levit. c. 15. & c. 18. v. 19. & Ezech. c. 18. v. 6. Ad
quod problema ita respondemus. Aut ex tali coitu
potest fieri generatio probabiliter, aut non: si non,
puta quia anus vel sterilis vel fluxum habens & quæ
sit eiusdem conditionis alia, tunc non est peccatum
mortale, nec in exigente, nec in reddente. Nec ob-
stat, quod illud Lev. cap. 15. v. 19. & cæteris textibus al-
legatis dicatur præceptum morale: quia non est mo-
rale, respectu turpitudinis, alias esset peccatum morta-
le, etiam quando haberet continuum, est ergo, respec-
tu prolis, mortale solum. Facit c. intelligentia. 6. X.
de V. S. Si vero potest fieri generatio probabiliter, vt,
cum non habet continuum fluxum, vel est ætatis de-
bitæ, rursus distinguimus; aut vir considerat pericu-
lum prolis, seu quod possit generari leprosa, quæ alio
tempore generaretur sana, & contemnit, propter suam
delectationem habendam, & sic peccat mortaliter tam
exigens, quam reddens, quia tenetur homo magis di-
ligere salutem suam vel proximi, quam bonum corpo-
ris proximi. Aut non considerat periculum prolis,
nec de generatione sollicitus est, & tunc, si exigit, cau-

sa fornicationis vitandæ, in se vel in alio, vel debiti reddendi, non peccat mortaliter, licet concipiatur proles leprosa, quia dedit operam rei licitæ, nec reputabitur ad mortale; etiamsi debitam diligentiam non posuerit *arg. eorum, quæ not in c. inebriaverunt. 9. c. 15. q. 1.* si solum exigat causa libidinis, vel reddat, tunc ex futuro eventu cognoscitur, an peccarit mortaliter, vel non: quia si proles generabitur leprosa, reputabitur mortale, quia dedit operam rei illicitæ, *arg. c. 1. de præsumpt.* si minus, erit veniale. Ideo ante eventum debet confiteri, tanquam de mortali. *c. iuuenis. 3. X. de sponsal. Angel. in summ. voc. Debitum Coniugale. §. 31.*

§. III.

Cæterum spectari potest vxor grauida, quatenus vel talis est ex marito, vel ex alio. Priori modo si consideretur, tunc marito cuicunque, modo non sit saxum aut stirpes, cogitandum, vxorem tot labores et sustinuisse & paratam sustinere, vt illi pariat liberos, heredes nominis & fortunarum: Viros contra, quo alacriores ad capeffenda negotia se præberent, quærerentque libentius, quid vxori conducatur, genitos esse solutos molestiis sequioris sexus, fluore menstruo, ferendo vtero, nutriendo foetu, quæ mulier obit, domi sedens, tanto corporis & animi onere compressa, commouere vt se vix valeat. Habenda ergo erit marito, in exigendo opere, a prægnante coniuge, ratio valetudinis. Nam nec patietur eam desiderare, nec ita exercebit, vt affligat valetudinem, cum eam muliebribus officiis occupet natura & abunde satis exerceat in multis miseriis & ingentibus partus doloribus. Add. Viv. de Off. mar. cap. 5.

§. IV.

§. IV.

Et cum Zelotypiæ fœminas grauidas admodum deditas esse, ex Galeno confirmet *Camer. hor. subc. cent. 1. c. 53.* (Est autem Zelotypia metus, ne quis habeat commune, quod tuum vnius esse velis) hinc connitatur strenue maritus, vt taceat ad vxoris vehementiam, conniveatque, & caveat, ne ad iram eandem provocet, siquidem illud spurcorum hominum atque abiectissimorum est, imo non hominum, sed belluarum, vbi vxore ad fatietatem fueris potius, refrigerescere amorem, quem ardor libidinis accenderat. *Viv. de Off. mar. c. 10.* Quo nomine meritissimo male audit Nero, Imperator Romanus, qui vxorem dilectissimam, Poppæam Sabinam, quam Octauiae superduxerat, grauidam ictu calcis solo afflictam peremit, quod, ex nocturna aurigatione tardius domum cum venisset, ab ea iurgio acceptus esset. *Sueton. in Neron. c. 35.* Iungatur die römische Octauia, tersissimo stylo Germanice composita *P. 1. lib. 2. pag. 604.*

§. V.

Ne itaque destituat eam parturientem, in morbo cubitantem, sed accuratissimam curam eius habeat, & hoc maiorem, quo maius, ex imprægnatione, periculum ipsi imminet. *Berckring. Instit. Oecon. l. 2. c. 4.* quod si ipsi de necessariis & Medicis non prouideat, cum teneatur illam alere sedulo. *Masc. de probat. concl. 77.* *Martin. Coler. de alim lib. 1. c. 10. n. 2.* non potest consequi lucrum dotis, auferturque ipsi hereditas, ob favorem infirmitatis, cum vult succederet ab intestato per *l. 3. ff. de his, quib. vt indign.* sic in casu, vbi maritus vxorem gravidam deseruerat & viginti annos ab-

fuerat, vxore interim mortua Lipsienses apud Georg. Beatum p. 2. iit. 9. c. 2. ita pronunciarunt: So hat er sich dadurch alles Rechtens, daß ihm, nach Gewohnheit und nach Stadtrecht des Orts, da euere Schwieger gestorben, in ihren verlassenen Gütern gebühret, verlustig gemacht, verhalben bleiben und folgen eurem Weibe ihr der Mutter Güter, die sie ihr zur Ausstattung gegeben, und die sie hierüber verlassen (des Vaters Einrede ungeachtet) als ihrem einigen Erben billich, B. N. B.

§. VI.

Vxorem in partu decedentem, per annum, maritus lugere moribus, in nonnullis Imperii nostri ditionibus tenetur. Vt enim honor & recordatio esset aliqua conditionis afflictissimæ, quam conjux misella, cum amissione sui, subire necessum habebat, hinc æquum putauit legislator, virum ita se gerere, vt jacturam conjugis sibi acerbissimam esse liquido & ipso facto demonstret. Quod si vxor ex mola moritur, non tamdiu tenetur, quia vir est causa molæ non immediata, sed mediata, nec principaliter agens, sed solum disponens. Qu. autem, *quando ex culpa graviditatis, mors esse praesumatur?* Resp. (1.) si mulier ex laborioso ac difficili partu decedat. (2.) si ex abortiuo partu mortem obeat. (3.) si periclitetur ex edito multiplici partu. (4.) si ex monstroso partu. (5.) si foetus in vtero pereat, isque mortem matri afferat. Paul. Zach. l. 1. qq. Med. leg. t. 4. q. 4. n. 80.

§. VII.

Nec tenetur vxor prægnans maritum alio migrantem sequi, præprimis si tempore matrimonii, fa-

factum sit pactum de stando in certo loco. Abb. *inc. 1. X.*
qui matrim. accus. poss. Menoch. *de arbitr. c. 469.*

§. VIII.

Quoniam, vt supra capite secundo ostensum, in animalibus et bestiis, ipso jure naturæ, præscriptum est, vt prægnantes ad partum vsque non coeant, homines vero alium seruant morem, dum congressus conjugales non abominantur, cujus rei rationem Populia lasciuia apud Macrobi. *lib. 2. Saturn. c. 5.* reddit, quia homines sunt: vt ut sancti abstinerent a grauidis, nec accederent vxores, nisi eo tantum tempore, quo conceptus non negabatur; idcirco non incommodum visum fuit quærere, *quid sentiendum de Viro sit, debitum a muliere, tempore partui vicino, exigente?* Resp. quod si sine periculo abortus, Vir potest carnaliter copulari vxori suæ prægnanti, potest exigere, sine peccato mortali, & mulier ipsi tenetur reddere, quia matrimonium non modo est in officium, sed etiam in remedium, adeoque satisfactio concupiscentiæ, intercedente vera copula, *1. Cor. 7. v. 2.* secundarius illius finis non male vocabitur. Si autem non potest, sine probabili periculo abortus, tunc non debet reddere, nec exigere, imo peccat mortaliter tam reddens, quam exigens, quia non curat occidere animam paruuli, vna cum corpore. Conf. *c. origo. 5. c. 32. q. 4.* non tamen erit peccatum, si hoc non intendit. Allubescit h. l. deprædicare Zenobiam, Palmyrenorum Reginam, quae referente Trebellio Pollione, ap. Viv. *de fæm. Christ. l. 2. c. 5. circa fin.* ea castitate fuisse dicitur, vt ne virum quidem suum sciret, nisi tentatis conceptionibus. Nam cum semel concubuisset, expectatis menstruis,

struis, continebat se; si prægnans erat, omnino secubabat, quoad peperisset, sin minus, iterum potestatem sui faciebat viro; quæ non plus muliebribus ad libidinem sollicitabatur, quam pede aut manu: digna, quæ vel sine concubitu pareret, quem tantum in pariendi vsum petebat; vel sine dolore, quæ implebatur sine voluptate.

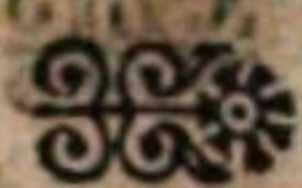
§. IX.

Praescriptum habetur ex scitis scribarum apud Judæos, vt nemo cesset a multiplicatione humani generis, vlllo tempore, modo ei suppetat facultas, etiamsi vel maxime perimpleuerit præceptum de multiplicatione humani generis. Nempe quicumque adjecerit animam vnicam Israeli, quasi mundum ædificat. Quin etiam in scitis est sapientum, vt nec Vir domicilium habeat sine vxore, ne libidinis stimulo vrgeatur, neque vxor sine marito, ne suspecta reddatur & procorum importunitati obnoxia. R. Maimonides apud Joh. Selden. *l. 5. c. 3. d. Fur. Nat. & Gent. Ebr.*

§. X.

Multum autem facit ad stabiliendum conjugium *imprægnatio*. Ita mulier, quæ dicit, inuitam se viro traditam, si postea volens ad concubitum eum admittat, vel per integrum vel dimidium annum cum eo viuat, ad docendam violentiam amplius audiri non debet. *c. insuper. 4. X. qui matrim. accus. poss.* quia consensisse præsumitur. *c. ad id quod. 21. de sponsal.* Idem iudicium ferri debet de eo, qui metu et minis adactus, cum puella matrimonium iniuit eidemque mox carnaliter cohabitauit grauidamue reddidit eam.

§. XI.

§. XI.

Pari modo si quis pro nobili ignobilem, quæ se nobilem venditabat, acceperit, & hæc prægnans sit ex ipso, deductione in domum facta, non potest repudiare ipsam, quia res amplius non est integra, sed matrimonium omnimodo consummatum. arg. c. 2. X. de conjug. serv. Cypr. de matrim. c. 13. §. 37. Kitzel. syn. matr. c. 4. tb. 18. lit. F.

§. XII.

Satis de his. Nunc, quid operetur imprægnatio uxoris a marito facta, videamus. Scilicet filius in domo patris, natus ex viro & conjuge, in figura matrimonii præsumitur generatus ex semine viri & non concubinario: etiamsi amasius consuetudinem cum ea habuerit, ut evitetur crimen & inhonestas. Balduin. ad l. si matre. ii. C. de suis & legit. idque in tantum verum est, ut filius, qui est in possessione filiationis, non teneatur credere matri, etiam in articulo mortis asserenti, eum ex adulterino coitu esse conceptum, secundum Cynum in l. si vicinis C. de nupt. Didac. Covarruv. tom. 1. relect. ad cap. peccatum. d. Reg. Jur. in 6. n. 8. Boër. q. 299. n. 8. quanquam ambo parentes negarent eum filium, ut probatur in c. transmissæ 3. qui fil. sint legit. nisi probetur tempore conceptionis non concubuisse simul vel propter absentiam, vel propter infirmitatem. Quamdiu enim potest ex marito generari, nunquam præsumitur ex alio genitus, etiamsi probaretur, quod eo tempore mulier adultera vel extra domum mariti vel in loco suspecto reperta fuisset, vt notatur in l. miles ii. §. defuncto 8. ad L. Jul. de adult. Marian. Socin. c. 9. X.

de pœn. § remission. n. 6. Potest enim esse, quod ex marito facta sit gravida & non ex adultero. Beust. apud Dunt. 1. vom Sacram. der H. Tauffe. q. 25. p. 467. quia in obscuris, quod minimum est, sequimur. c. 30. de R. J. in 6. & in dubio filius censetur legitimus, ut innuit Panorm. in c. pen. X. de adult. & facit l. quia semper. 5. de in jus voc. Add. Carpz. Confist. l. 2. t. 13. def. 227. Huc refer verba Zeileri cent. 4. ep. 82. Wann schon die Mutter etlichemahl in dem Ehebruch erdappt worden; auch in Abwesenheit des Mannes einen Neben-Sohn erzeuget, so wird doch das andere Kind, welches als der Ehemann noch gegenwärtig gewesen, empfangen und geboren worden, für ehrlich erkannt. Welches auch statt hat, wenn die Mutter fast alle Nacht ausser ihrem Hause schläft, und mit ihren Ehebrecher umgeht, wann sie nur auch ihrem Manne zu willen ist, wenn er es an sie begehret. Accedit, quod nonnunquam milieres gravidæ repudiatae, filium, quem absente marito pariunt, spurium profitentur ex nimio odio, quo casu matris iratae professio neque patriæ potestati, neque hereditati legitimæ obest, sed veritati locus superest. l. Imperatores. 29. §. 1. ff. de probat. §. XIII.

Proinde non ferendus est is, qui cum uxore sua moratus assidue, nolit filium agnoscere quasi suum. Aliud est, si novella uxor confiteatur, se ab alio carnaliter fuisse cognitam eo tempore, quo partus concipi potuit, tunc namque partus nec pro legitimo habetur, nec a marito alendus est. D. Richt. dec. 89. n. 4. quandoquidem confessio ipsiusmet partis adversæ, maxime in iudicio facta, omnium probationum

num censetur firmissima arg. *l. un. C. de confess. Cypr. p. 1. de Jure Connub. c. 13. §. 51.* item si, post longam mariti absentiam, reperta prægnans sit, tunc enim ille rediens optimo jure partum rejicere potest, per *l. 6. de h. q. sui vel al.* Secus ac Angli facere assolent, apud quos, licet quis per annum & diem extra domum fuerit, modo non transfretarit, domum rediens, partum inventum alere tenetur, si vera sunt, quæ habet Sprenger. *in Perspic. Orb. Christ. t. de sing. quar. consuet. a Rom. Jur. discrep. n. 3. p. 83. edit. 1666.*

§. XIV.

Legitimum quoque censeretur natum in domo ægrotantis, vult Surd. *dec. 83. n. 6.* non tamen præsumitur mulier gravida ex valetudinario. Masc. *Vol. 1. concl. 312. n. 19.* adeoque filius legitimus minime putatur, qui natus est ex muliere, cujus maritus ea corporis constitutione laborabat, ut judicio Medicorum generare non potuerit. Menoch. *de Præsumt. lib. 6. præf. 53. n. 16. & de arbitr. lib. 2. cent. 1. cas. 89. n. 53.* Rol. *Vol. 3. cons. 11. num. 2. in f.* Item sentiendum, si marito ambo sint *opexidia* abscissa. Cessat præsumptio impotentiae, si pars genitalis sit læsa, puta vnum *opexidior.* Quirin. Kubach. *cent. 1. quest. Jurid. Polit. decur. 1. q. 6.*

§. XV.

Quod si uxor statim secundo, tertio aut quarto, a die nuptiarum, mense pariat, partus ille adulterinus censebitur, nec agnoscendus a viro nec alendus. Neque hoc in casu, deficientibus aliis indiciis, mulieris assertioni juratae etiam, ex marito se factam gravidam esse, creditur, cum pro evitanda macula

& infamia facile pejeret, *arg. l. qui accusare. 4. C. de edend. c. per tuas. 6. X. de condit. appof.* Ob wohl jener junge Ehemann, dessen Henr. Salmuth. *ad Panciroll. l. 2. mem. t. 10.* erwehnet, 6. Ziegen gekauft, als seine Frau den andern oder dritten Monat nach der Hochzeit ihm ein schönes Kind geboren, befahrend, sein Weib würde alle 2. Monat also zu gebären fortfahren. Et simplex quidam rusticus in Franconia, cujus uxor quarto, post nuptias celebratas, mense facta puerpera erat, sibi persuaderi ab ea passus est, ipsam tempus ordinarium non prævertisse. Mirante enim marito præproperum partum, ac asserente, ab aliis se intellexisse, ad minimum octo, a nuptiis, menses elabi debere, antequam pareret uxor, quæsit mulier, quot eam mensibus uxorem habuisset, quatuor respondit hic, & ego, inquit uxor, quatuor te mensibus habui maritum, quid ergo mirum si peperit? Quo audito, acquievit rusticus, enarrante id ex Nancel. *l. 8. Annal. P. Schott. l. 3. Phys. Cur. c. 30.*

§. XVI.

Si a die nuptiarum quinto vel sexto mense partus nascatur, an novi coniuges commixtionis carnalis, ante copulam sacerdotalem peractæ, insimulari queunt? Resp. vix dubitandum, quin possint per ea, quæ habet Carpz. *l. 5. Resp. t. 10. resp. III.* interim tamen caute iudex agat, si quinto aut sexto mense editus non sit vivax, sed moriatur, & quinto quidem mense natum, vel quod eodem recidit, post dimidium matris uterum gerentis tempus sive 20 hebdomatas, legitimum agnovit Serenissimus Elector. Saxoniae. vid. Carpz. *Jur. Eccl. l. 2. t. 13. d. 227. n. II.* Simile quid Senat-
tum

tum Appellationem in Electoratu Saxonico sanxisse de partu sexto mense edito, ostendit Havem. *lib. 2. Gamol. Synt. 1. 10. prohl. 1.* & de partu, post exactos sex menses nato, Lipsiensis apud Georg. Beat. *p. 2. t. 8. p. 164.* ita judicarunt: Ihr möget das gedachte Kind vor keinen Fremdling beschelten noch halten, W. R. W. Huc facit Facultatis Medicæ Lipsiensis præjudicium: Was an uns gelanget ist worden, wie eine nahmhaftere Kunst etwan soll eingebracht haben, indeme sie vermeinet darzuthun, daß kein Kind im sechsten Monat, nach Rechnung der Rechte, lebendig und ehrlich auf die Welt konnte gebracht werden, und sonderlich, dieweil sichs mit einem Weibe also soll haben zugetragen, welche in 177. Tagen oder in 25. Wochen und 2. Tagen, i. e. 3. Tage vor den 7. Monat, ein lebendig Kind gebohren habe, und dasselbe, nach fleißiger Wartung, auch in 17. Wochen beym Leben erhalten: Ist von uns die Frage, ob solches auch geschehen könnte, daß es ehrlich gebohren, gemeinet und gesprochen worden. Hierauf sagen Wir, auch nach Lehre der Aerzte und Natur-Kündiger, und nach fleißigern gehaltenen Rathschlag einträchtig und einhellig. Ob wohl wenig solcher Geburten geschehen, doch gleichwohl befunden, daß dergleichen vielmahl geschehen, und natürlicher Weise seyn könne, auch hieneben in der Frage vermeldet wird, daß sichs mit etlichen auch an selben Orthe also fast soll haben zugetragen, die lebendig auf die Welt gebracht worden sind: Ob wohl etliche kürzer, etliche länger bey dem Leben blieben seyn solten &c. und auch geschehen kan, und Wir auch vernommen, daß diese Frau, welche jüngst gebohren, etwan einen Fall soll gethan haben. Daß also aus solcher obgemelten Geburt

derowegen nicht zu achten, daß solch Kind unehrlich gebohren sey, dadurch dieser oder einer andern Frau in gleichen Fall in diesem Gebahren Unehre mit Grunde zugemessen werden möchte. Vid. *Medic. Crit.* D. Amman. *cas.* 4. Idem pronunciarunt Lipsienses, *apud Eund.* *cas.* 75. cum vir septuagenarius, vegetus adhuc & robustus virginem vicennem duxisset, quæ gravida ex alto ceciderat, & partum 173. dierum, caput tamen imperfectum habentem, in hanc lucem protruserat, cum maritus partum illum nollet habere pro suo, & suspicionem anticipati concubitus de coniuge concepisset.

§. XVII.

Si Titius consummavit cum Berta matrimonium, & eadem die concubuit primo cum ea, & sic continue stetit cum ea, si pariat septimo mense, secunda die, vel postea, tunc partus ille præsumptione juris erit Titii, licet possibile sit, quod partus ille fuerit conceptus ante matrimonium, per duos vel tres menses, ab alio viro. Jacobi in *Pract. aur. libell. Rubr.* 51. §. 29. Add. Beust. *P. 2. de matrim. p.* 160. & Carpz. *l. 2. Consist. def.* 224. Idem judicandum, si partus fuerit editus octavo mense vitalis. Jac. *d. l. §.* 30. quem evolvisse haud poenitebit fusius de hac re differentem.

§. XVIII.

Non raro evenire solet, ut mulieres, quas spes habendæ prolis destituit, cum non possint fieri matres, aut si vel maxime factæ fuerint, per infortunium, amiserunt sobolem, extraneum partum supponant, ut Viris magis placeant, quo casu falsum committitur.

l. 19. §. 1. l. 30. §. 1. ff. ad L. Corn. de fals. l. 1. ff. de agnosc. lib. Cujus delicti poena hodie fustigatio est, non habito respectu personæ, quæ alienum substituit, an parens fuerit, nec ne. *Carpzov. p. 2. Crim. q. 93. n. 27. Magnif. Dn. Struv. Ex. ad. π. 49. th. 72. Sic c. 9. X. de pæn. Et remiss.* mulier quædam, cum prolem se habituram esse desperaret, timens, ne viri possessio devolveretur ad alios, succum quarundam herbarum potavit, quo facto, venter ejus intumuit ipsaque gravidam se ostendens, partum supposuit alienum: postmodum maritum pertimescens, qui prolem suam esse credidit, anxia de facinore, confessa fuit Presbytero, qui ipsi poenitentiam injunxit. *Eutropia Syra, uxor Maximiani Imper. cum mariti animum cuperet sibi retinere devinctum & obnoxium, ac ipsum enixe optare prolem intelligeret, simulavit se gravidam, cum revera gravida non esset, ac filiam enixa subiecit filium Maxentium, quo partus primus per se marito gratus fieret, ob prolem masculam longe gravissimus. Cuspinian. in vita Maximiani. Nec Perseus Philippi filius credebatur, quam conjecturam ipse odio in fratrem & parum regia ignavia confirmavit. Plutarch. in Paul. Emyl. Ebener Massen hat Agaristens, des Sultans von Babylon Gemahlin, an statt ihres weggeraubeten Sohnes, Formidauren, ihres Groß-Vaters, eines Königes in Arabien Sohnlein, aus Lust einen männlichen Reichs-Erben zu haben, auferzogen, und ihn bey ihrem Gemahl vor jenen ausgegeben, bey dem Marini im Wett-Streit der Verzweiffelten, gedeutset durch den Unglückseligen. l. 2. p. 178. Et seqq. Imo nonnunquam filii loco, filiam virili habitu suppositam*

tam fuisse, exprimento deprehensum est. Also hat die Aegyptische Infandin, Karilda, an statt ihres verbliebenen Sohnes, Fiorlindo, den sie von Asmadien erzeugt, Fielmen eingeschoben, welche sich einer Manns-Kleidung bedienen müssen, bey gedachtem Autore l. 4. p. 399. *et seqq.* Præsumptio autem suppositi partus est, si mater diu sterilis fuit, & usque ad illud tempus, in quo se peperisse dicit. Socin. *consil. 90. post num. 19. vers. adest etiam.*

§. XIX.

Non tamen negandum est, vxores quasdam, diu steriles, enixas fuisse partus legitimos, concurrentibus circumstantiis; Ex naturæ enim vario lusu hæ illæve fœminæ serius citiusve imprægnari possunt. Hoboken *epist. Med. 8. §. 35.* Sic Boleslaus III. Rex Poloniæ, ex conjugē Adelheida, quæ per integrum decennium, infœcunda fuerat, quinque filios suscepit. Salom. Neugebaur. *hist. Polon. rer. lib. 3. p. 90. apud Zeiler. cent. 1. epist. 47.* qui posterior Ludouicum XIII. Regem Galliæ, ex conjugē, ultra vicennium sterili 1638. filiolum, Henricum V. cum insigni animi voluptate, vidisse, ac Salomen quoque, Gabrielis Basilii, Magni Ducis Moscoviæ uxorem, exactis viginti & uno annis, filium demum, nomine Georgium in lucem edidisse, scribit. Et Arnisæ c. 6. *de iure connub. sect. 8. n. 13.* fœminam quandam nobilem, quæ octodecim annos improlis fuerat, trienni spatio tres filios peperisse, prodit.

§. XX.

Alia præsumptio est, si mulier ab urbe, ubi omnium rerum copia est, recesserit & rus concesserit,

rit, nulla ad puerperium re parata, nec etiam obstetricibus secum adductis. Præterea si supervenit obstetrix, dum jam peperisset, non dum pareret, & reperit filium, intra ejus foemora, jam e ventre editum, quem ipsa mulier se peperisse dicebat. Socin. *d. c. post n. 3. vers. & præterea.* Hinc Henricus V. Imperator & Dux Sueviæ, ad removendam suspicionem, Constantiam uxorem, Guilielmi Boni, Siciliae Regis filiam, regni Neapolitani heredem, quæ major quinquagenaria nupserat, ex monasterio extracta, Panormi, publica in platea, sub papilione, dato mulieribus Siculis, quæ vellent, ad eum accessu, parere voluit. Quæ postea Fridericum II. Imperatorem fauste in lucem edidit. Paul. Æmyl. *l. 6. hist. apud Arnif. de jure connub. c. 2. sect. 4. n. 13.* Add. Horn. *in Orb. Polit. p. 3. in memorabil. Siciliae.* Item si constet, paulo ante natum fuisse ex alia puerum, & hunc traditum alicui maxima familiaritate conjuncto illi mulieri, quæ se tunc peperisse dicit, etiamsi is amicus confiteretur, se cum accepisse & habuisse puerum, alia de causa. Bart. *in l. Aurelius. 28. §. idem. quæsit. 12. ff. de liber. leg.* Plura hanc materiam illustrantia reservabimus ad caput sequens.

§. XXI.

Non incommode disquiritur, *An quis possit se a tutela excusare, si uxorem prænantem habeat*, cum apertissimi juris sit, tres liberos civibus Romanis excusationem a tutela præbuisse. *pr. Inst. de excus. tut.* Resp. quod non per *l. 2. §. qui autem. 6. ff. eod.* quia verba *l. 1. C. qui num. lib. se exc.* ibi: *Trium liberorum incolumium numero*: tutelæ & curæ vocationem arguunt πολυπαδία procuratam, si jam, cum pater tutor curatorve creatur,

superstites liberi sint & vivant. *l. 2. §. remittit. 2. ff. de excus.* Neque enim, qui nasci speratur, in hac quæstione civiliumve munerum, ubi nihil de ipsius jure quæritur, patri proficiet. *l. quod dicimus 231. de V. S. l. qui in utero. 7. de stat hom.* Marc. Vertranius Maur. *tr. de Jure liberor. c. 7. pr.*

§. XXII.

Ne modum omnem excedere videamur, *ad uxorem ex alio prægnantem* delabimur. Scilicet sapientissimo consilio paucos viros steriles genuit natura, foeminas plurimas, quod in virili infœcunditate majus est damnum, quam in foeminea. *Viv. l. 2. de Chr. fœm. c. 10. p. 448.* Accedit, quod cbingenii inconstantiam facillime in devia incidat mulier, & pudicitiam, quam creditam & apud fidem suam depositam commendatamque a viro habet, alteri immolat, domino invito, non sine furti scelere, ac suis æqualibus exemplo ad flagitium est, inurens æternam generi suo notam filiosque sua dementia in eam adducens necessitatem, ut nec de matre possint audire, sine pudore, nec de patre, sine dubitatione. *Id. ib. c. 2. exempla qui desiderat, adire poterit Zwing. Theat. p. 1259. & seq.* Nec enim cordatis bonisque viris sanctio illa Solonis probatur, quæ foeminis maritos, ad rem Veneream parum idoneos fortitis licentiam dabat, unum, quem vellet, ex mariti propinquis admittendi. *Sabell. l. 5. Enn. 2. in theat. Zwing. V. 7. lib. 3. aut Lacedæmoniorum consuetudo, qui nihil pensi habebant, solo marito contenta viveret mulier, an fortissimo cuique traderetur, ut similes procrearet liberos. Plutarch. in Lyc. omnibus nervis allaborandum potius, ne in-*
fru-

frunita hæc libido maneat impunita. Ist deswegen nachfolgender Brauch der Juden nicht zu verwerffen, daß ein Weib, wenn es im Ehebruch ergriffen wird, 40. Tage nach einander, auf jeden Tag eine halbe Stunde, des Winters nackend, bis an den Nabel in kalt Wasser, und des Sommers auf einen Ameissen-Nest sitzen, und daneben ein ganz Jahr ohne Hemde gehen, und des Nachts außerhalb der Thür schlaffen muß. Schwarzmayer lib. 1. Miscell. jur. c. ult. in fin. allegatus a Petro Pappo in seinen Anmerckungen über das Holl. Kriegs-Recht. p. 51. § 52. licet Buxtorff. in Synag. Jud. c. 47. rem paulo aliter enarret. Nec ferendi sunt alieni connubii levissimi temeratores, utut non offensionis, sed libidinis gratia, præsumantur mulieres alienas cognovisse. Alex. Raudens. tract. de Analog. l. 1. c. 31. num. 6.

§. XXIII.

Judæi tantum scelus vindicarunt acerrime. Si enim Nochaides concubuerat cum uxore Israelitæ, postquam coitus matrimonium secutus esset, perinde ac si cum Gentilis uxore coiverat, gladio puniendus erat. Non item, si fecerat, antequam maritus cum sponfa coiverat. Nam ex jure Noachidarum sive naturali, citra coitum, ne quidem uxor, juxta Thalmudicos, habebatur ea, qua cum quis matrimonium contraxerat. Jure autem Israelitico etiam ex sponsalibus, citra deductionem, citra coitum uxor fiebat. Deut. c. 22. v. 22. Seld. l. ult. de J. N. §. G. Eb. c. 7. Quod si Nochaides sive Gentilis conjugaverat ancillam in contubernium servo suo, etiam ipse (si cum ea rem habuisset) ultimo supplicio puniendus erat eo, quod uxorem alienam compresserat. Sed hoc nomi-

ne reus ille neutiquam erat, usque tum manifestum esset contubernium & publice dignosceretur, eam ex servi ejusmodi familia (velut conjugem) esse. Quod si disjungebat eam a servo suo (nam utriusque voluntas in potestate domini erat) & caput ejus palam aperiebatur (cum detecto capite in publicum ea prodiret, quoniam non sine velo nuptæ prodire solebant) licite denuo cum ea concumbebat. *Id. l. 5. c. 7.* Speciale erat, quod bello capta Gentilis, pro victoris cujuscunque arbitrio, aliena esse uxor desinebat. Post concubitum ejusmodi unicum, si in Judaismi professionem allici potuerit, baptismo statim suscipiebatur, nomine juris Profelytæ, seu ut Profelyta justa fieret, sive autem Judaismum averfaretur sive susciperet, luctus menstruus domi ei erat agendus. Nec, ante binos ahos elapsos, in uxorem ducere domino fas erat, tametsi Profelyta justa fieret. Tempus hoc adjectum, ad distingvendum semen primum a semine secundo, ut scil. dignosceretur ex tempore trimestri, utrum ex concubitu, ante quam Profelyta fieret, an post forte gravidaretur. *Id. l. c. 13.*

§. XXIV.

Non placet patronos nequitiae imitari, qui maritorum e complexu, gravidas uxores abduxerunt. Quo nomine reprehensum fuisse Augustum, legimus, quasi prudentis & moderati Principis officium transgressum, quod Liviam Drusillam a Tiberio Nerone marito (ut putabatur, revera vero ex illo, ut sagaciores persentiscebant) gravidam abstraxerit, tegendi sceleris causa, repudiata Scribonia Sueton. *in Aug. c. 62.* Ejusdem pressit vestigia Caligula, qui, cum e thalamo Pisonis,

Pisonis, Cæsoniam, calentem a marito rapuisset, dixit: matrimonium sibi sumptum exemplo Romuli & Augusti. Id. *in calig.* c. 25. Quid? quod Tiberius Agrippinam uterum gestantem, cum summo mœrore, relinquere coactus fuit, cum sibi Julia, Augusti filia obtruderetur. Id. *in Tiber.* c. 7.

§. XXV.

Potius est, ut maritus conjugi ex alio gravidæ non cohabitaret, ne seminis oriatur confusio. Carpz. *Jurispr. Eccl.* l. 2. d. 195, n. 13. Si cum uxore, ab alio ante imprægnata & gravis reperta non consueverit, dissolvitur matrimonium. Carpzov. *P.* 4. C. 20. d. 12. uxoris enim & viri eadem esse debet fides castitatis promissio, inseparabilitatis, & spes una habendæ prolis. Id. d. C. d. 13. num. 4. Nec audiendus est divor-
tium petens, si uxori prælibatæ, gnarus stupri, *ἐυνοίαν* præstet. Id. *Consist.* l. 2. d. 179. Sero enim accusat mores, qui jam approbati sunt. *l. si uxor.* 13. §. ult. ad *L. Jul. de adulter.* Idem juris est in muliere, quæ se passa fuit cognosci a marito adultero, censetur enim injuriam remisisse. Ex Bertazz. *Consil.* 228, n. 12. Joh. Bapt. Bajard. *ad Jul. Clar. §. Adulterium.* n. 118.

§. XXVI.

Q. *An sit infamis, qui imprægnatam ab alio ignoranter duxit, sed sciens retinet?* Negamus, quod infamis fiat, sed famæ potius ipsam restituat. Carpz. *p.* 2. c. 6. d. 14. D. Fromm. *diff. d. levis not. macula.* 39. Aliud est, si publicum prostibulum duxerit, quia hoc casu non solum, quæ facit, verum ea quoque, quæ facit turpia, etsi facere desit, lege notatur. Neque turpitudinis aboletur, quæ postea intermissa est. *l.* 43. §. 4. *de rit. nupt.*

§. XXVII.

Quando notorium adulterius facti permanentis fuerit, si nimirum cognita ab adultero sobolem procreavit. *c. significasti 4. vers. verum mulier. X. de divort.* coram iudice Ecclesiastico, ad dirimendum matrimonium, illibata conscientia agere licet, neque hac excusatione tueri se mulier potest, quod maritus ei non reddidit debitum conjugale Boër. *decis. 297. n. 15.* quia non tenetur ad actum generativæ, in notabile præjudicium sanitatis; non enim Deus obligavit virum, contra ordinem naturæ rectum, qui prius attendit ad actum nutritivæ, quo conseruatur proprium individuum, quam ad actum generativæ, qui ordinatur ad conservationem speciei, ut ex Thoma tradit Angel. *in sum. verb. Debitum conjugale. §. 2. & licet, ante nuptias, se imprægnari passa, non damnetur criminis adulterii, Harmenop. l. 4. Instit. t. 12.* constante tamen matrimonio, si ex alio efficiatur gravida, quam a marito, non excusatur a poena adulterii, etiamsi maritus impotens fuerit. Ita Consistor. Witteb. apud Georg. Dedeken. *Vol. 3. Consil. l. 4. de conjug. consumm. & resciss. sect. 6. n. 12.* Hat E. sich an einen Ehemann gehenget, mit demselben fast 3. Jahr lang zugehalten, und ein Kind von ihm bekommen, ist auch noch mit einen andern Kinde von ihm schwanger, so wird sie derowegen, vermöge Churfl. Sächsl. Ordnung, jedoch allererst Ausgangs der sechs Wochen, auch mit dem Schwerdt gerichtet, ungeachtet, daß ihr Ehemann zu ehelichen Werken untüchtig, dieweil sie sich des an die ordentliche Obrigkeit nicht beklaget, und sich von ihm zu sondern gebeten, B. H. W.

§. XXVIII.

§. XXVIII.

An mulier cum impotente marito possit pacisci de furtivis congressibus cum consanguineo mariti? vide Havem. l. 3. Gamol. Synopt. t. 8. pos. 3. negative illam decidentem, ubi subdit, quod maritus uxoris adulterium dissimulans habeatur jure Civili pro adultero. Confer. l. 2. §. 2. l. qui domum 8. l. etsi amici. 9. §. fin. l. mariti lenocinium. 29. ad L. Ful. de adult.

§. XXIX.

Evitabit tamen uxor crimen adulterii, (1.) si maritus turpis lucris causa eam invitam tradiderit alteri imprægnandam. c. discretionem. 6. X. de eo, qui cogn. cons. ux. suæ. Schneidevv. ad Inst. tit. de nupt. Rubr. de divortio n. 30. & hoc casu maritus mortis incurrit supplicium de jure Civili. (2.) si crediderit maritum probabiliter mortuum. c. cum per bellicam. 1. C. 34. q. 1. Clar. l. 5. sent. §. fornicatio. vers. de pone. 31. vid. infra §. 32. hoc cap. alias uxor marito diutius absente, admittens alium, non tam ex luxuria, quam libidine ingentia, cui ustionis remedio destituta, resistere nequit, videtur. Carpzov. P. 2. Crim. q. 58. n. 38. (3.) si uxor vi oppressa sit. l. 13. §. 7. ad L. Ful. de adult. c. itane. 3. C. 32. q. 5. (4.) si maritus sit adulter, tunc illi uxorem adulteram dimittere nequit c. significasti. 4. X. de divort. paria enim delicta mutua compensatione tolluntur. c. fin. X. de adulter.

§. XXX.

Fœmina nupta & maritata prægnans ex alio de jure Canonico amittit propter adulterium dotem ac donationem propter nuptias & alia, quæ a marito percepit. c. plerumque 4. de don. int. vir. & ux. Hodie quando

do uxor crimen est confessa judicialiter, vel publice cum adultero cohabitatur, tunc potest propria auctoritate domo expelli a marito, alias non, sed debet expectari sententia iudicis. Covarruv. tom. 1. de matrim. p. 2. c. 7. §. 5. n. 15. Per Constitutionem Electoris Augusti 20. p. 4. mulier, quæ vivente marito, cum alio publice sponsalia contraxit, & prægnans ex eo facta est, gladio punitur. Idem obtinet, si ambæ personæ in conjugio vivunt, quæ crimine adulterii duplicati, der Ober- & Hurerey sunt convictæ. Quando vero imprægnator solutus cum uxore mariti adulterium commisit, ipse capitaliter punitur, ast uxor adultera in honorem matrimonii impunis dimittitur, si maritus ipsi gratiam delicti fecerit. Nec cuiquam mirum videbitur, adulteros tam gravem subire poenam, si æquamente pensaverit sceleris magnitudinem. (1.) enim divinam contemnunt auctoritatem. (2.) alieni thori sacra violant. (3.) posterorum honestatem reddunt ambiguum. (4.) faciunt, ut ad alienos clam ac nefarie aliquando bonorum perveniat successio seu hereditas.

§. XXXI.

Q. Utrum mulier adultera teneatur revelare filium, quem ex adultero suscepit, & quomodo debeat satisfacere?
Distingu. cum Pan. in c. officium 2. de pæn. & remiss. aut nullum imminet periculum, & verisimiliter ipsi creditur, vel potest probare & sic tenetur revelare, aut non potest probare, nec ipsi credetur, & sic non tenetur, quia crearet scandalum sine aliqua utilitate. arg. c. plerumque boni. 27. C. 2. q. 7. Aut imminet periculum ipsi aut alteri & sic non tenetur, quia in non revelando solum periculum rerum versatur. Et inter
ob duo

duo mala minus est eligendum *c. 1. dist. 13.* Satisfaciat igitur de suo, quantum potest, damnificatis, sicut sunt, qui nutriunt puerum, vel priuantur hereditate propter ipsum & doleat, non posse plene satisfacere, & si ipsa non potest satisfacere, tenetur adulter, si scit vel probabiliter credit, quod sit ejus filius, si modo id facere possit, sine scandalo. *arg. c. fin. de injur.* alias non D. Præses in collegio Publ. *ad Regul. Jur. Pontific. in 6to disp. 2. exempl. 10.*

§. XXXII.

Q. An mulier, quae virum suum longo tempore absentem vita esse functum arbitrata, alii nupsit, sit punienda de adulterio? Resp. quod non, siquidem certum nuncium de mariti morte acceperit, vel etiam aliter fama publica interveniente, probabiliter credere potuerit, illum defunctum esse. Vt autem legitime prægnans sit ex novo marito, requiritur, ut, dum conjugis obitum prætendit, duos producat testes, quibus certo constet de obitu, licet ipsum cadaver non viderint. Nonnunquam tamen unus testis omni exceptione major supplet numerum reliquorum, si scil. maritus in acie occiderit, tumultuante mari naufragio merfus sit, aut morbo contagioso expiraverit *v. Nov. 117. c. 11.* interim tamen depositio non perplexa, sed solida erit, quod viderit mortuum, quod sepulturæ interfuerit. Tutissimum fuerit testimonium, si Magistratus loci, si libri Provisorum Ecclesiæ, quibus nomina sepultorum inscribi sueverunt, de obitu testentur. Add. *Carpz. l. 2. Consist. t. 9. d. 166. 167. 168.*

§ XXXIII.

Quomodo consulendum conscientis, si desertor uxoris redeat, & uxorem suam, quæ, vivo ipso, alteri nupsit, repetere velit? Resp. si maritus absque dolo malo Reip. vel negotiationis causa tamdiu emanferit, etiamsi citatus fuerit, retento interim affectu maritali, & docere queat, citationem in notitiam suam non pervenisse, mulierque citra Magistratus auctoritatem & consensum, cum alio contraxerit, tunc tenetur uxor, relicto novo marito; priori illi cohabitare, etiamsi ex posteriore etiam liberos suscepit. Ita ex *Lutbero tom. 5. Jen. Germ. lib. de caus. matr. Balduin. lib. 4. Cas. Consc. c. 13. Cas. 8. fin* sine honesta & probabili causa malitiose discesserit, neque comparuerit legitime citatus, uxor interea ab ipso judicialiter absoluta, & aliud conjugium ei concessum fuerit, non audiendus, sed in exilium mittendus est. Quod si e contrario maritus desertus ab uxore cum alia persona contrahat, ante factum divortium eamque imprægnat, puniendus arbitrarie venit, quia non expectavit iudicis sententiam; non capitaliter, quia remedio uestionis privatae maluit matrimonium contrahere, quam luxuriose vivere. *Havem. Gamol. Synop. l. 4. t. 6. poss. 25.*

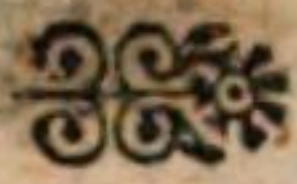
CAPVT VII.

DE

VIDVA PRAEGRNANTE

S V M M A R I A.

§. I. *Ratio connexionis.* §. II. *Si vidua ex marito se prægrnantem asserit, quid, juxta edictum Prætoris, agendum.*

dum. §. III. Ceremoniæ adinuentæ sunt jure civili, ne
fraus committatur. §. IV. Quid hodie, circa ventris
inspectionem, in matribus, præprimis nobilibus, quæ
prægnantes, post defunctum maritum, aliquando petunt
immissionem in bona feudalìa, sit observandum? §. V.
Si mulier dolose in possessione versatur, qualia remedia
competant? §. VI. Quando sit præsumptio suppositi partus.
§. VII. Pater nascituris, æque ac jam natis, tutorem
dare potest. §. VIII. Si statutum dicat, quod Camerarii
debeant esse 40. posteaque numerus fuerit ad 38. redu-
ctus, cum clausula, ut si quis ex iis moveretur, debeat
surrogari alius de genere ultimo morientis, utrum, si ex
isto ultimo non est natus aliquis, sed in ventre adhuc
est, jam nati ex aliis debeant hunc expectare? §. IX.
Quid si in pactis dotalibus & testamentis habeatur con-
ditio: si sine liberis quis decesserit, an hæc conditio de-
fecisse videatur uxore prægnante relicta? §. X. Nasci-
turi olim poterant exheredari, hodie vero non item.
§. XI. Si quis mortuus sit, relicto uno filio & uxore
prægnante, ob incertum nascendorum numerum, quar-
tam tantum partem petere potest. §. XII. Ut autem
partus succedere hereditatem transmittere possit, opus
est, ut vivus fuerit natus. §. XIII. Postumus, si debito
tempore ac modo naturali fuerit natus, in dubio censetur
vividus natus. §. XIV. Septimo, nono & decimo mense nati
maxime vitales sunt. §. XV. Si mulier, post primi ma-
ritu obitum statim nupserit alteri, & nono mense filium pe-
pererit, utrum talis censeatur conceptus a primo vel secun-
do marito? §. XVI. Si in decimo mense, a tempore mor-
tis, & non a tempore secundi matrimonii, etiam præsu-
mendus est partus ex primo marito. §. XVII. Quid
sentiendum de partu undecimestri? §. XVIII. Partus,
qui post undecimam mensē annotari a Medicis legun-
tur, numerantur inter ea, quæ rarissime eveniunt. §.

XIX. *Fabulae sunt, quae de 13. 14. & 15. et ultra referuntur mensibus natis.* §. XX. *Vidua intra luctus annum nubens, de jure Civili fit infamis: Ea tamen poena Jure Canonico sublata censetur.* §. XXI. *Si foemina virum non habens, cum proprio servo se commiscuerit, quomodo de jure Justiniano puniatur; quomodo vero, de jure Saxonico?* §. XXII. *Pœna carceris imposita plerumque mutatur in pecuniariam.* §. XXIII. *An feudo possit privari Vasallus viduam Domini imprægnans?*

§. I.

HActenus prænantium foeminae, quæ constante matrimonio conspicitur, juribus, quæ illam afficiunt, interpolavimus, nunc eandem, quatenus a marito separata per mortem est, perpendiculabimur. Dicitur autem tunc vidua prægnans vel ex marito prædefuncto, vel ex alio.

§. II.

Priori modo spectata, si mulier ex marito se prænantem asserat, ex Prætoris edicto quinque mulieres adhibendæ sunt, non per viduam, sed per judicem electæ, ut inspiciant, an sit gravida vidua: & debet domus honestissimæ foeminae seligi, ubi pariat: & ante dies 30. quam parituram se putet, ipsa intimabit his, quorum interest, non nasci, ut mittant, si velint, qui custodiant ventrem: & in conclavi, in quo paritura erit mulier, plures aditus, quam unus, non esse debent; & ante januam tres custodes ponendi, & partus tempore quinque mulieres duæque obstetrices probatæ fidei adsciscendæ, quas omnes excuti convenit, ne qua alia, in eo conclavi,

clavi, sit prægnans fœmina, & noctu tria lumina ad minimum ibi debent esse. Præterea exigitur, ut jam natus partus iterum inspiciatur. *l. 1. §. 10. de inspici. vent.*

§. III.

Quæ ceremoniæ jure Ciuili adinventæ sunt, ne fraus committatur, aut alienus partus heresve subji- ciatur, quod crebro accidit. Also erzehlet Mart. Zei- ler. *cent. 4. epist. 4.* aus des Joh. Isac. Pontani *Hist. Dan. l. 9. p. 585.* folgendes: Daß Arel Broders Wit- tib, vornehmen Geschlechts, weil ihr Herr keine Kinder verlassen, sich gestellet, als ob sie schwanger wäre, und dahero den Bauch aufstreiben lassen; hernach sich zu Bet- te gelegt, dero etliche aufgewartet, die da fürgegeben, wie daß sie ein Söhnlein geboren, so gelebet und ge- tauft, hernach aber gestorben und begraben worden; und daher habe sie ihres Ehe- Herrn Güter behalten. Aber endlichen sey dieser Betrug an den Tag kommen, in dem Arels Befreundte, so einen Argwohn gehabt, er- halten haben, daß das Kind wieder ausgegraben worden; da man denn nur einen ledernen Sack gefunden, der mit Sand also ausgefüllet gewesen, daß er die Gliedmassen und Form eines Menschen vorgestellet. Daher die Wit- tib und alle die, so um diesen Handel Wissenschaft ge- habt, zum Tode verurtheilet; aber doch endlich diese Sa- che in Gegenwart König Erichs und vieler vornehmen Herrn verglichen und bengelegt worden sey.

§. IV.

Hodie quamvis illarum solennitatum scrupulo- sitas non seruetur per omnia, frequentatur tamen ad-

huc ventris inspectio in matribus, præprimis nobilibus, quæ prægnantes post defunctum maritum aliquando petunt immissionem in bona feudalia. Hahn. *ad Wesenb. tit. de inspici. vent.* Quatuor autem desiderare mater debet (1.) ut ventris seu partus inediti nomine in possessionem mittatur. *t. t. ff. de vent. in poss. mitt.* (2.) ut ventri seu bonis curator detur, qui viduæ præstet alimenta, habitationem & ad edendum partum alia necessaria, pro facultatibus & dignitate mariti defuncti; nec enim fas est, ei denegare alimentum, qui nascendo dominus bonorum est futurus & de quo spes est, fore, ut Reip. nascatur. *l. 1. §. 2. & 15. ff. eod.* quo facto, tamdiu est in possessione venter, donec pariat, vel omnino constet, eam non esse gravidam. *l. 1. §. 19. & pen. d. 1. adde textum Jur. Sax. art. 38. lib. 3.* ubi dicitur: Das Weib soll man nicht verweisen aus des Mannes Gütern, wann er stirbt, die ein Kind trägt, eher denn sie des Kindes genesen. Non tamen alienare, nec immutare, nec permutare quicquam ex iis matri bona prædefuncti mariti concessum, sed tanquam nuda usufructuaria, in iis ita versari debet, ut omnia liberis relinquantur integra. Dav. Mev. *ad Jus Lub. p. 2. t. 2. art. 8. n. 52. 53. & seq.* (3) ut fiat inventarium & (4) ut filius, si nascatur, per triennium apud eam educari debeat. Hahn. *ad Wesenb. t. de inspici. vent.*

§. V.

Quod si mulier dolose in possessione versatur, duplex remedium proponitur. Unum est interdictum, quod datur ei, cuius interest, contra possessorem

rem, ad quem dolo mulieris possessio venit, ut illa cedat: nec enim propria autoritate potest expelli. *l. r. §. 1. c. 2. si vent. nom. mul. inposs. miss. ead. poss. dol. mal. in al. transl. esse dic.* Est autem hoc interdictum peculiare, adeoque nec Quorum bonorum, ut putat Wefenb. *in paratit. b. n. 3.* siquidem possessor possidet pro tradito a muliere, nec etiam interdictum, ne vis fiat ei, ut vult Coll. Argent. quia venter in possessionem missus est, atque contra mulierem interdictum hoc non dirigitur. Alterum remedium est actio in factum, perpetua, aduersus mulierem, competens ei, cuius interest, possessionem ab ea in alium translata non esse. D. Lyncker. *in dict. ad b. r.* Sin vidua, calumniæ causa possessionem adepta sit, sciens prudensque, se minime prægnantem esse, Prætor actionem in factum dat contra illam eiusque parentem, ei, cuius interest, mulierem in possessionem non esse missam, ad partis agentis interesse. *l. un. §. 1. 2. 4. 5. §. 6. ff. si simul. vent. nom. in poss. cal. caus. esse dic.* & cum talis mulier non heredem solum, sed Prætorem simul deceperit, idcirco haud tantum illa, quæ, cum suæ potestatis esset, hoc fecit, sed etiam pater, qui calumniæ causa passus est, filiam, quam in potestate habebat, ventris nomine in possessionem mitti, notatur infamia. *l. 15. 16. 17. §. 19. de b. qui not. infam.*

§. VI.

Cæterum præsumptio suppositi partus erit, si mulier, postquam asseruit, se prægnantem, nunquam passa sit ventrem ejus inspicere, nec fuerit ejus venter custo-

custoditus, nec postea tempore asserti partus sit adhibita præsentia personarum, prout a jure requiritur, nec appareat, quod aliqua persona interfuerit. Masc. *de Probat. Vol. 3. Concl. 1147. num. 12.* Item si quis deponat, vidisse se decidere, de ventre mulieris, eo tempore, quo se gravidam asserebat, parvam quandam culcitram: præsumitur enim, illam, ea de causa, utero imposuisse, quo is tumidus appareret. Neque novum est, mulieres, quæ ad inspiciendum ventrem arcessitæ sunt, minus peritas esse, aut non integras, imo suspectas. Fieri namque potest, ut illa, quæ assertitur fuisse prægnans, habuerit ventrem durum & tumefactum ex alio morbo. Præterea si inspexerint & tetigerint uterum tectum veste vel etiam interula, potuit mulier aliquo superimposito reddere ventrem suum tumidiorem: nec plena fides eis esset adhibenda, etiamsi dicerent, tum tetigerunt, se sensisse puerum in utero: quia si mulier voluit se fingere gravidam, potuit etiam tunc trahendo spiritum, movere ventrem, & ita movendo dicere tangenti, sentis ne? & eam indulcere ad credulitatem. *Id. n. 16.* Amplius si mulier post mortem mariti se nunquam prægnantem dixerit, per longum temporis spatium: mulieres enim citissime prægnantes cognoscuntur, saltim post duos menses a die conceptionis. Idem si tempore, quo mulier ait, se peperisse, nullus adfuerit. Denique si filius, quem se modo peperisse affirmat, nullo modo patrem matremve ne ex ore quidem referat. *Id. n. 17.*

Tantum de suppositione partus; iam de nasci-
turo, qui triste patris funus, ventre materno inclu-
sus, experiri cogitur, aliqua ut delibemus, materiæ
fuadet ratio. Scilicet illi non minus, quam iam natis
testamento tutor a patre dari potest. §. *cum autem* 4. *Inst.*
de tutel. l. 1. §. 1. de testam. tut. adeo, ut si quis filia-
bus suis, vel filiis tutores dederit, etiam posthumæ
vel posthumo dedisse videatur. §. *fin.* *Inst. qui test.*
tut. dari pos. Idem sentiendum, si posteris dederit.
d. §. Non obstat. *l. 161. de V. S.* quæ explicari potest
ex *l. si nemo. 19. §. fin. de test. tut.* nam testamento tu-
tor datus tunc fit, cum partus fuerit editus. d. §. *fin.*
eo non nato, utilis negotiorum gestorum actio ad-
versus eundem datur, de iis, quæ interim gessit *l. 29.*
de N. G. l. 24. de tut. & rat. distrab. Restringimus vero
hanc tutoris dationem ad patrem duntaxat. Magi-
stratus enim ventri non tutorem, sed tantummodo
curatorem dare solet. *l. 20. pr. ff. de tut. & cur. dat.*

§. VIII.

Q. Quid iuris, si statutum dicat, quod Camerarii
debeant esse 40. postea fuerit iste numerus ad 38. reductus,
cum clausula, ut si quis ex iis moreretur, debeat surrogari
alius de genere ultimo morientis, utrum, si ex isto ultimo
non est natus aliquis, sed in ventre adhuc est, iam nati ex
aliis debeant hunc expectare? Resp. quod non, favore
Collegii, secundum Oldrad. *l. petitionem. 13. de advoc.*
dro. iudic. & l. 1. C. de agent. in reh. lib. 12. l. 20. vid
Bald. ad l. Idem erit. 16. rel. 1. de stat. hom.

§. IX.

Si in pactis dotalibus & testamentis conditio (*si sine libris quis decesserit*) adiici soleat, & ego scire aveam, an hæc conditio defecisse videatur, uxore prægnante relicta, tunc enim respondetur, quod non, per l. 187. d. R. J. ibique Dn. Præses in Colleg. publ. part. 2. Disp. 17. exempl. 1. & seqq. ratio est in l. 23. de V. S. Fallit tamen istud, si partus non edatur, aut mortuus nascatur, tunc enim perinde est, ac si in vivis nunquam fuisset. l. qui mortui 139. ff. eod. cum partus non editus homo non recte fuisse dicatur l. in Falcidia. 9. ff. ad L. Falcid.

§. X.

Quoad successionem notandum, quod nascituri olim poterant exheredari. §. 1. Inst. de exher. liber. l. 14. de lib. & postb. (quod si tamen pater exheredaret filium nasciturum, & nasceretur filia, non censebatur exheredata, quia in odiosis masculinum non concipit foemininum Gl. c. generali constitutione 13. X. de elect. & elect. pot.) sed textus illi emendati sunt per subsequentes Justiniani constitutiones in l. maximum vitium. 4. circ. f. C. de lib. præter. §. sed hæc quidem. 5. Inst. de exher. liber. & N. 115. c. 5. in pr. & testamentum irritum sit, ita tamen, ut legata & fideicommissa in testamento relicta conserventur. d. Nov. c. 3. quod volunt procedere, quando scienter præteriit posthumum testator. In dubio tamen potius scientia testatoris, quam ignorantia præsumenda est, cum imprægnatio tale sit falsum, quod ex ventre intumescen-

te

te vix ignotum esse potest, in quo magis scientia præsumenda. Carpz. *lib. 6. Resp. 10. n. 13.* Hodie quia ingratitude in illos nullo modo cadit, posthumi exheredari non possunt, exheredati testamentum nullum faciunt. Carpz. *p. 3. C. 17. d. 21.* imo legitima hereditas ipsis debet restitui. *l. 26. dest. hom. & (modo inter suos heredes, cum nascerentur futuri) heredes instituendi Carpz. p. 3. const. 18. d. 27.* Unde non solum in allodialibus, sed etiam in feudalibus succedunt. Schultz. *in Syn. Inst. tit. de her. q. ab int. def. lit. G.*

§. XI.

Quod si pater familias mortuus sit relicto uno filio & uxore prægnante, tunc ille filius neque a debitoribus neque ex hereditate a patre relicta patrem dimidiam crediti, vel hereditatis petere potest, sed quartam tantum partem, ob incertum nascendorum numerum, quippe cum tergemini interdum procreentur, desiderare debet. *l. sed & si 28. §. fin. ff. de iud.* ita ut si postmodum unicus nasceretur, reliquæ duæ partes duobus accrescerent *l. 3. & ff. si pars hered. pet.*

§. XII.

Ut autem partus succedere possit, opus est, ut vivus fuerit natus & cum spiritu editus *l. quod dicitur. 12. §. 1. de lib. & posth.* Ulterius enim nihil requiritur, quam ut vivus processerit, ad nullum declinans monstrum vel prodigium *l. quod certatum est. 3. C. de posth. her. inst.* Hinc etiam nasciturus præteritus a testatore rumpit testamentum patris, & ei succedit,

hereditatemque ad matrem transmittit, quamvis non emisit vocem, sed illico in manibus obstetricis decesserit, dummodo vivus ad orbem processerit, etsi parum integer, sed cum spiritu tantum editus fuerit. *l. 2 § 3. C. eod. l. quæret aliquis. 133. ff. de V. S.* hinc si partus nondum sit perfectus, & sexto forsan mense editus, patris ei hereditas nihilominus debetur, si modo spiritum habuerit validum. *Phil. in usu pract. ad. Inst. lib. 3. Ecl. 1.* quod si alii testes haberi nequeunt, sufficit testimonium mulierum, quæ interfuerunt tempore partus, secundum *Gl. in Weichbild art. 35.* Nec amplius observatur rigor *Juris Saxon.* in *Lehnrecht art. 20.* Wann der Sohn nach des Vaters Tode lebet also lang, daß man seine Stimme hören mag in den vier Wänden des Hauses, so ist er beerbet mit seines Vaters Lehen. Aliud est, si infans in ipso partu sit mortuus, tunc enim neque succedere, neque hereditatem ad heredes transmittere potest, quippe quod vivus ad orbem non venerit, nec cum spiritu editus fuerit. *Carpz. p. 3. c. 17. d. 17.*

§. XIII.

Q. vero, quando posthumus censeatur vivus natus?
Dicimus, posthumum si debito tempore ac modo naturali fuerit natus, in dubio censi vivum natum, non vero si tempore intempestivo vel etiam a matre pestifero morbo laborante, *Carpz. p. 3. Const. 7. d. 20.* tunc enim partus non præsumitur vixisse, sed potius veneno necatus, ut merito vita eius probari debeat.

§. XIV.

§. XIV.

De successione posthumi satis superque actum; superest, ut pariendi tempora excutiamus aliquatenus. Supponere hic libet, quod, quanquam in rerum natura certum sit, natos septimo, nono & decimo mense maxime vitales esse, per testes tamen & signa nullo modo fieri posse videatur, ut possit probari, nisi forte honesta aliqua filia contracto matrimonio, duobus primis diebus, ex viro prægnans remanserit, postmodum statim mortuo, si hæc pareret septimo, octavo, nono vel decimo mense, cognosci enim & iudicari tunc potest saltim præsumptione iuris tempus partus, aliter non.

§. XV.

Q. itaque, si mulier, post primi mariti obitum statim nupserit alteri, & nono mense filium pepererit, utrum talis censeatur conceptus a primo vel secundo marito? Sane Jure Suecico vidua prægnans si infra decimum mensem a morte mariti pepererit, succedit cum infante in bonis mariti: secus si post illud tempus, tunc nec pro herede quidem agnoscitur. Dist. aut apparent signa conceptionis & illa considerata & sequenda sunt: aut non apparent signa, & tunc standum erit consuetudine mulieris, in quanto tempore consuevit parere, sin autem id non constat, ad Medicorum vel obstetricum iudicia recurrendum. iung. Zeil. cent. 4. q. 39. His etiam deficientibus, quod frequentius accidit, accipiendum est. Mich. Grass. thesaur. comm. opin. Vol. 2. p. 148. col. 3. vid. D Præses dissert. de Odio secundarum nuptiar. cap. 3. ib. 3. & seqq. ubi pro filio

ex priore marito nato esse pronunciandum per rationes in utramque partem adductas deducit.

§. XVI.

Quod si in decimo mense a tempore mortis & non a tempore secundi matrimonii, etiam præsumendus partus est ex primo marito: in dubio autem standum confessioni matris & omnes circumstantiæ gnaviter ponderandæ, an partus repræsentet faciem primi vel secundi mariti, item an primus maritus fuerit firmæ valetudinis, nec ne Beust. *ad l. 3. de iureiur. n. 36.* Neque Glossa *in l. Gallus. ff. de lib. & posth. ibi: decem mensibus.* dicens, hominem generare posse etiam ea nocte, qua moriturus est, simpliciter voluisse videtur, quem qualicumque morbo affectum generare posse, sed duntaxat innuisse, dari casus, ut quis uxorem suam cognoscat, illico autem repentino quodam morbo moriatur, adeoque tunc, ne uxori iniuria nascatur, computandi sunt dies conceptionis posthumi a die mortis, ac decem menses possunt admitti. vid. Zacch. *l. 3. t. 1. q. 4. n. 11. & 13.* Alioquin in universum causam, cur mulieres ultra decimum mensem regulariter non gestent uterum, assignant hanc, quod alimentum & augmentum a matre descendens non amplius sit sufficiens partui, ubi decem menses præterierunt & foetus auctus fuit. Trahit enim, quod dulcissimum est in sanguine, ad sese Hippocr. *in lib. de nat. pueri seu foet. circ. fin.*

§. XVII.

De partu undecimestri maior controversia agitur.

tatur. Legitimum eum quidem esse tradiderunt Plin. lib. 7. c. 5. Forest. lib. 28. Obs. c. 62. Amat. Lusitan. cent. 1. curat. 27. Nos cum limitatione hoc accipendum putamus, si scilicet nascatur sub initium undecimi mensis, primo vel secundo die. Bartol. ad l. 7. n. 1. de Stat. hom. Gothofr. ad Nov. 39. c. 2. si cætero spatio, spuris accensemus. Interim tamen vita & mores viduæ respiciendi, & si proba fuerit, potius dicendum, si serius enixa sit, ipsam quidem a marito concepisse, sed foetum a natura propter tristitiam tardius fuisse formatum. D. Amm. in disc. ad cas. 29. Hinc etiam tempore intermedio partum undecimestrem haberi nonnunquam pro legitimo, meminit Carpz. l. 2. Consist. d. 227. & Beust. p. 2. de matrim. c. 36. talem puellam a pudica quadam matrona editam ad hereditatem patris admittendam Wittebergenfes 1567. statuisse, narrat. Hæ itaque sententiæ tutiores sunt, quando nulla uspiam nidulatur mala suspicio, & quando pariens puellam enitur. Tunc enim in dubiis mitiorem sequimur sententiam, ne ulli fiat injuria.

§. XVIII.

Partus, qui post undecimum mensem annotati a Medicis leguntur, numerantur inter ea, quæ rarissime eveniunt. Sennert. l. 1. Inst. Med. c. 10. Myns. cent. 6. obs. 40. & natum duodecimo mense post obitum mariti Lipsienses pronunciarunt pro illegitimo apud Georg. Beat. P. 2. t. 6. p. 163. hunc in modum: Wann solch Kind lebt oder nicht, so kan es doch vor eures Bruders Kind noch Erbe nicht gehalten werden, B. R. W. Quic-

Quicquid pro excusando eo afferat Bartol. in *l. Gallus*, n. 12. *delib. & posthum.* Ob prægnantes tamen circumstantias quandoque aliter sententionari solet, si circa finem anni 1679. judicatum Lipsiæ fuit, pro filio, qui natus post duodecimum mensem erat, quia (1.) foemina statim post mortem mariti dixerat, se esse gravidam (2.) omnes vicini testimonium perhibebant, quod vixerit caste, neque ulla præsumptio contra ipsam aderat, rem & conversationem cum aliis habuisse eam; foemina tamen insuper juramento se purgare compulsa fuit, filium esse a defuncto marito, ut cognovimus ex discursu Dn. Dr. Joh. Alex. Christiæ super Strauchii dissertationes Justinianæ Lipsiæ habito *diff. XI. th. 37.* Habemus quoque casum, apud D. Amman. in *Med. Crit. resp. 44.* ubi Lipsiensis Facultas Medica partum duodecimestrem (13. Tage noch drüber) Marthæ Plattin, Calegiensis, dero Hauswirth vorm Jahre nach Michaelis, als Er noch des Tages zuvor mit Ihr an den Tische gesessen, gestorben, und Sie nach seinem Tode ein Jahr und 13. Tage eines Tochterleins genesen, Anno 1638. legitimum pronuntiavit, ex ea ratione, quia mulier, per trimestre spatium, dolores parturientium continuos, absque jactura virium pertulerat; verum responsionem illam in favorem matrimonii datam haud male suspicatur D. Amm. in *disc. ad eund. cas.* ubi plures dubitandi rationes recitat.

§. XIX.

Quæ denique de partibus decimo tertio, decimo quarto & decimo quinto mense natis, item de infantibus

tibus viginti tres menses, biennium & quadriennium in utero gestatis refert Joh. Schenck. *l. 4. obs. Medicin.* 156. 157. 158. 159. & 160. ex anilibus fabulis desumpta esse videntur, nec ullam veri speciem habere. Quo pertinet lepida historia, quam exponit Georg. Phil. Harßdörffer in dem Schauplatz Lust-und Lehrreicher Geschichte. *hist.* 152. Nimirum Hieronymus Augustus de Montleon, Nobilis Gallus, haud procul Gratianopoli (Grenoble) feudum Aiguenere gratia Regis possidens, cum in Alsatiam cum Cardinale Valettio profectus esset ibidemque diem suum obiisset, uxor ejus interea, post absentiam mariti quadriennalem, filium edidit, quem mariti cognomine insignire & in prædium paternum ingerere summo studio annitebatur, cui contra leviri maximopere renitentes, Emanuelem (putatitium agnatum) judicialiter pro spurio declarandum curarunt. Verum non acquievit mater, sed ad Parlamentum appellavit, quod, annullata prima sententia, Emanuelem legitimum & iustum in feudo successorem, matremque honestam foeminam scripto asserere anno 1637. d. 14. Febr. non dubitavit. Aliquot annis post Sorbona Parisiensis hoc summum decretum cancellavit & scandali amolendi causa, illum bastardum judicavit, addita non levi reprehensione in Gratianopolitani Parlamenti Auditorio, qui pro fundamento adduxerant, quod Magdalena, mater dicti pueri, ingenti cum confidentia dixisset, sibi aliquando circa diluculum maritum per quietem apparuisse ac secum rem habuisse, ita ut ex illo tempore, citra maris alterius operam, vi

folius imaginationis concepisset. Cui impudenti sermoni quam plurimorum hominum ad id subornatorum sublestum testimonium accessit, utpote quatuor obstetricum & totidem Doctorum Medicorum Monspeffulanorum (zu Montpellier in Languedoc) quorum, ut & Sorbonensium rationes legers apud Harßdörffer, cit. loc.

§. XX.

Tantum de vidua ex marito prægnante: reliquum est, ut gravidam ab *extraneo* videamus: Utut enim nullus existat maritus, qui non & suam mortem ab uxore doleri velit & se desiderari, averſenturque illam cuncti, quæ post primum maritum adhuc profitetur, se alterum expetere, homini nubens, simul vidua, & conjux & adultera, inveniuntur tamen haud paucæ mulieres, quæ vitia utcunque in conjugio dissimulata impetu effundunt, adempto Viri obice, quo cohibeantur, & pudorem suum alienis prosterunt libidinibus contra *l. fœdissimam. 26. C. de adulter. ostendentes*, quales natura vel moribus sint, cum tantum licere possit, quantum libeat. Joh. Lud. Viv. *de Christ. fœm. lib. 3. c. 4. in fin.* Contra quem enormem vivendi modum insurgentes legislatores, constituerunt prudentissime, ut vidua, intra luctus annum nubens, incurrat infamiam & amittat ea, quæ a priori marito relicta sunt. *l. 1. cum Auth. seq. C. de nupt. ne fieret conturbatio sanguinis.* Quam tamen poenam Jure Canonico sublatam esse constat, adeo, ut legari ei aliquid & heres institui possit per *c. pen. & fin. X. de soc. nupt.* Immo intra annum

num nubere poterit, si intra 6. vel 4. menses non appareat, ex ventris tumore vel aliis conjecturis, eam prægnantem esse, aut sit senex aut sterilis. Bald. in *l. decreto 15. C. qui not. infam.* Sicut quoque vidua scortans vel luxuriose vivens de Jure Saxonico non amittit dotalitium. Landrecht, lib. 1. art. 5. Ein Weib mag mit Unkeuschheit ihres Leibes weibliche Ehre fräncken, ihr Recht verleast sie aber nicht, noch ihr Erbe, (Aliter tamen de jure civili cum ipsa hoc casu proceditur. Auth. eisdem poenis C. d. secund. nupt.) nec ab heredibus mariti potest repelli dotem petens, per exceptionem de fornicatione. Carpz. p. 4. const. 21. d. 7. aliud est, si maritus adulterium uxoris sciens, idque indignatus, eam expulerit vel de eo conquestus sit, morte autem præventus vindicare non potuerit, tunc heredes lucris eam privare possunt. Id. ib. d. 4. § 5.

§. XXI.

Si foemina, virum non habens cum proprio seruo se commiscuerit, de Jure Justiniano decapitatur & servus comburitur. *l. un. C. d. mulier. quæ se propr. serv. junx.* Hodie matrimonium inter servum & liberam foeminam contrahi posse liquet, ex tot. t. X. de conjug. serv. Jure Saxonico vidua, quæ, post viri obitum se imprægnari passa est, poena stupri tenetur vigore Constit. Elect. 27. p. 4. & pro ratione circumstantiarum 8. vel 14. dierum incarceratione punitur. Ordin. Elect. Ecclesiast. tit. Von Ehegeldbnissen. rubr. Von Straffe des Ehebruchs und der Unzucht. §. Würde denn. Carpz. p. 2. Crim. q. 69. n. 10. 11. inprimis n.

13. § 15. quæ poena quamvis juxta Carpzovium in foro Electorali in pecuniariam converti non possit. Id. d. 9. n. 17. contrarium tamen receptum hactenus in Ducatu Magdeburgico per *Constitutionem provincialem* in der Magdeburgischen Policcy-Ordnung cap. 46. Von Ehebruch, Hurerey und Unzucht, quæ alternativam poenam carceris aut pecuniariam ponit. §. Da aber eine ledige Mannspersohn eine Jungfrau oder eine unberührte Witwe beschläßt und dieselbe zur Ehe nicht nehmen will, so soll er sie ihres Standes und Herkommens nach dotiren, und da sie von ihm Leibesfrucht hat, dieselbe auf Gerichtliche Ermäßigung alimentiren, und darüber mit Gelde oder Gefängniß oder mit Räumung des Herzogthums gestrafft werden.

§. XXII.

Pœna carceris imposita plerumque mutatur in pecuniariam, ita, ut juxta Carpzovii tradita *prax. crim.* p. 3. q. 133. n. 47. pœna carceris 3. dierum judicetur multa unius sexagenæ novæ, pœna carceris octidui tribus vel ad summum 4. sexagenis novis æstimetur; hinc etiam viduæ cuidam poenam carceris 14. dierum dictatam fuisse memini, eo, quod majus scandalum præbuerat, tanquam fœmina tantum non quadragenaria, & insuper virum suum Consularis dignitatis demortuum ac propinquos honoratos dedecora affecerat, quæ postmodum fuit mutata in 8. sexagenas novas seu 20. Unciales, quam poenam etiam confirmarunt Scabini Lipsienses in responso suo d. 29. April. 1673. Daß es der angekündigten Straffe der 14. Tägigen Gefängniß oder 20. Thaler Straffe
der

der B. Wittwen Einwendens ungeachtet, billich verbleibet, und ist, in Verweigerung, mit zulänglicher execution wieder sie zu verfahren, B. R. W. imprægnanti vero J. C. B. dictata fuit poena 30. Thalerorum aut 25. baar, quam postmodum 20. Joachimicis redemit. Quæstio hic incidebat, quoniam hæc causa a vidua pro matrimoniali venditabatur, quæ dicebat, se consensisse in imprægnationem, ob factam promissionem matrimonii, & quoque agebat ad consummationem matrimonii, quod tamen imprægnator negabat, *An poena stupri exigi posset ab ipsa, priusquam causa matrimonialis decisa esset?* Ita videbatur Senatui ejusdem loci, qui etiam, sub poena executionis, eandem postulabat, sed cum rea supplicasset Principi, super hoc puncto, per rescriptum injungebatur Senatui, consilium Jætorum ut exploraret, facta igitur ætorum transmissione, Jæti Lipsienses mense Junio, 1673. negative pronunciarunt his verbis: Daß, ehe und bevor die Ehe-Klage zu Ende, der Rn. Bestrafung halber nichts gewisses erkant werden mag, sondern es wird biß dahin billich in Ruhe gestanden, B. R. W.

§. XXIII.

Auctarii loco disquirimus; *An feudo possit privari vasallus viduam Domini imprægnans?* Resp. distinguendo: aut illa vidua Prædecessoris est mater ipsius in proprietatem Feudi successoris, & tunc, quocunque tempore fiat stuprum, vasallus amittit feudum: quia eadem matri, quæ conjugii debetur reverentia. arg. N. 105. c. 2. pr. aut non est mater, si

scil. agnatus succedat, & imprægnatio fit, aut intra
tempus luctus, aut postea: illo modo, affirmatur
quæstio per Nov. 39. c. 2. cum intra tempus luctus
peccans, intelligatur in matrimonio priori peccasse
per Nov. 22. cap. 22. pr. hoc vero nego arg. l. 19. in
f. de lib. & posthum. her. inst. l. 42. de pæn. Idque
propter rationem in l. 13. §. 2. ff. ad L. Juliam de
adult. allegatam. D. Beyer in not. ad Schnob. Disp.
Feud. X. th. 14.

C A P. VIII.
DE
MVLIERCULA PRAEGNANTE.
SVMMARIA.

§. I. Quid hoc loco sit muliercula? §. II. Quomodo con-
sideretur stuprata: Voluntarium stuprum quomodo præ-
sumatur? Violentia quomodo probetur? §. III. Pæna
stupratoris qualis sit? Analogon stupri violenti est, si
quis cum femina demente rem habet. §. IV. Nudæ
assertioni mulieris stupræ, quæ se imprægnatam vidi-
cit, credendum non est, sed in veritatem stupri violenti
a Magistratu inquirendum. §. V. Non præsumitur
vim pati meretrix a cognoscente illam, nisi probetur.
§. VI. Affine stupri violenti est raptus, §. VII. Quo-
modo intelligendum sit, quando D. D. dicunt, quod vo-
lens mulier non debeat rapi. §. VIII. Pergitur ad stu-
prum voluntarium. Q. An & quatenus credendum sit
assertioni vel inculpationi gravidæ a se in partu factæ?
§. IX. Si reus fateatur copulam, & deferat ætrici ju-
ramentum, an fuerit virgo toto tempore antea, num
virgo jurare teneatur? §. X. Q. Num mulier vitiatæ
dicenti, sibi promissum esse matrimonium ab eo, qui vi-
tiavit

tiavit illam, credatur? §. XI. Potest ne prægnans ex aliquo promissione facta, se ei tantum bonoris restitutum, quantum intulit infamiae, contra eundem experiri, ut pro vero matrimonio pronuncietur, si ille de bonore conjugali non sensisse, sed reverentia & cultu externo affirmat? §. XII. Quando puellæ quis fidem dedit, & facta est imprægnatio, antegressa coram testibus protestatione, se id, quod facturus est, contrahendi conjugii causa non facere, omnino tenetur ex promissione, non obstante protestatione. §. XIII. Num Nobilis ignobilem gravidatam fide de conjugio prius data, teneatur ducere? §. XIV. Quomodo stuprator puniendus? §. XV. Q. si medio tempore, quo reus deliberat, utrum velit dotare, vel ducere, puella in corpus suum peccet, fornicando cum alio, an ex quo electionem auferat ducendi vel dotandi causa cadere debeat? §. XVI. Si stuprata de fornicatione cum aliis sit suspecta, stupratori alimentatio infantis injungenda haud est, donec juramento se purgaverit, certumque infantis patrem indicaverit. §. XVII. Qui stuprum confitetur, pro patre infantis habetur, donec contrarium fuerit probatum. §. XVIII. Quid de Dotatione statuendum? §. XIX. Cautela traditur. §. XX. Quando cesset onus dotandi? §. XXI. Quomodo monialem carnaliter cognoscens puniatur? §. XXII. Mulierem Judeam vel Turcicam imprægnans fustigatione coerceri debet. §. XXIII. Commatrem aut filiam lustricam carnaliter cognoscens arbitriam sustinet penam. §. XXIV. Si rusticus aut vilis conditionis homuncio puellam nobilem stupret, virgis cæsus in perpetuum relegari debet. §. XXV. Q. An virgo corrupta sertum in capite gestare possit? §. XXVI. Agitur de incestu. §. XXVII. Ex majorum sancito illicitum fuit adultero aut stupratori ullam stupratæ aut adulteræ superstitis dictis cognationis gradibus conjun-
 Etam

Etiam in uxorem ducere. §. XXVIII. Agitur de prohibitionibus Levit. 18. contentis. §. XXIX. Num habens uxorem, prænantem fecerit Bertam, eique dixerit: Si non haberem uxorem, acciperem in uxorem; mox male tractaverit uxorem, ut exinde mærore confecta sit, Bertam ducere possit? §. XXX, Agitur de congressu mulierum cum brutis. Q. An nasci fœtus humanus ex permistione tali cum bestiis? §. XXXI. Agitur de concubitu cum Dæmone.

§. I.

Mulierculam sumimus pro inhonesta foemina ductu *l. pen. ff. de serv. corrupt.* & comprehendimus sub illa voce non eam tantummodo, quæ ex infirmitate lapsa & vi amoris capta, amanti virginitatis flores carpandos concedit Vid. Wehner. in *Observ. Pract. voc. Frauen und Jungfrauen*, sed & meretricem, quæ quomodo describenda sit, oppido ambigitur. Lucæ de Penna in *l. si qua 4. in pr. C. de spect. & scen. lib. 11.* apud Bajard. in *annot. ad Clari Prax. Crim. §. Adulterium. n. 28.* dicitur illa etiam, quæ unum admisit & mercedem ab eo recepit. *Gloss. in c. viduæ 16. dist. 34.* ei, quæ 40. homines admisit, prædictum istud attribuit, juxta *c. latores. 3. de Cler. excomm. Abb. denique in c. inter opera. 20. in fin. X. de sponsal.* putat, eam sic nuncupari posse, quæ inhoneste duos admittat viros per *l. palam. 43. pr. de rit. nupt.* Nos illam meretricis nomen mereri statuimus, quæ palam libidinem exercens, quæstum facit, cujusque turpitudine publice venalis est. Nec quæ cum uno & altero se pecunia accepta commiscuit, videtur

tur palam corpore quæstum facere, ut ait Ulp. *d. l. 43. §. 2.* quia verba, *quæ cum uno & altero*, duos tantum significant, quod constat ex Laurent. Vallæ annotat. *l. 3. eleg. c. 59.* ac proinde Abbatis opinio in *c. cum decorem, 12. de vit & honest. Cleric.* ejusque sequacium statuentium, meretricem esse, quæ duos ad coitum, causa quæstus, nec plures admisit, concidit. Covarruv. *Tom. I. de matrim. p. 2. c. 8. §. 11. n. 4.* Aliud quoque est meretrix, aliud clam meretricio more vivens. Vid. Dan. Moller. *ad Constit. 28. P. 4. n. fin.*

§. II.

Ne vero *αταξίαν* foveamus, acturi sumus de prægnante (1.) ex stupro. (2.) ex incestu. (3.) ex coitu belluino. (4.) ex Venere Dæmoniaca. Stuprata conspiciendam se præbet vel in genere vel in hoc illove personarum statu. Stupratam in genere dispescimus in stupratam respectu sui vel *voluntarie*, vel *violenter*. Voluntarii stupri non levis præsumptio ex silentio stupratæ contra mulierem inducitur. Carpz. *Prax. Crim. p. 2. q. 57. n. 87.* item si muliercula juvenem ebrium, ad libidinem, blandis verbis instigaverit. Vid. Dedekenn. *Vol. 3. Consil. lib. 2. de spons. sect. 4. n. 21.* Violentus stuprator etiam is censetur, qui minis & armis metum incutiendo foeminam ad libidinem compellit. Carpzov. *p. 4. C. 30. def. 6.* & Violentia probatur, si mulier magno clamore, vel etiam voce plorante imploravit alicujus opem. Damhoud. *Pract. Crim. c. 59. n. 9.* testesque & vicini de iis deponant Bald. in *l. 1. §. 28. v. potuisse ff. ad SC. Silan.* quod
P tantum

tantum quoad indicium faciendum, non autem quoad probationem procedere vult Masc. *Vol. 3. Concl. 1409. n. 27.* si in sylvis oppressa est, ubi vox exaudiri non potuit, quo casu etiam testes inhabiles admittuntur, cum veritas aliter haberi non possit. Prosp. Farinac. *de testib. q. 62. n. 55.* Carer. *in Pract. Crim. de Indic. & tortura §. in textu ergo ibi, testibus superatis n. 33. p. 73.* adeoque dictum foeminae siue majoris siue minoris per vim stupratae facit indicium ad torturam contra stuprantem cum adminiculis Farinac. *de ind. & tort. q. 4. n. 99.* Magnus autem favor stupri violenti, ex parte mulieris est, hinc si qua adulterata de nocte & oppressa per vim sit, quia non ausa fuit clamare, & sic ejus metus fuit conditionalis, & non praecisus, minime punitur ut adultera, nec perdit dotem. Vivius *lib. 2. decis. 241. n. 36. p. 282.* Nec virgo vi compressa pudicitiam amittit. Carpz. *l. 2. Consist. de 237. n. 8.* aut infamis fit. *l. 20. vers. quin etiam inviolatae existimationis.* C. *ad L. Jul. de adult.* nec tales liberi dicuntur ex damnato coitu nati. Id. *d. 238. n. 5.*

§. III.

Poenam violenti stupratoris quod attinet, est illa capitalis tam de jure communi. *l. 1. in fin. de extraord. crim. junct. Ordin. Crim. art. 119.* quam de jure Saxonico, per *lib. 2. art. 13. & lib. 3. art. 46. & art. 1.* qui non tantum in ipsos violentos stupratores, sed praeterea in omne animal, quod tempore violentiae illic adfuit, mortis poenam statuit, nec tamen eo contentus, aedificia insuper praediorum seu villarum, in

in quibus mulieres vel virgines violenter oppressæ, vel post factum, introductæ reperiuntur, succidi & ad terram prosterni jubet. Verba Germanici textus sic se habent: Um kein Ungericht soll man niederhauen Dorffgebäude, es sey denn, daß darinne Mägde oder Weiber genothzöget worden, oder genothzöget darein geführt seyn. Et paulo post: Alle lebendige Dinge, die bey der Nothzögunng waren, die soll man enthäupfen. Eadem coercitio stupratoris ab Electore Augusto approbata fuit *Constit. 30. p. 4.* ita tamen, ut, si mulier stupratori nubere velit, poena mortis remittatur & stuprator in perpetuum mittatur exilium, eumque stuprata sequi teneatur; si vero mulier nuptias ejus recuset, stuprator se offerens veniam non meretur. *Carpz. ad. C. d. 7. § 8.* Analogon stupri violenti est, si quis cum foemina demente rem habet, & talis transgressor, juxta cognitionem judicis, certam pecuniæ summam, pro sustentatione personæ miseræ persolvit, deinde post fustigationem relegabitur vigore *Const. 26. d. P.* item si Commentariensis mulierem incarceratam imprægnat.

§. IV.

Non tamen nudæ assertioni mulieris stupratae, quæ se imprægnatam vi dicit, credendum est, sed in veritatem stupri violenti a Magistratu inquirendum *Boer. q. 319. col. fin. n. 7. / Carpz. l. 2. Consist. d. 238.* Denn eine einzige Mannespersohn kan ein Weibsbild, ohne einigen ihren Consens, Willen oder Zulassung, nicht beschlaffen noch nothzüchtigen, es wäre denn ein zart

Kind oder Mägdlein, oder daß er dieselbe vollgetruncken,
D. Ann. resp. ult.

§. V.

Maxime omnium non præsumitur vim pati meretrix a cognoscente illam, nec generaliter præsumitur vis in ea, nisi probetur. Limita tamen, nisi meretrix contradixisset, eo, quia illius vitæ vellet poenitere, quod facere posset, etiamsi contrarium iurasset. *l. Imperialis 23. C. de nupt.* quando nempe talis meretrix coepisset honeste vivere; secus tamen, si non desierat meretricari, aut quidem desierat, sed tamen non vivebat honeste, quia erat facta concubina alicujus. *Masc. de probat. Vol. 3. Concl. 1253. n. 12. § 14.*

§. VI.

Affine stupri violenti est *raptus*, ubi observari oportet, quod, etiamsi blandis verbis & allectamentis adolescentulam seduxerit juvenis, tamen dicatur rapta per vim, etiamsi volens rapiatur, adeoque juvenis teneatur de raptu, nisi præsumatur, quod consenserit alteri, ut si fuisset ex alio prægnans vel ex ipso raptore: nam nisi probetur, quod per vim, non præsumitur per vim rapta, sed voluntarie per *l. stuprum 41. in fin. edrit. nupt.* Hippol. de Marsil. in *Pract. Crim. §. diligenter. num. 106.*

§. VII.

Cæterum quando Dd. dicunt, quod etiam *volens mulier* non debeat rapi, præsupponunt, illam velle, quatenus ad illud velle fuit inducta ab insidiis raptoris

ptoris & actibus ipsius fraudulentis, & licet de talibus fraudibus & persuasionibus non appareret, nihilominus, si allegatur, *illam volentem raptam esse*, lex præsumit, non potuisse velle, & ideo voluisse, quia fuit seducta ibi: nisi etenim illam sollicitaverit, nisi odiosis artibus circumvenerit, non facit eam velle tantum dedecus, & sese perdere, & prius, quia hoc ipsum velle ab insidiis nequissimi hominis, qui meditatur rapinam, inducitur. Et ideo verbum *volens* capiendum de voluntate seducta, quæ est *species violentiæ*, nisi enim essent insidiæ, tantum facinus virgines non perpetrarent. *l. un. §. 2. C. de rapt. virg.* Idem judicandum, si mulier acceptis muneribus in stuprum consentiat, tunc enim invita potius, quam volens peccare dicitur. *Dec. Conf. 170. col. 2.* Etiam si accedit ad domum viri, quia dolosa promissio & seductio est vis interpretativa. *Bajard. ad Clar. pr. Crim. §. stuprum. n. 38.* Non tamen immunis a pœna est, sed non minus ac ipse stuprator carcere puniri potest. *Carpz. p. 4. c. 27. d. 9.*

§. VIII.

Pergimus jam ad stuprum *voluntarium*, ubi explicandum (1.) quomodo merita causæ respectu imprægnatæ stabilienda. (2.) qua ratione ipsi a stupratore satisfaciendum sit. Quoad prius quær. *An & quatenus credendum sit assertioni vel inculpationi gravidaæ a se in partu factæ?* v. gr. si se gravida ex aliquo prægnantem dixerit, qui tamen factam a se imprægnationem negat, an eadem in casu deficientium aliarum

probationum admittatur ad juramentum suppletorium, aut inculpatus teneatur præstare juramentum purgatorium, deficientibus sufficientibus aliis indiciis, quæ ipsum de maleficio suspectum facere possent? Negativam defendimus cum Carpz. *Prax. Crim.* p. 2. q. 96. n. 54. & seqq. eo, quod nuda inculpatio imprægnatæ non sufficit ad probationem factæ imprægnationis, etiamsi gravida, in partu & confrontatione, perseveret in inculpatione sua, veluti responderunt Scabini Hallenses an Christoph Heinrichen von Lochau, nach Zeiß, d. 16. Aug. 1663. verbis: Hat Christina Müllerin, als man sie in der Besichtigung schwanger befunden, und gefragt, von weme sie zu Falle gebracht, auff den Reit-Knecht, Hans Sittigen befand, und ist in der Geburt, und in der Confrontation bey der Aussage, beständig verblieben, es will aber der Reit-Knecht solches nicht gestehen, daher sie sich zum Körperlichen Eynde erbothen; Ob nun wohl dergleichen delicta carnis in occulto verbracht werden, dahero durch Zeugen schwerlich zu beweisen, dieweil aber dennoch die bloße Bezüchtigung nicht genug ist, so mag gedachte Christina Müllerin, dafern sie nicht andern Beweis hat, des anerbothenen Eydes halber nicht zugelassen werden, auch ist Hans Sittigen sein Gewissen, in Mangelung kräftiger indicien zu reinigen nicht schuldig, B. R. W. Videmus itaque non credi mulieri cum juramento, asserenti se esse prænantem ex semine alicujus, cui præterea intendit partum adsignare, uti suum, & se exonerare ab alimentatione foetus. Neviz. in *sylv. nupt.* p. 17. col. 4. in pr. Bertaz. lib. 5. consil. 157. Boer tamen q.

299. n. 12. dicit, hoc esse verum in istis mulieribus, ad quas passim a pluribus acceditur: & etiam in his mulieribus, quas quis, pro suo arbitrio habere non potest, sed furtive tantum: Secus in concubinis vel alias retentis in domo, quia eo casu mulieris dicto stabitur. Quod si præsumptiones adsint, quibus reus gravatur, & uterque paratus sit ad jurandum, juramentum reo supponendum esse existimat. Cypr. de Sponsal. c. 14. §. 24. n. 1. §. 4.

§. IX.

Quid vero, si fateatur copulam, & deferat aëtrici juramentum, an fuerit virgo toto tempore antea; num virgo jurare tenetur? R. magis est, ut non debeat ad juramentum compelli, cum puella virginitatem allegans, præsumptionem juris pro se hebeat. Cravet. p. 1. Consil. 166. n. 1. Franc, Linglois in 50. decis. dec. 9. q. 6. in pr. Igitur probatio incumbet neganti, propter odium stupri, non puellæ asserenti, propter præsumptionem, quia virgo præsumitur, ex quo habebatur pro virgine & incedebat in habitu virgineo. arg. l. 15. §. 15. de injur. Schneidevv. in §. in duplum. num. 14. Instit. de Act. nisi aliqua subesset urgens præsumptio in contrarium, puta quod reus juret de calumnia, scilicet quod tale juramentum purgationis calumniose non requirat, per tradita ejusdem Lingl. d. l. n. 2.

§. X.

Ulterius quærere placet, Num mulieri vitiatæ dicenti, sibi promissum esse matrimonium ab eo, qui vitiauit illam, credatur? Resp. absolute non creditur, nec juramen-

ramentum necessarium deferendum eidem, etiamsi per unum testem probet, sibi matrimonium promissum esse, idque ideo, quia pudicitiae jacturam fecit, & infamis est, ac susque deque habet, qui jurata dicat vel affirmet. Deinde vitiata hoc unum studet, infamiam ut abolere & maculam eluere & eum, qui vitium illi intulit, maritum nancisci possit, adeoque verisimile est, eam facile pejeraturam, propter honorem, cum fama & honore homini nihil sit antiquius aut pretiosius. *l. Julianus. 26. pr. si quis omiss. caus. testam. Cypr. de spons. c. 14. §. 19.* si tamen testem omni exceptione majorem habuerit, juvenis admittitur ad juramentum purgationis, nisi actrix sit nobilis, honesta & dives, juvenis vero plebejus & pauper. *Beust. ad l. admonendi. de jurejur. n. 271. & seq.*

§. XI.

Potestne pragnans ex aliquo, promissione facta, se ei tantum honoris restitutum, quantum intulerit infamiae, contra eundem experiri, ut pro vero matrimonio pronuncietur, si ille de honore conjugali non sensisse se, sed de reverentia & cultu externo affirmat? Resp. si verbis prolatis ea insit promissio, quæ ad conjugium pertinet, pro matrimonio pronunciandum esse. Nam si vir & mulier verbis explicant, quod tamen corde non sentiunt, & absit dolus & metus, obligatio illa verborum, quibus sibi repromittunt, matrimonium constituit. Neque enim verisimile est, qui verbis fidem dedit, id animo non cogitasse. *l. Labeo. 7. §. fin. vers. cæterum nemo, de supell. leg. Cypr. d. l. c. 4. §. 15.*

§. XII.

§. XII.

Quando puellæ quis fidem dedit & facta est imprægnatio, prævia coram testibus protestatione, se id, quod facturum est, contrahendi conjugii causa non facere, omnino tenetur ex promissione, non obstante protestatione, quæ fraudulenter facta est. Dolus autem nemini patrocinari debet. Deinde protestatio actui contraria pro nihilo habenda. De reliquo animadvertendum, quod, si incidat præjudicialis quæstio, quæ prius terminanda est, sponsalia tunc suspendantur, utpote si puella compressa dicat, sibi fidem de conjugio datam & poculum abortionis a stupratore propinatum fuisse, ad tollendum partum, qui in utero est, vel sterilitatis medicamenta data. Certe hæc quæstio criminalis tanquam præjudicialis expedienda & dijudicanda primo est, antequam de matrimonio cognoscatur. Quippe de crimine potius judicare oportet, quod tanquam majus minori merito præfertur. *tot. tit. X. de Ord. Cognit.*

§. XIII.

Q. Num Nobilis ignobilem gravidatam, fide de conjugio prius data, teneatur ducere? Cypr. c. 10. de spons. §. 13. in negativam inclinat, dicens, sibi imputare puellam debere, quæ Nobili sui copiam fecit, quem sciebat maritum habere non posse. Nos contrarium asserimus cum Carpz. Pr. Crim. p. 2. q. 68. n. 53. quia nusquam legitur nobilitati præ reliquis indultum aliquod privilegium, præprimis quoniam matrimonium favorabilius est, quam Nobilitas, & alias no-
tissi-
Q

tissimum, quod privilegiatus contra æque privilegia-
tum non utatur privilegio, multo minus in hoc ca-
su, ubi favor matrimonii facit utramque paginam.
Aliud dicendum, si nulla præcessit promissio matri-
monii, tunc quia juxta jura vulgata poena saltim al-
ternativa obtinet, nempe ut imprægnans ducat aut
dotet. *c. 1. § 2. X. de adult. & liberum sit ipsius
electioni relictum quid velit, hinc nec Nobilis
inventus ad ducendam vitiatam cogi potest, sed liberatur
dotando, quoniam dotatio in locum matrimonii sur-
rogata est. Carpz. P. 4. C. 27. def. 1. n. 9. § def. 2. n. 2.*

§. XIV.

Videndum nunc, qua ratione mulieri impræ-
gnatæ succurrendum sit, ubi prius quædam de poena
stupratorum inferere necessarium existimamus. Sci-
licet jure divino prægnans virgo non desponsata, a
stupratore in uxorem ducenda erat, & patri puellæ
50. sicli dandi. *Deut. c. 22. v. 29.* siue puella dotanda et
ducenda, vel dotanda tantum, si pater puellæ nollet eam
ipsi dare. *Exod. c. 22. v. 16. § seq.* Contra Clericum
Jus Canonicum dotationem decernit, ita tamen, ut
depositionem ipsi insuper dictitet & castigationem
corporalem. *c. 2. de adulter.* Moribus nostris juxta
Mauritii, Electoris Saxon. Landes-Ordnung 1543.
editam, stuprans virginem vel viduam debet eam, si
in uxorem ducere nolit, dotare & partui, quem ha-
bet ex ea, alimenta constituere, secundum arbitrium
judicis & carcere ad tempus puniri. Hinc si puella
sit vitiata paupercula & is, qui vitiavit & matrimoni-
um

um promisit, dives, omnino ducenda, si parentes ipsius ferant & conniveant, secus si dolis & fallaciis, quas parentes pauperculæ pararunt, qui omnino fallaciæ poenas dare merentur, circumventus sit. Quod si mulieri vir promittat & fidem det his verbis: Ego de uxorem habere volo, & sequatur imprægnatio, vir ad matrimonium præcise obligatus non est, quia in alternativis electione gaudet debitor.

§. XV.

Q. Si medio tempore, quo reus deliberat, utrum velit dotare, vel ducere. puella in corpus suum peccet, fornicando cum alio, an ex quo electionem auferat ducendi vel dotandi, causa cadere debeat? Resp. non esse dubitandum, quin causa cadere debeat, cum etiam sponsalia juramento firmata tali casu dissolvi queant. Quod si fuerit probata præcognitio, dissolvuntur sponsalia, nec potest puella agere contra secundum fornicatorem, ut ducat vel dotet, causa cessante deflorationis. Speidel. in spec. Notab. p. 694. Dietherr. in contin. Besold. lit. K. n. 22. voce *Kinds-Handel, Kindes-Schwängerung.*

§. XVI.

Exinde fluit quoque, quod, si stuprata de fornicatione cum aliis est suspecta ex indiciis & præsumptionibus, dum probatur, quod aliorum juvenum & virorum consortia quæsierit, eorumque comessationibus interfuerit, stupratori alimentatio infantis injungenda haud sit, priusquam juramento se purgaverit a suspicione, certumque infantis patrem indicaverit. Carpz. l. 2. Consist. def. 239. Mev. 3. decis. 73.

§. XVII.

Alias qui stuprum confitetur, pro patre infantis habetur, donec solidis fundamentis contrarium fuerit probatum. Id. *ib. def. 232.* & stuprator onus alimentationis evitare non potest, etiamsi maritus sit. Id. *D. 4. C. 27. d. 10.* imo etiamsi ab alio jam corrupta, aut scortum publicum fuerit, ab ipso autem conceperit, quod tamen jurato obtinere debet. Id. *l. 3. Consist. def. 81.* si stuprator non est possessionatus, in carcere detinendus est, dum cavit de iudicio fieri & iudicatum solvi. Havem. *l. 4. Gamol. Syn. t. 5. pos. 4.* si stuprator sit fugitivus & inops, gravamen alendi infantem patri avoque paterno accrescit, scilicet de portione hereditaria, quam patre defuncto stuprator expectat. Vid. *C. Richt. dec. 88. n. 33.* qui vult, patrem demum, post triennium, partui de alimentis arbitrio Iudicis æstimandis prospicere debere per *l. 9. C. de P. P.* quem textum tamen Dd. ita intelligunt, ut ad matrem lactantem sumptuum in partum faciendorum onus intra triennium redundet & pater vel ejus heredes intra istud tempus ab omni sumptu liberentur, nisi mater adeo pauper sit, ut infanti lactando vacare non possit, tunc enim tam matri, quam infanti subveniendum asserunt. vid. Neviz. *in Sylv. nupt. lib. 3. n. 25.* & Moller ad *Consist. Elect. 27. p. 4. n. 2.* Quod si non appareant consanguinei, qui nutrant, patre deficiente, tunc expensis, fisci lactari & nutrirī partus debet. Carer. *in Prax. Crim. tr. de homic. §. circa igitur quantum de stupro. n. 36.* Quod porrigimus usque ad illam ætatem, qua ipse se alere poterit,

terit, ex lucris personæ. Bejard. *ad Clar. Prax. Crim.*
§. *stuprum num. 11.*

§. XVIII.

Dotationem quod concernit, dos pro modo & qualitate non imprægnantis, sed imprægnatæ, vel magis ipsius parentum conditione æstimatur, & nulla certa quantitas determinari potest, sed judicis arbitrio relinquitur, hinc teste Carpz. *Prax. Crim. p. 2. q. 68. n. 13. 14. & seqq.* aliquando 20. 30. 40. Thal. pro qualitate personarum, videlicet quantum probabiliter ad dotandam talem personam dari soleat a parentibus, dictantur. Hinc ubi imprægnata erat filia eines Krieger-Obristen, imprægnans vero ein Rittmeister, dotatio determinata fuit auff 300. Reichsth. Notandum vero, quod, ubi bona defuncti vitiantis pro tali dotatione non sufficiant, ea ex bonis avi peti non possit, modo ea nondum sint facta filii propria per successionem hereditariam, quin etiam *vidua defuncti imprægnantis* quoad ihr eingebracht Guth præfertur, quia uxor habet hypothecam legalem, atque adeo jus reale in bonis mariti, imprægnata vero saltem jus personale & conditionem ex canone. Quemadmodum in casu, da der imprægnant gestorben, und dessen Vater annoch am Leben, welchem nochmals die Erben des imprægnanten succediret, judicavit die Fürstl. Magdeburgische Officialey den 8. Decembr. 1679. his verbis: In Sachen A. G. B. Klägerin eines, Ehr. J. S. Seel. Erben Vormündere beflagte anders Theils, sprechen wir Fürstl. M. J. O. B. vor recht, daß der Klägerin gesuchte dotation auff 300. Thal.

hoch nicht unbillich zu setzen, welche ihr aus Chr. J. S. Seel. Verlassenschaft, nach dessen Wittibe Abfindung, Beklagte zu bezahlen schuldig.

§. XIX.

Denique circa dotationem ea cautela necessaria ducitur, quod statim deflorans ad solvendam dotem parentibus puellæ, quibus facta injuria, vel ad deponendam pecuniam compellatur, quandoquidem ceteroquin deflorans, ne cogeretur solvere dotem, posset multis fraudibus impedire, ut maritum non inveniret, & hoc modo deflorata facilius invenit maritum. Bajard. *ad Clar. §. stuprum. n. 24.*

§. XX.

Cessat onus dotandi, si probetur, cum puella conventum fuisse de pretio, nam tunc perdit ea jus exigendæ dotis; pater tamen puellæ potest agere actione injuriarum & damni æstimationem sibi provenientis petere, quia majori eget pecunia ad eam dotandam. Id. *n. 28.* Q. autem, An pater & filia possint favori petendæ dotis renunciare? Resp. possunt renunciare quidem tacite, nihil petendo, non autem expresse, quia poena imposita fuit non ad vindictam, sed ad bonum publicum & spirituale; Id. *n. 19. §. 20.*

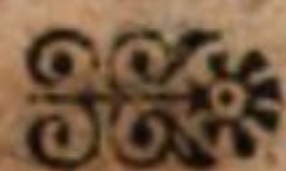
§. XXI.

Progrediamur jam ad stuprum in hoc illove personarum statu terminatum. Ac monialem quidem carnaliter cognoscens, punitur poena mortis. Jul. *Clar.*

Clar. q. 68. pr. Crim. vers. monialem. n. 27. sicut virginis Vestalis stupratorem in comitio ad necem cæsum, virginem vero stata die, ad portam Collinam, in loco, cui scelerato nomen erat, sub effossa humo, vivam defossam fuisse, narrat Cypr. de spons. c. 10. §. 11. Tutor stuprans pupillam deportatur & ejus bona publicantur de jure Civ. text. est in l. un. C. si quis eam, cui. tut. fuer. Grill. de pæn. omnif. coit. c. 9. n. 7. Jure Saxonico Electorali relegatio locum habet. Carpz. p. 4. C. 27. d. 7.

§. XXII.

Mulierem Judæam vel Turciam imprægnans fustigatione coerceri debet per ea, quæ habet Carpz. d. P. C. 26. d. 4. Gravior pœna, apud Ebræos, in illos statuta, qui cum foeminis plane gentilibus coitu se miscuerant, dum in eos incurrere vel Zelotis, i. e. hominibus privato zelo ductis fas erat. Sacerdotem vero in immunditie sua sacra obeuntem non erat necesse, ut Sacerdotes ceteri in forum educerent. Sed Sacerdotes, qui per ætatem nondum ministerio sacro pares erant, eum extra atrium protrahebant & cerebrum ejus fustibus elidebant. Seld. l. 4. de J. N. & G. Ebr. c. 4. Quod si quis Judæus foeminam compressisset ex filiabus Israel, post legem Mosaicam, ubi non intercesserant sponsalia, verberandus erat ex lege, ideo quod cum innupta coivisset. Ante legem Mosaicam aliud receptum erat. Tunc enim foeminam, cui potestas erat sui ac dominium, i. e. innuptam in aliquam concubitus vicem, sine consensu

sensu in vitæ communionem, sui copiam licite ajunt permisisse seu locasse, aut se sic tradidisse; adeo ut pro breviusculo ejusmodi amplexuum momento sive amicæ sive meretricis, modo neutra earum alteri nupta esset, illicitam nolint fuisse illam sui permissio- nem seu locationem traditionemve aut concumbentis possessionem magis ac cujuscunque alius rei manci- pi locationem usumfructumve. Id. l. 5. c. 4.

§. XXIII.

Qui *commatrem* suam aut *filiam lustricam* carna- liter cognovit, arbitrariam carceris vel relegationis poenam sustinebit. Carpz. d. C. 26. de ult.

§. XXIV.

Si *rusticus* aut vilis conditionis homuncio puel- lam nobilem stupret, virgis cæsus in perpetuum re- legari debet vi *Const.* 27. p. 4. add. Carpz. *Consist.* l. 2. d. 231. Quod si stuprator inferioris conditionis du- cere cupiat stupratam nobilem, ipsa vero nubere no- lit vel non ausit metu parentum, mitius puniendus est. Moller. *ad. d. Const.* n. 7.

§. XXV.

Circa stupratam quærendo indagare allubescit, *An virgo corrupta fertum in capite gestare possit?* Nega- mus, quia fertum est signum virginitatis, jam defici- ente signato, quod est virginitas, ipsum signum defi- ciat necessum est: non obstat, quod virginitatem in animo retineant, uti voluit Franc. Pfeil. *cent.* 2. *conf.* 147. allegans Ambros. *lib.* 2. de *Virginit.* in cap. *tolera- bilius.*

*bilius. C. 32. q. 5. eo, quod revera caro non possit
 corrumpi, nisi mens simul sit corrupta, & corpus
 mulieris, non vis maculet, sed ejus voluntas. Cui
 succenturiantur Berlich. p. 5. Concl. 41. n. 67. &
 Matth. Steph. ad art. 119. Ordin. Crim. Car. V. Nam
 contrarium tanquam verius tuetur Carpz. l. 3. Consist.
 tit. 6. d. 81. D. Præles in dissert. d. pœnitent. eccles. c.
 3. n. 43. quoniam etiam ea, quæ per imbecillitatem
 suam lapsa est, virginitatem amisit, nam non minus
 consentit in delictum atque meretrix; idcirco quo-
 que ostendit. *ibid.* n. 2. Carpz. quod, si serto nihilomi-
 nus incedat, nec illud deponere velit, pœna arbitra-
 ria ad id adigi queat. Deinde possumus argumenta-
 ri a majori ad minus, si illi, quæ vi stuprata fuit, non
 conceditur serto incedere, uti latius deducit. *Id.* l. 2.
d. 237. *Et prax. Crim. p. 2. q. 75. n. 83. Et 84.* multo
 minus conceditur ei, quæ imbecillitate humana la-
 psa, virginitatem ex consensu suo amisit, etiam si dicat,
 se in somno amisisse, nam præter hoc, quod talis ca-
 sus ferme non sit per naturam possibilis, ut non ha-
 beat sensum Venæris: Nam aut sensit, nec tamen pro-
 hibuit, & per hoc consensum accommodasse videtur,
 si non sensit, unde certa esse poterit, sibi in somno
 hoc ipsum obrigisse. Scio quidem casum fuisse olim
 in terminis Hallis Saxonum mit E. S. quæ dicebat,
 se per noctem in somno corruptam fuisse a scholâri:
 Es hätte Ihr davon geträumet, und da Sie wäre auf-
 gewacht, wäre der Schüler zur Cammer-Thür hinausge-
 gangen, dessen aber ungeachtet, hat Sie sich des Kran-
 kes müssen enthalten. Insuper scandala sunt vitanda,
 R quæ*

quæ hoc casu darentur facile, cum pluries accidere posset, ut vitiata se somno oppressam mentiri queat.

§. XXVI.

Sed definimus plurimum de hac materia, assume-
mus intuendum *incestum*, ubi primo loco nobis offer-
tur ordo *Ascendentium & Descendentium*. Distincte ta-
men hic procedendum. Alia enim poena incestuo-
sarum est jure divino, alia jure Saxonico. Jure di-
vino igne delinquentes comburendæ erant. *Lev. 20.*
v. 14. Jure Saxonico gladio plectuntur. *P. 4. Const.*
22. quod si tamen accedat minorennitas vel alia quæ-
piam idonea causa, mitiganda poena est, & transgre-
dientes virgis cæfæ, in perpetuum relegantur. *d. C.*
Sic ante publicatas Constitutiones Scabinos Lipsien-
ses puellæ, quæ persuasa a patre viduo, se sine ex-
ceptione in omnibus & quibuscunque rebus sibi
morem gerere teneri, eandem poenam dictatam fuisse
A. 1563. testatur Moller. *ad d. C. n. 4.* Quoad perso-
nas collaterales, si frater sororem imprægnat, ipse
cum imprægnata sorore virgis cæsus in perpetuum
relegatur. *Carpz. d. C. def. 4.* Eandem poenam susti-
nent, qui cum fratris filia vel amita magna carnaliter
se commiscet. *Id. d. l. def. 5. & 8.* Consobrini ve-
ro absque fustigatione perpetuo exilio coercentur.
def. 6. Jure Civili poena ejus, quæ se a persona con-
juncta imprægnari passa erat, habebatur infamia, con-
fiscatio bonorum, deficientibus liberis legitimis, fu-
stigatio. *l. 6. C. de incest. nupt. junct. Auth. eod.* Inter
affines denique incestus commissus, si ambo soluti se
com-

commiscent, fustigatione & perpetua relegatione
coercetur. *P. 4. C. 24. Q. autem, an is, qui impræ-
gnavit sponsæ nondum cognitæ consanguineam, de incestu puni-
atur?* Resp. quod non, quia matrimonium nondum
est consummatum, nec ideo vere commissus incestus:
itaque Episcopus poterit dispensare, etiam sine causa,
ut contrahat, non tantum cum sponsa illa de futuro,
si commixtus est in vase, & ibi consummavit cum
ejus consanguinea, sed cum alia, quæ sibi non est
affinis, poterit enim sine dispensatione, ut est gl. in c.
quædam. C. 27. q. 2. cum textu Angel. voc. Incestus. §. fin.

§. XXVII.

Non prætereundum vero, quod ex majorum
sancito, non ex ipsa lege Judæorum illicitum esset adul-
tero aut stupratori ullam stupratæ aut adulteræ su-
perstitis consanguineam. c. 5. C. 35. q. 2. & c. 3. X. de
eo, qui cogn. cons. dictis cognationis gradibus conjun-
ctam in uxorem ducere, veluti publicæ honestatis
causa, ita tamen illicitum, ut verberum poenam su-
biret, qui contra faceret, non ut inde matrimonium
initum dirimeretur. *Secl. l. 5. c. 10.* ratio prohibiti-
onis erat, ne cum adultera aut stuprata consanguine-
am inviserit, maritus ei congressus & amore denuo
captus, incestum committat. *id. ib.*

§. XXVIII.

Quod denique concernit prohibitionis *Levit. 18.*
contentas, veluti coitus cum matre. v. 7. uxore pa-
tris. v. 8. *Deut. 27. v. 20.* cum sorore germana & ute-

rina. *Levit. d. c. v. 9. cum nepte ex filia. v. 10. amita. v. 12. matertera. v. 13. patru uxore. v. 14. nuru. v. 15. uxore fratris. v. 16. privigna, privigni filia & nepte. v. 17. uxoris sorore. v. 18. &c.* D. Eckoldus §. 2. *tit. ff. de rit. nupt.* naturales esse affirmat omnes, cum Carpzovio & aliis, a quo recedit Notator ibidem, & sane quanquam gentes in *d. c. v. 25.* ejiciendas esse Deus voluerit, quod prohibitionis ejusmodi non attenderint, potuerunt tamen gentes illæ obstrictæ fuisse vel ex gentium jure quodam secundario, vel etiam, quod ad ipsas per traditionem lex moralis a majoribus ipsorum pervenire potuerit, ut hætenus recte Grot. *l. 2. c. 5. n. 10.* imo eodem capite concubitus mulieris cum bestia *v. 19.* prohibitus esse reperitur, quam prohibitionem J. N. esse nemo dixerit. Confer *Lev. c. 15. v. 25.* Unde male Kitzel. *c. 3. de spons. theor. 7. lit. G.* & noviter Huberus *l. 2. digress. c. 19.* prohibitionem conjunctionis inter eos, qui parentum & liberorum loco sunt, *v. c.* cum fratris filia naturalem esse putant: cum quidem commixtio contra illam incestus tantum civilis esse in *l. 38. §. 1. & 2. ad L. Jul. de adult.* dicatur: nisi civilem dicere velis, ut ea civilia esse dicuntur, quæ instituto quidem civili originem debent, sed tamen ob honestatis rationem a plerisque gentibus assumpta sunt. Dn. D. Lyncker in *dictat. ad tit. de rit. nupt. membr.* *In naturali cognatione spectatur computatio & prohibitio.*

§. XXIX.

Q. Num habens uxorem, si pregnantem fecerit Ber-
tam

tam, eique dixerit: Si non haberem uxorem, acciperem te in uxorem; mox male eam tractaverit uxorem, ut præ mœrore mortem sibi contrexerit, Bertam ducere possit?
 Resp. Si eo proposito non fecerit, ut moreretur, licite poterit Bertam accipere in uxorem, quia nec hic est fidei datio per verba promissa; nec homicidium ille fecit ea intentione, nec adulterium dicta machinatione. Angel. *cap. matrimonium. Impedim. 9. §. fin.* Tantum de incestu.

§. XXX.

Consequens est, de congressu mulierum cum brutis ut pauca in medium proferamus. Ubi excutiendum ante omnia est, *an nasci possit foetus humanus ex permistione tali cum bestiis?* quod inficiamur merito, quia deficit omnis causa efformativa & organizativa humani corporis, quæ est semen humanum virile ex suppositione, neque ferinum semen aptum est, ut concurrat ad efformandum corpus organicum, quod longe perfectius est, quam ut a ferino semine tanquam a causa partiali tantum concurrente efformetur. Vid. Schott. *lib. 3. Phys. Cur. c. 5. §. ult.* Et etiamsi nonnunquam foetus inde procreatus sit externa membrorum conformatione imaginem hominis repræsentans, non tamen verum hominem fuisse, sed animal belluinum, certum est. Quod autem poenam taliter brutescentium attinet, ea est combustio cum jumentis, quibus consueverunt. arg. *Exod. 22. v. 19. c. reos. 7. §. qui coierit. C. 23. q. 5. c. mulier. 4. C. 15. q. 1. junge Nemesein Carolin. art. 116, & Dn. Struv. Exerc. ad π. 49. θ. 42.*

quæ executio ad eum effectum peragitur, ne tale brutum postea indignam refricet facti memoriam supervivens. Ames. *lib. 5. cas. consc. c. 34. q. 3.*

§. XXXI.

Teterrimum genus permissionis illicitæ est *Concubitus cum Dæmone*. Ubi curiose naturæ indagatores disquirunt, An Dæmones possint imprægnare mulieres. Sane in Marrea regione, puellam quampiam nobilem prægnantem inventam, parentibus stupratorem scire aventibus, indicasse, quod nocte dieque secum formosissimus cubaret adolescens, qui unde veniret, ipsa ignoraret. Tertio die postea indice ancilla, parentes rescivisse illius præsentiam, itaque cum tædis cubiculum intrantes, horrendum monstrum in complexibus filiaë conspexisse. Quo cum magno fragore disparente, post triduum, foeminam foedissimum monstrum peperisse ex Cardan. *lib. 16. de Variet. rer. c. 93.* narrat. P. Schott. *Phys. cur. l. 1. c. 21.* & Delr. *l. 4. Disq. Magic. c. 1. qu. 3. s. 5.* memorat, virginem quandam Gandavensem, fanaticis revelationibus nimium ribuentem, imprægnatam in templo a Diabolo fuisse persuadente ipsi, se meritis reliquis Deiparam æquiparare, deesse foecunditatem junctam virginitati illibataë, si pergat, id quoque obtenturam, justo post tempore, miseram pro prole humana horridorum & villosorum vermium copiam utero effudisse. Dicunt, Dæmonem incubum non posse vi sua & ex propria substantia generare ex muliere prolem, posse tamen sexum, quem natura non
habet,

habet, artificiose exhibere & sperma alienum, sc. in ea, quæ somnianti viro contigit, illusione mira agilitate subducere & illud, quo momento mulier ad concipiendum optime est disposita, matrici infundere & muliebri semini commiscere, indeque sequi prægnationem mulieris, ac si mulier cum naturali Viro coitum habuisset. Quod si tamen proles nascatur, inquiunt pater ejus non Diabolus dicetur esse, sed homo cujus semine abusus Dæmon est. Grill. *de sortil. q. 7. num. 12.* Schott. *d. l. c. 22.* Quod quidem pernegat Carpzov. *P. 1. Crim. q. 49. n. 35.* Interim tamen experientia cognitum, ex concubitu Diabolico partus quosdam monstrosos, instar vermium, quos Elben vocitant, a Sagis prognatos fuisse, quibus damna hominibus per veneficium creant. Exempla libidinis Dæmoniacæ suppeditat Theat. Zvving. *p. 1259. & seq.* Nefandum hoc delictum ultricibus flammis coerceri, docet experientia. Vid. Carpzov. *P. 1. Crim. q. 49. n. 45.*

C A P. IX.

DE

DELICTIS, QVAE VEL PRAEIGNANS,
RATIONE FOETVS, VEL TERTIVS IN PRAE-
GNANTEM FOETVMVE PERPETRAT.

SVMMARIA.

- §. I. *Praegnans peccat, si visceribus vim intulit & partum in utero interemit, manibus ventrem comprimendo & c.*
§. II. *Quid de poculo abortionis statuendum?* §. III.
Excu-

Excusanda non venit mulier medicamenta recipiens, ut non concipiat. §. IV. An fœmina possit abarcere fœtum sine nota homicidii? Si non obstante poculo mulier peperit filium viventem, & qui duravit in vita, an qui dedit poculum, vel ipsa mulier puniatur, & qua pœna? §. VI. An autem mulier sciens volens partum abortivis medicamentis corruperit, qua ratione sciri possit? §. VII. Obstetrix peccat, si prœgnanti medicamentum dederit, ut partus ejiciatur. §. VIII. Quid faciendum, si & mater & infans, nisi subsidium offeratur, periturae videantur, num obstetrix potionem abortivam gravidæ & in partu conclamato laboranti porrigens, puniri poterit? §. IX. Delinquit obstetrix, si munus suum segnitè expediat. §. X. Tertius delinquit, si faciat prœgnantem pati abortum. §. XI. Q. Si puer vesicam porci inflatam violenter frangens, vel bombardam displodens fecerit, ut ex fragore mulier gravida expavescat & fugiens dispersa sit, an homicida sit. §. XII. Si quis luserit cum fœmina prœgnante v. gr. si quis eam per zonam a tergo traxerit & c. & contingat ipsi conceptus vivificati abortio? §. XIII. Execrandum est, quod de latronibus communi fama traditur, ipsos mulieres prœgnantes invadere, & dissecantes uteros, fœtu inde eruto, manus abscindere, & c. §. XIV. Si quis causa libidinis explendæ, vel odio, mulieri aliquid fecerit vel dederit ad potandum, ut soboles non nascatur, ut homicida tenetur.

§. I.

Prœgnans peccat, si visceribus vim intulit & partum in utero interemit, manibus ventrem comprimendo, aut fortiter cingendo, vel se in terram projiciendo; quibus accensenda quoque venit, quæ
ventris

ventris doloribus impulsa, ex *παραίεση* puerum in latinam projecit, & quidem poena gladii coercetur, si partus extitit animatus, sin minus, arbitraria locum habet. *Carpz. P. 1. Crim. q. 11. num. 12.* In Gallia extat constitutio Regis Henrici II. vigore cuius, ut obviam eatur abortibus & malitiis mulierum partus e medio tollentium, foemina, quæ celaverit se fuisse prægnantem, vel peperisse, nec publice baptizandum, vel sepeliendum partum exhibuerit, rea haberi debet homicidii seu parricidii. *Constit. sur le fait des femmes grosses de anno 1556. mens. Febr. P. Georg. Tholos. Synt. Jur. Civ. l. 36. c. 15. num. 22.* Quorsum pertinent tradita Iosephi *adv. Appion. lib. 2. ταῖς γυναῖξιν ἀπειπεν ὁ νόμος μήτ' ἀμφοβάλλειν ποτὲ ἐν τινὶ τῶν αὐτῶν, μήτε διαφθεῖρειν, ἀλλὰ μηχανῇ τίνι προσέπεσαι αὐταῖς. Τεκνοκτόνος γὰρ αὖ εἰη, ψυχὴν ἀφανίζουσα καὶ τὸ γένος ἐλαττῶσα.* Mulieribus celare foetum aliquem lex interdixit, aut eum extinguere, sed voluit, ut eum arte potius aliqua foverent. Infanticida enim esset animas demoliens & genus imminuens.

§. II.

De poculo abortionis res paulo difficilior. Sumunt illud prægnantes vel eum in finem, ut pudicitiae occurratur, quæ ex imprægnatione periclitatur, & honori consulatur, quod non raro, in illis, usu venit, quæ verecundiam, cum virginitatis dote, amiserunt, virgines tamen adhuc videri cupiunt: item in maritatis, quæ in longa virorum absentia, se aliis submitunt; vel eum in finem, ut maritis divortio facto ægre faciant, ut *l. 39. de pæn.* & hæ omnes, ante

te partum vivificatum relegantur de jure Civili l. 4. de extraord. crim. nisi hoc fecissent, propter pecuni-
am, in favorem nimirum hereditetatum, quo casu
capite puniuntur d. l. 39. de poen. Videntur enim tunc
quodammodo assassinium committere. Bart. ad d. L.
Add. Ludov. Dunte Decis. cas. consc. tit. von Götti-
chen Gesetz. §. 2. q. 13.

§. III.

Excusanda hic non venit mulier medicamenta
recipiens, ut non concipiat: quia enim videtur
quodammodo voluisse subvertere ordinem naturæ
& imponere sterilitatem in utero, in quo natura im-
posuit fecunditatem, hinc ob rem mali exempli,
tanquam nimium audax, punitur mitiori quidem poe-
na, quam homicida. Ludov. Carer. Pr. Crim. tr. de
homicid. q. 6. n. 40. p. 116. licet quoad poenam Cano-
nicam ex hoc incurrat in irregularitatem c. 2. de ho-
mic. in 6. Colligitur quoque poena taliter delinquen-
tium ex Gen. 38. Fieri enim non potest, ut vitio ca-
reat actio, quæ ad finem detestabilem tendit & jure
naturæ e diametro repugnat. Adde, quod animæ
cælo interdiciuntur, cui jam erant destinatæ. Nec
nos movet Hippocr. lib. de nat. pueri, qui famulæ cu-
jusdam, ut conceptum 6. dierum corrumperet, sua-
sit, & Covarruv. in Clem. si furiosus de homie. p. 2. §.
3. n. 1. in suæ opinionis confirmationem adducens
c. quod vero. 8. c. 32. q. 2. & putans, posse abigi par-
tum inanimatum, si puerpera nimis arcta sit, aut ejus
fama lædatur. Textus enim non loquitur absolute,
sed comparate.

§. IV.

§. IV.

Non dissimulandum est, circa quæstionem, *An foemina possit abarcere foetum, sine nota homicidii*, maxime discrepantes foveri sententias. Communiter distinguunt inter foetum *animatum* & *inanimatum*, hunc abarceri posse, si aliter foemina vitam servare non possit, illum minime posse, contendunt; sunt tamen nonnulli, qui tantum ad talem casum restringunt, ubi scil. foemina aliter vitam servare nequit, extra hunc si sit, putant, non liberam esse ab homicidii crimine, quamvis enim non sit homicidium formaliter, esse tamen quasi homicidium, cum foetus talis in potentia proxima sit ad hominem. Alia ratio illorum est, qui semen animatum statuunt, quamvis & hi in duas partes abeant (1.) quidam dicunt, quod sit animatum, etiam antequam ad locum generationis applicetur, quidam (2.) statuunt, quod tum demum animetur, quando applicatum est, dicuntque de ratione seminis esse formali, ut sit animatum; hi omnino pro homicidis habere possunt, qui talem abortum procurant; at non illi; si enim non est animatum, qui potest hominis cædes esse, cum foetus nondum sit homo? Sed manum de tabula, & potius solliciti sumus de foetu animato, quid tum liceat matri, si certo sciat, quod pereundum sit sibi, non procurato abortu? Resp. Petrus de Arragonia recte distinguit inter medicamenta, quorum quædam sua natura sint salutifera, quædam vero destructiva, hæc adhiberi non posse quia optimus vitæ possessor infans est: bene tamen illa, quamvis enim sequatur abortus, tamen non di-

recte intenditur. Præterea matris vita potior est, quam infantis, cum hujus pendeat a matris vita, non contra, v. g. si mater gravida sit in sylva & fera insequatur eam, omnino fugiendum esse matri asserimus, quamvis periculum abortus imminet. Nam alias ambo perirent. Quod si filia est minor & suasionibus matris impiæ abortum fecerit, ut suam turpitudinem occultaret, tunc filia excusatur. Nam & matris jussus ac mandatum, nec non ætas illi excusationem præbet. Bajard. *ad Clari Pr. Crim. q. 68. n. 6.*

§. V.

Q. Si non obstante poculo, mulier peperit filium viventem & qui duravit in vita, an, qui dedit poculum, vel ipsa mulier, punitur, & qua pœna? Resp. non debet puniri pœna mortis, ex quo non fuit secutus effectus, quia hodie in maleficiis potius spectatur eventus, quam solus animus delinquentis, sine effectū, nihilominus non evadet impune illi, qui scienter tradidit, vel quæ scienter assumpsit, quia poterit relegari per *l. 38. §. 5. de pœn. Paul. Grill. de sortil. q. 13. n. 7.*

§. VI.

An autem mulier sciens, volens, partum abortivis medicamentis corruperit, nulla ratione melius sciri poterit, quam si nullo premente morbo, aut fontica causa, medicamentum suscepit, ex eorum genere, quæ abortum provocare, foetum perimere aut ejus membranas corrumpere valent. Roder. a Castro *Med. Pol. l. 4. c. 13.* Et quia non solum puni-

tur,

tur, qui scienter tradidit poculum, fed etiam, qui composuit. *l. 3. ad L. Corn. de fizar.* idcirco optime nonnullis locis Pharmacopæi prohibentur Virginibus aut suspectis personis purgantia vel menses moventia medicamenta vendere, absque præscitu Medici. Nam sæpiissime ita Medicos & Pharmacopæos mulierculæ decipiunt, dum conqueruntur de suppressione mensium, & interea sunt gravidæ. *D. Amm. disc. ad cas. 66. & Resp. 6.* ubi de vidua specialem casum habet.

§. VII.

Tantum de crimine prægnantis: *Tertium* quod attinet, comprehenditur sub hoc vel *obstetrix* vel *quisvis alius*: Obstetrix peccat, si prægnanti medicamentum dederit, ut partus ejiciatur, & ea exinde obierit. *l. 9. pr. ad L. Aquil.* videtur enim eam interfecisse. Quod si scienter procuravit abortum, siquidem partus vitalis fuit, (censetur autem talis, post dimidium uterum gerentium tempus) gladio feritur. *Constit. El. 4. p. 4.* sin minus, extra ordinem punitur. *Carpz. p. 4. c. 4. d. 2.* Aliud dicendum de partu, in utero matris mortuo, qui, ex consilio Medicorum, impune abigi potest.

§. VIII.

Quid faciendum, si & mater & infans, nisi subsidium afferatur, peritura videantur, num obstetrix potionem abortivam gravidæ & in partu conclamato laboranti porrigens, puniri poterit? Certe apud Judæos, ubi sine puerperæ exitio, foetus eximi nequiret, quasi poena & quasi vis illata, cum revera non esset, locum ha-

buit. Scilicet utriusque vita in justitiæ statera posita, illius ut dignioris ita anteponebatur, ut hujus cædes justa, quia necessaria ob illius salutem, haberetur, quasi ob imminens matri, veluti ex vi illata, periculum, ipse poenas meruisset. Itaque in utero five pharmaco five manu extinguere licebat. Seld. *de J. N. & G. Ebr. l. 4. c. 3. in fin.* Quod si tamen exeruerat seu in lucem emiserat caput foetus, ei nocendum non erat, matris gratia, quoniam innocentis alterius vita, gratia alterius tollenda non erat. Neque tunc aggressoris instar habitus, Id *ib.* Idem somniat Wilh. Grot. *Enchir. Jur. Nat. c. 11. n. 7.* dum scribit, infantem in utero posse occidi, si ille non possit extrahi, sine discrimine matris. Nam potius matri viventi, quam proli nondum natæ parcendum esse. Rationem subjungit hanc: quia minus malum habet rationem boni. Sed fallitur ipse maximopere. Et enim minus malum triste, respectu majoris mali tristicis, habet rationem boni, non vero malum turpe, quod h. l. est. Pergit ille & ait, poculum abortivum non dari posse, nisi ex autoritate publica. Sed reponimus: si abortus malum turpe est, non potest ex publica autoritate fieri. Itaque ut tangamus id, quod res est, negamus, obstetricibus permittendum, ut absque Medicorum præscripto, medicamentum abortivum mulieribus per os tradant: dein, si Medicorum auxilium accedat, illa, quæ, per accidens, ad necem foetus & servandam puerperam, per abortum, tendunt, ut venarum incisionem & sanguinis emissionem vel pharmacum sudorem eliciens, licita non

non nunquam esse, arbitramur, in articulo extremæ necessitatis, & nullis remediis amplius valentibus, at quæ ex sua natura atque vi, & sic directo partum necant, salva conscientia usurpari non posse, quia infans optimus vitæ suæ possessor est, quicquid pro patrocinio contrariæ sententiæ afferant Gilh. *art. Jud. crim. c. 2. t. 12. n. 49.* & Ant. Tessaur. *dec. 12. n. 11.*

§. IX.

Præterea delinquit obstetrix, si munus suum se-
gniter expediat, gravidam inhumaniter tractet, aut
infantem adhuc aliqua sui parte in utero hærentem
interficiat, priusquam id vel a matre vel a circum-
stantibus foeminis deprehendatur, quod Pharaonem
duabus obstetricibus Ægyptiacis tacite præcepisse
evincit Dav. Rung. *in prælect. ad Exod. c. 1. part. 3. p. 26.* Nec scurrilia tractet in puerperio, ne scandali-
zetur parientes, vitetque superstitiones omnes, qui-
bus interdum miseras vel terrent vel torquent. D.
Amm. *discurs. ad cæs. 76.* sæpissime enim obstetricum
malitia, plures foeminæ interfectæ, alia in gravissima
pericula inciderunt. Imo compertum est, sagas, ob-
stetricum vices nonnullibi subeuntes, avidissime in-
hiare infantum nondum baptizatorum a se occisorum
cadaveribus, & de solidiore illorum materia confi-
cere unguentum suis artibus transvectionibusque
accommodatum; de liquidiori vero humore, ute-
rum replere, de quo is, qui potaverit quid, additis
paucis ceremoniis, statim conscius efficitur & magi-
ster illius sectæ Schott. *lv. 1. phys. cur. 32.* Absit
porro

porro obstetrix avara & imperita, ubi quidem obser-
vandum monent, non posse quampiam omnes situs
vitiosos prævidere, multo minus corrigere, quippe
quos non videat in tam angustis locis. D. Amm. *disc.*
ad cas. 78.

§. X.

Tertius delinquit, si calcem dederit, in utero
prægnantis mulieris, aut faciat aliter ipsam abor-
tum pati, teneturque de homicidio; Secundum jus
commune, si partus erat animatus, si sciebat esse præ-
gnantem, & percusserit, datque opera, ut faciat abor-
tum, secus si ignorabat. Ludov. Carer. *pr. Crim. tr.*
de homic. c. 1. n. 25. p. 100. quo casu tenetur poena
arbitraria, relegationis, aut carceris vel pecuniaria
multa. Carpz. *p. 1. Crim. q. 11. n. 25.* Ignorantia
enim excusat *l. 50. ff. loc. cond.* nec debuit divinare
mulierem esse prægnantem. arg. *l. 31. ff. ad L. Aquil.*
Quid autem judicandum sit in ordine ad irregulari-
tatem, si quis causam dederit abortui, & dubitetur,
an foetus fuerit animatus, exponit Franc. Bard. *disc.*
6. de consc. dub. c. 7. §. 4.

§. XI.

Quid de puero censendum, quo vesicam porci inflatam
violenter frangente, vel bombardulam displodente, ex fra-
gore, mulier gravida, expavescens & fugiens dispersa est?
Resp. non est homicida, nec irregularis. Pan. *in c.*
exhibita. 22. X. de homic. quia non quælibet causa de-
bet attendi, sed propinqua ad homicidium, ut quis
sit irregularis. Facit & *l. nihil. interest. 15. ad L. Corn.*
de sicar. Unde si quis percutit alium vulnere non
morti-

mortifero, hic autem, ex imperitia vel incuria Medici, vel expositione ad labores & sudores, moriatur, non est irregularis. Bart. *in d. c. exhibita.*

§. XII.

Si quis luserit cum fœmina prægnante e. c. si quis eam per zonam a tergo traxerit, & ea, præ terrore, dispersa fuerit s. ipsi contigerit conceptus vivificati abortio Dist. cum Pan. *in c. 20. de homic.* aut conditio ludi fuit gracilis & ludus ratione personæ licitus, ut quia fecit maritus, frater & alia persona conjuncta & tunc non erit irregularis, quia non est in culpa aliqua, eo quod levis ludus non est prohibitus in prægnante, aut ludus fuit illicitus, quia ludens cum prægnante carnale commercium habuit, aut habere consuevit, & tunc omnino hic irregularitatem subit *pr. c. 20. de homic. vol. Ang. insum. verb. Homicid. cas. 2. §. 5. Covarr. Tom. 1. p. 2. Rel. Clem. si furiosus. de homic. §. 4. n. 4.* Quam periculosum sit, admodum gravidas durius tractare, aut cum ipsis petulantius aut ineptius vel rixari vel joculari, comprobatur multis exemplis Schenck. *l. 4. obs. Med. 130.* Hinc merito reprehendendi die wilden Mohren oder Daboyer, welche ihre schwangern Weiber bey sich haben, und da selbige die Geburths-Schmerzen überfallen, vielmahls wenn es hart hergehet, mit Füßen das Kind aus der Mutterleibe treten, und den Kindern oben den Kopff breit drücken: Wie sie dann alle aussehen, als wären ihnen Stücken von denen Hirnschalen gehauen worden: Ihre Ohren Nasen und Lippen sind weit aufgeschlißt. Ita ex Michael

Hemmersam's Reisebeschreibung Dieth. *in add. ad Besold.*
voce Schwängerung.

§. XIII.

Execrandum est, quod de latronibus communi fama traditur, ipsos mulieres prægnantes invadere, & disseccantes uteros, foetu inde eruto, manus abscindere, easque cera cooperire & lychnos conficere, quibus in domo, ubi furari decreverunt, accensis, dormientes ibidem e somno non fuscitari posse, dicunt, quo totius obvia quæque auferre queant. Quorum poena recte, ut aliorum latronum, rotæ suppl cium, veluti pronunciatum refert Carpz. *Pr. Crim. p. 1. q. 22. n. 62.* Fast ebener Massen hat 1557 Peter Wolffgang zu Sagen, welcher zur Stadt hinaus geschleift, und mit glühenden Zangen zerrissen worden, weil Er 30. Mörde begangen, vor seinen Ende gestanden, daß Er 6. schwangere Weiber umgebracht, dero Leibes- Früchten Er die Herklein ausgezogen und sie gefressen habe, daß Er nicht möchte gefangen werden. Schickfus. *Chron. Siles. lib. 4. c. ult.* Et in relationibus publicis hoc anno 1680. sequentia nuper legimus, quæ in quantum vera sint, haud definiverim: Zwickau von 2. Septembr. Ein Todten-Gräber zum Geyer (4. Meilen vom hier gelegen) hat eine schwangere Frau aufgeschnitten, die Frucht herausgenommen, der Frau die Zunge hinten im Nacken heraus gezogen, dem Kinde den Kopf abgeschnitten, in die Feuer-Mauer gehenckt, daß, so viel als der Kopf Tropfen schwizet, so viel Leute stürben, auch Pulver gemacht, in die Gassen gestreuet, welche über selbiges gingen, mußten sterben. Et post paulo: Die-
I
sem

sem Böfewichte hat man, als er zur Hafft gebracht, alle Tage ein Pfund Fleisch ausschneiden lassen, welches Er selbst fressen müssen. Chartæ denique Pergamenæ virgineæ, confectæ ex cute puelli recenter nati & ante baptismum emortui, vel abortivi, quibusdam magicis verbis inscriptæ, impios homines multum tribuere, testatur Sinibald. *Geneanth. l. 1. rr. 2. c. 12. in fin.*

§. XIV.

Si quis causa libidinis explendæ, vel odio, homini aut mulieri aliquid fecerit, vel dederit ad potandum, ut soboles non nascatur, ut homicida teneatur. Gl. ad. c. 4. X. de homic. vol. pr. Illi, qui poculum abortionis gravidæ dant, si dolo malo non faciant, humiliores in metallum damnantur, honestiores in insulam, amissa bonorum parte, relegantur, si ex eo mulier aut homo perierit, supplicio afficiuntur. l. si quis aliquid. 38. §. qui abortionis. 5. de pæn. Hippol. de Marsil. §. nunc videndum. n. 50. Huc faciunt verba art. 133. Ordin. Crim. Carol. So iemand einem Weibes-Bilde, durch Bezwang, Essen oder Trincken ein lebendig Kind abtreibt, wer auch einen Mann oder Frau unfruchtbar machet, so solch Uebel vorseßlicher und bößhafftiger Weise geschicht, soll der Mann mit dem Schwerdt, als ein Todschläger, und die Frau erträncket oder sonst zu Tode gestrafft werden. So aber ein Kind, das noch nicht lebendig, von einem Weibes-Bilde getrieben würde, sollen die Urtheiler der Straffe halben bey den Rechts-Berständigen oder sonst Raths pflegen. Nostris temporibus Madame la Voisin Lutetiæ Parisiorum modo

quodam incognito in mulierculis, quæ pudicitiam in propatulo habuerant, abortum causare docta, concurrente crimine veneficii, in carcerem coniecta, mox viva combusta fuit. Pari modo puniri possunt, qui consilium dant, si in ipsis talis sit malitia, quæ ad meritum poenæ sufficiat. Hug. Grot. l. 2. c. 21. §. 1. Coarguenda hoc nomine Regina, Eufabia, quæ, quod sterilis esset, Helenæ, conjugii Imperatoris Juliani fraudulenter suasit, eamque acriter inflammavit, ut venenum absorberet, quo facto, quotiescunque prægnans facta, nunquam iusto tempore partum enixa est. Zeiler. cent. 3. q. 36.

CAP. X. DE PROBATIONE PRAEGRANTIAE.

SUMMARIA.

§. I. *Connexio.* Ictus in probanda prægrantia Medicorum atque obstetricum iudicio stare debet. §. II. *Ambigitur*, quænam signa sint graviditatis. Ante quatuor menses difficillime cognosci potest prægrantia. Responsum Facultatis Medicæ Lipsiensis ex Ammanno adducitur. §. III. *Desumuntur* signa quædam ex matre, quædam ex ventre, quædam ex universo corpore prægrantis. §. IV. *Quænam* desumantur ex matre? §. V. *Ex ventre.* §. VI. *Ex universo corpore.* §. VII. *Certissima* gravidationis signa non modo ignaras mulieres, sed etiam peritos Medicos fallunt. §. VIII. *Q. si mulier* habeat lac in mammis, an præsumtio sit, eam fuisse gravidam? §. IX. *Corporis inturgescentia pro infalli-*
bili

bili graviditatis signo non est habenda. §. X. Mulieri maritatae dicenti, se prægnantem, in dubio credendum. §. XI. Aliud est, si mulier vilis dicat se imprægnatam. §. XII. Creditur obstetricibus tanquam in arte peritis. §. XIII. Sufficit, si obstetrix interrogata; Utrum mulier talis prægnans sit, respondeat etiam sine ratione, quia vidit. §. XIV. Proficuum quoque est, ad explorandum, ultra obstetrices, adhuc honestas matronas admittere. §. XV. Magis affirmativo obstetricum testimonio, quam negativo, aliquando saltem negativo credendum. §. XVI. Non creditur obstetrici deponenti, quandam fuisse virginem, & hoc ex partu cognovisse. §. XVII. Non præsumitur virginitas, si agatur inter virum affirmantem, uxorem cognovisse, & uxorem id negantem. Quod si ob frigiditatem non potuerit cognoscere uxorem maritus, probatio per aspectum corporis prævalet iuramento viri carnalem copulam asserentis. §. XVIII. Sententia ex inspectione ventris, quod mulier sit prægnans vel non, lata, admittit probationem in contrarium. §. XIX. Virginitatis investigatio difficultatem habet. Lepidum est, quod refertur de catello cæco Andree cujusdam circulatoris. §. XX. Quis mos fuerit apud veteres, circa virginem desponsatam, prima nocte, cum sponso concubituram? §. XXI. Quid de probatione virginitatis per infectionem & productionem linteaminum? §. XXII. Infallibilia virginitatis neutiquam dantur indicia, sed probabilia saltem.

§. I.

Hactenus varias prægnantium classes mente percurrimus, nunc prægnatio quomodo probanda sit, subjiciemus. Ejus vero probatio non in Jurisprudentiæ nascitur forulis, sed aliunde petenda est: Nam ut Medicus ea, quæ considerationis Physicæ

sunt, a Physico accipit, & Physici responso acquiescens, tanquam mutuo data in forum transfert; ita Jctus in probanda prægnantia, Medicorum atque obstetricum judicio stare debet. Ubi decet Medicos esse alienos a studio partium, nec auri fame actos, honori nominique matronæ hujus aut illius, tali videlicet patrocinio imaginario studere malle, quam veritatem ratione, experientia, conscientia quoque propria comprobantibus manifestam tueri. Hoboken. *spicil. ep. 4.* vid. Tom. Bart. *Epist. Med. cent. 1. ep. 16. § 17. p. 88. § 90.* Sic ante annum in vicinia Annam Martham Ramshornin, quæ angelum sibi apparuisse spemque angelici partus injecisse blaterabat, Eisenbergæ tribus obstetricibus juratis, inspectione peracta ejus graviditatem negantibus, post quatuor hebdomadas infantem peperisse, non obscurum est.

§. II.

Ac primo quidem, quod signa graviditatis concernit, ambigitur adhuc impense, quænam graviditatem certam inferant, cum indies fieri videamus, ut etiam cautissimarum obstetricum manus & oculi fallantur. *c. nec. aliqua. 4. C. 27. q. 1.* Imo constat inter omnes, prægnantiam ante quatuor menses difficillime cognosci posse, post eos facilius. Zacch. *l. 1. qq. Med. leg. t. 3. q. 1. n. 6.* tunc enim etiamsi vel maxime fraudem celare velit mulier, nolens nihilominus tumefactione ventris & motu foetus ipsius in utero præcipue, si validus sit, se ipsam manifestabit. *Id. l. 3. q. 10. in. fin.* Huc facit Responsum Facultatis Medicæ
Lipsi-

Lipfienfis A. 1661. apud. Amm. *in Medic. Crit. cas. 95.*
 Daß bey einer ledigen Weibespersohn ein ziemlich dicker
 und harter Leib, welcher zuvor nicht also gewesen, merck-
 liche Veränderung und ungewöhnliche Flecken des Ange-
 sichts, ferner die Befindung des Wassers in Brüsten, der
 mit Ohnmacht zugestossene Eckel, und beständige Verhal-
 tung der Monatlichen Zeit, so Anna N. dem Bader ge-
 standen, ziemliche Muthmassung der geschehenen Schwän-
 gerung machen, doch aber keine unfehlbare Schwängerung,
 aus solchen angeführten indiciis, nicht erkennen werden
 mag, es wäre denn, daß Nachricht dazu käme, und das
 Weib zur Hälfte gelanget wäre, daß man die Bewegung
 der Frucht klärlich verspüren könnte. Etenim hæc signa,
 inquit Amm. *in disc. ib.* quæ in genere debent ingra-
 vidationem denotare, sunt etiam cacheticis familia-
 ria vel quæ suppressione mensium laborant.

§. III.

Nolumus autem signa recentioris conceptionis
 exponere, sed de iis, quæ conceptum provectiorem
 patefaciunt, erimus solliciti. Eorum quædam de-
 sumuntur ex *matre*: quædam ex *ventre*: quædam ex
universo corpore prægnantis.

§. IV.

Ex matre: Facies pallidior solito, in fronte non-
 nunquam maculæ lividæ vel citrinæ, item lentigines
 ruffæ, in facie, mulieri ceteroquin non familiares,
 emergentes: oculi contractiores ac magis cavi, &
 album lividius ac ad quandam citrinitatem vergens,
 si ejus-

si ejusdem venulæ cruore turgeant; si palpebræ molliantur, & ob hæc mulieris aspectus gravior atque ingratus magis reddatur: si inter oculorum angulos & nares venæ sitæ conspicuæ magis compareant. Bonaciol. *ennead. mul. cap. de indic. conc.* si mammæ cum dolore prævio, venas patentiores, crassiores, obdurescentes & colore livescentes habeant. Zacch. *l. 4. t. 2. q. 3. n. 16.* arteriæ ad jugulum, si mulier paulisper exerceatur, plus solito pulsantes: mammarum papillæ denigratæ, circulos colore nigrusculus, & magis consveto fuscus. Succedit perversus appetitus, morsus in ore ventriculi, cordis saltus, si ocysissime lætetur ocysissimeque tristetur: tormina umbilici & renum coxendicumque gravitatem persentiscat: si edulia fastidiat: si pulsus ab initio fortis & magnus, procedente tempore, parvus & velox perstet. Bonaciol. *d. l.* vomitus frequens atque amari-uscula jejunantibus saliva, *καχεξία*, intolerantia jejunii, symptomata ex longiori statione, diutina sessione & nimis arcta præcinctione vestium: oculorum ob-tenebrationes, vertigo, oscitationes frequentes: tumores exulcerationesque in cruribus: dorsum tactum frigidum, collum calidum. Zacch. *cit. § l. 1. t. 3. q. 2.*

§. V.

Ex ventre: Succedanea extumescencia & calor insolitus, tumor non durus, nec laxus, aut diffluens, sed cum leni quadam renitentia mollis.

§. VI.

Ex universo corpore: Lividus passim color corporis graviditas ac pigritia. Id. *ib.* Banaciol. *supra cit.*

cit. l. Add. Melch. Sebitz. exerc. Med. a. p. 500. usque ad p. 513.

§. VII.

Notandum vero, quod interdum certissima quoque gravidationis signa non modo ignaras mulieres, sed etiam peritos Medicos atque attentos fefellerint. Sicut contra reperiri videmus multas subdolas & fraudis plenas mulieres, quæ lucro inhiantes aut pœnarum vel infamiæ metu sese gravidas fingant & dejerent. Hoboken. *picil. ep. 4.*

§. VIII.

Q. si mulier habeat lac in mammis, an præsumptio sit, eam fuisse gravidam? Ita quidem vult Bald. in rubr. C. de probat. col. ult. vers. visa divisione. Nos in contrariam abimus sententiam, cum in virginibus illibatæ pudicitia, imo maribus quandoque lac repertum fuerit. Sic cardanum, Venetiis vidisse se virum 30. annorum, cui adeo lac in mammis abundabat, ut non solum puero lactando sufficeret, sed etiam saliendo prorumperet, scribit Roderic. a Castro l. 4. Med. Pol. c. 12. qui de quadam virgine Hamburgensi tanquam testis oculatus idem refert. Confer Sinibald. in Geneanth. l. 4. tr. 2. c. 6. & Casp. a Rejes q. 47. Et ante paucos annos fuit virgo, quæ catellum secum habens admovit sæpius uberibus, ut tandem fuerit lac in mammis sequutum. Adeoque sponsus sponsam ob id deferere non posse, evincit Quirin. Kubach. Cent. 1. qq. Jur. Pol. dec. 10. q. 7. & cent. 3. decur. 2. q. 7.

Neque corporis inturgescentia pro infallibili graviditatis signo habenda, cum compertum sit, uxorculas post partum tumido ventre extitisse. Th. Barthol. *Cent. 4. hist. anat.* 75. & personæ hydro-picæ cum ea conflictentur, quod ex sequenti pate-scet historia. Eine 40. jährige Edele Weibsperson zu Neaples, ehrliches Nahmens, begont im Jahr 1625. im Wittwenstande, gleich an den mittlern Theil ihres Leibes zu schwellen, auch der Bauch sich also zu erheben, daß ihre 2. erwachsene Söhne vermeinten, sie hätte solche Geschwulst durch fleischliche Wollust empfangen, und gieng mit einem Kinde schwanger. Daher Sie durch des bösen Feindes Anleitung von ihrem Geschlecht den Schimpff abzuleinen bewogen worden, daß der andere seine leibliche Mutter, mit Einstimmung des einen durch einen Schlag, auff ihrem Adelichen Erbsitz ermordet; Von dannen sich heimlich nach Neaples begeben. Als solches ruchbar worden, hat man die Mutter besichtigen zu lassen begehret. Und als der tödtliche Schlag von den Gerichten befunden worden, wird ihr der Leib auf-geschnitten, sie aber nicht schwanger, sondern Wasser-süchtig befunden. Acht Tage drauff stirbt der eine Sohn vor Melancholen, der andere aber, als der Thä-ter, meldet sich selber im Gerichte an, und wird ihm die rechte Hand abgehauen, hernach mit einem hölzernen Schlägel vor den Kopff geschlagen; Das Herz aus dem Leibe gerissen und zweymahl vor den Mund; Folgendes das Haupt abgeschlagen, und der Leib in vier Stücken gethei-

getheilet. Breithaupt in Beschreibung der Insel Malta
p. 197. apud Zeil. Cent. 4. ep. 89.

§. X.

Mulieri maritatae dicenti, se praegnantem, in
dubio credendum. Ang. in l. illud. n. 2. ff. si pars her.
pet. quia de facto suo agitur, ut ut per saepe mulieres
dicant, se esse praegnantes, ut viris complacent, ut
tempore hyemali, vestes pelliceae & jocalia eis eman-
tur, ut dicit Gl. in l. cum quidam. 30. §. quod dicitur
proximus. ff. de Acquir. her.

§. XI.

Aliud est, si mulier vilis dicat se impraegna-
tam. Dd. in c. per tuas. 10. de probat. hujus enim
effato fides haud habenda, licet significet, ex quo-
nam praegnans sit. Bart. ad l. 1. in fin. ff. de agn. liber.
Imo si gloriatur, a marito vel juvene quodam ho-
nesto stupratam se fuisse, injuriarum actione con-
veniri potest, quia in dolo versatur, adeoque pro
arbitrio judicis, hujus suae temeritatis poenam lucre
debet. Menoch de arbitr. jud. q. Cent. 4. cas. 33. n. 2.
quam etiam ad fustigationem extendi posse, tradit
Dan. Moll. ad Const. Aug. 45. p. 4. n. 2. §. 4.

§. XII.

Reliquum est, ut, quantum obstetricibus in
negotio graviditatis probandae tribuendum sit, osten-
damus. Scilicet per c. causam 14. de probat. creditur

iis tanquam in arte peritis, ut perspicue dicit Ulp.
*l. 1. in pr. de vent. inspic. l. in bonorum. 10. de bon. poss.
 l. intestato. 3. ff. de suis & legit. l. semel. 6. C. de re mil.
 lib. 12. t. 36. c. fraternitatis. 6. de frigidis & malef.*
 quemadmodum recurritur ad Philosophos *l. si pater.
 36. de sol. ad architectos. Nov. 7. c. 3. §. Scire autem.*
 Credetur autem iisdem tunc demum, si cum jura-
 mento deposuerint. *arg. l. hac edictali. 6. §. his illud.
 C. de sec. nupt. Bartol. in l. Theopompus. ff. de dot. præ-
 leg.* Etsi enim periti in arte non teneantur de veri-
 tate jurare, nisi in iis casibus, in quibus certa no-
 titia haberi potest, tamen de credulitate debent ju-
 ramentum præstare. Masc. *de probat. Vol. 3. Concl.
 1208. n. 5.* Quod si trium copia nequeat haberi, duæ
 vocentur, quæ ad probandum concordare debent.
*l. 1. inpr. de Vent. inspic. Bald. in l. septimo mense. rel. 2.
 dest. bom.* Non tamen unius obstetricis dictum sufficit,
 si plures possint haberi. *c. proposuisti 4. de probat. Bar-
 tol. in l. 1. pr. n. 4. de inspic. Vent.* Aut illa una ob-
 stetrix se ingerat, tunc enim se suspectam reddit, &
 ideo major numerus requiritur, quam quando ne-
 gat, ut tradunt Dd. *in l. 1. §. de inspiciendo. de Vent.
 inspic*

§. XIII.

Sufficit autem, si obstetrix interrogata: *utrum
 mulier talis prægnans sit*, respondeat etiam sine ulla
 ratione, *quia viderit*, nec necessum erit, aliam ra-
 tionem per medium peritiæ declarare, quæ sint
 signa prægnantis; sufficit enim, quod assignet cau-
 sam sensus, etiamsi non reddat causam intellectus,
 adeo-

adeoque quia deponit tanquam super dependentibus a peritia artis suæ, principaliter de re sensu apprehensibili, valet dictum, sine ratione expressa, licet, in quantitate apprehensionis, adhibeatur iudicium intellectus. Innocent. *in c. cum causam. 37. X. de testib.*

§. XIV.

Proficuum quoque erit, ad explorandum, utrum aliqua puella privilegio virginitatis sit munita, ultra obstetrices adhuc honestas matronas & in hoc negotio prudentes admittere arg. *c. pen. X. de probat.*

§. XV.

Denique credendum magis affirmativo obstetricum testimonio, quam negativo, aliquando saltem negativo, nominatim, si adstipulentur puellæ neganti se esse cognitam. Dan. Berckring. *Inst. Oecon. l. 1. c. 2.*

§. XVI.

Non vero creditur obstetrici deponenti, quandam fuisse virginem, & hoc ex partu cognovisse: potest quidem ex partu cognosci, an sit primus partus, & an prius, quam tunc fuerit prægnans, sed an fuerit virgo, nec ne, id ex partu non potest cognosci. Joh. Bapt. Bajard. *ad Jul. Clar. Prax. Crim. q. 4. n. 7.*

§. XVII.

Nec præsumitur virginitas, si agatur inter vi-
rum

rum affirmantem, uxorem cognovisse, & uxorem, id negantem, nam isto casu statur potius assertioni viri circa deflorationem, quam mulieris, si vir deponat cum juramento, secus si sine juramento id affirmaret. *c. continebatur. 6. c. duo pueri. 12. X. de despons. impub. c. si quis acceperit. C. 33. q. 1.* Quod si vero ob frigiditatem non potuerit cognoscere uxorem maritus, probatio per aspectum corporis prævalet juramento viri carnalem copulam afferentis. *Gl. ad c. proposuisti. 4. X. de prob. arg. c. ad sedem. 2. C. 35. q. 5. testes. 15. C. 3. q. 9.*

§. XVIII.

Denique sententia ex inspectione ventris, quod mulier sit prægnans vel non, lata, admittit probationem in contrarium. *l. 30. §. 3. de acquir. her. Carpz. P. 1. C. 26. d. 5. n. 2.*

§. XIX.

Ceterum virginitatis investigatio difficultatem habet, nec hodie contingit amplius nostratibus, quod Niceph. *bist. Eccles. l. 17. c. 32.* de catello cæco Andreae, Italici cujusdam circulatoris scribit: eum novas quasdam res peregissee atque cuilibet suum tribuisse & arcana quædam signis demonstrasse. Ubi scholiastes subjungit: Designabat mulieres utero gestantes, scortatores, adulteros, avaros, magnanimos.

§. XX.

§. XX.

Moris erat apud veteres, ut, dum virgo desponsata, prima nocte, cum sponso erat concubitura, colli mensuram, filo circumdato, caperent: postero mane, eodem filo collum mensurarent; quod si latius, quam ut filo comprehenderetur, inveniebant, defloratam ea nocte fuisse, pro certo habebant. Ex Mercur. 6. var. lect. c. 6. Roderic. a Castro in Med. Pol. l. 4. c. 12.

§. XXI.

Quantum ad probationem virginitatis per inspectionem & productionem lintheaminum, sanguine rupti hymenis infectorum, debilis ea, dubia, incerta atque fallax est, quia non in omnibus, sed paucissimis virginibus, dum diffecantur, ista castitatis pellicula seu membrana reperitur: vel quia in nonnullis hæc crassior, firmior ac robustior, ut violenta disruptione opus sit; in aliis tenuior & fragilior, ut ruptura haud sentiatur; vel quia in plerisque, præprimis adultioribus lascivo attritu aut ex casu violento facile divelli & lacerari, imo ex humorum affluxu & morbo corrumpi potest. Nec indicium ἐκ σφρόντης τῆς γυναικείας firmum, astutæ enim mulieres medicamentis efflictim adstringentibus eam adeo coarctant, ut virgines videantur. Panorm. in c. 4. de probat. Arnif. de Jure Connub. c. 3. sect. 3. num. 20. & seqq. Roder. a Castro. dict. loc.

§. XXII.

§. XXII.

Ut brevibus me expediam, infallibilia virginitatis eutiquam dantur indicia, sed probabilia saltem. Conjungenda igitur universa, non accipienda singula: h. e. in exploratione virginitatis perpendenda collective, non spectanda distributive. Melch. Sebitz. *de not. Virginit. post. exercit. Med. p. 782. & seq.*

CAP. XI. et ULT.

DE

AFFINIBVS ET CONTRARIIS
PRAEKNANTIVM.

SVMMARIA.

§. I. *Ad Affinia referimus bruta gravida. Q. si statuto cavetur, ut capiens lupum debeat habere pro quolibet decem grossos, an si quis capiat lupam praegnantem debeat accipere plus, quam decem? Si quis capiat matrem cum lupis jam natis?* §. II. *Feras, quae in rapacium censum non veniunt, stato duntaxat anni tempore prosequi non licet.* §. III. *Num dominus equae, cum in alieno pasceretur, in cogendo, quod praegnans erat, possit cum eo, qui coegit, Lege Aquilia agere?* §. IV. *Si equam meam equus tuus impraegnaverit, non est meum, sed tuum, quod natum est.* §. V. *Ad Contraria pertinet Impotentia Conjugalis a parte mulieris, quae ex causis in hac thesi recensitis oritur.* §. VI. *Alia femina totaliter sterilis est, alia ad tempus tantum. Distingvendi sunt casus: Aut ante matrimonium contigit*

*tigit impotentia. Aut post illud & quid circa unum-
quodque juris? §. VII. Si mulier ex melancholia velit
cohabitare viro, potest repudiari, interim tamen de-
bet alimentari.*

§. I.

Ad Affinia personarum prægnantium referimus
bruta gravida. Ubi Q. Si statuto caveatur, ut
capiens lupum debeat habere, pro quolibet decem grossos, vel
prout in antiquis præfecturæ Jenensis æstimis reper-
tum testatur Dn. M. Beyer in Geogr. Jenens. c. 36.
§. Wölffe, ut is, qui interemerit lupum prope Jenam,
accipiat medimnum frumenti, an si quis capiat lupam
prægnantem, debeat accipere plus quam decem? Resp. quod
non, quia agitur hic de incommodo non nati vel de
commodo alieno. Schneidevv. ad §. permissum. 3. Inst.
de nupt. n. 15. Etiam si duos lupatinos lupa gestarit,
quia in uno corpore sunt plures animæ & labor
unius. arg. l. Sejo. 10. pr. de ann. leg. vel quia, quod
in utero est, non videtur. arg. l. Rutilia. 69. de contr.
empt. vel quia lex non curat de lupinis, unde non
fingit eos natos. Bald. ad l. qui in utero. de stat. hom.
rel. 1. Quid vero, si quis capiat matrem cum lupis jam
natis? Resp. adhuc deberi illi tantum decem, cum
is, qui ex lacte nutritur, adhuc in utero, & pars vi-
scerum matris, esse videatur, per l. sed addes. 19. §.
si quis mulierem 7. ff. loc. & l. 1. §. 1. de vent. inspic.
Id. Bald. ad l. fin. C. de liber. caus. D. Præses dissert. de
persecut. lupor. tb. 15.

§. II.

De reliquis feris, quæ in rapacium censum non
X
veni-

veniunt, notandum, quod statò duntaxat anni tempore persequi eas liceat, abstinere vero quis debeat jure venandi, quo gaudet, circa id tempus, quo ventrem ferunt aut adhuc inter se coeunt, aut ob pascua nimis macrae parumque proficuae apparent, adeoque tempus destinatum exercitio venandi superioris quidem generis feras, cervos scil. & apros a summa aestate incipit & exitu autumnì terminatur, a festo Trinitatis usque ad diem Andreae procedens vel Johannis Baptistae usque ad festum nativitatis Christi; at inferioris a Bartholomaei die usque ad Bacchanalia, vel Aegidii usque ad Petri ferias. vid. Dn. a Seckendorff, in Deutschen Fürsten-Staat p. 3. c. 3. Rubr. Wildbann, u. d. g. §. 6.

§. III.

Casus esto: Equa cum in alieno pasceretur, in cogendo, quod praegnantis erat, ejecit, quær. Num Dominus ejus possit cum eo, qui coegit, lege Aquilia agere? Resp. posse illum omnino, si videlicet hic percusserit aut consulto vehementius egerit, quia equam iciedo rupit. l. 39. pr. ad L. Aquil.

§. IV.

Si equam meam equus tuus impraegnaverit, non est tuum, sed meum, quod natum est. l. 5. §. 2. de rer. vind. quoniam semina jacta cedunt solo. §. 32. Inst. de R. D. tibi tamen, tanquam domino equi, pro locatione ejus ad actum impraegnandi, aliquantum pecuniae solvere fas est. Sic pro elocatione ipsius in

in aliquibus terris domino animalis semiuncialem dari suevisse novi, veluti pro usura tauri duos grossos. Tantum de Affinibus, ad *Contrarium* transfundum.

§. V.

Contraria pręgnantię est *Impotentia Conjugalis* ex parte mulieris, sive infęcunditas, quę vel oritur a vitio naturali congenito; vel ex causa accidentalı, utpote ex veneficio, aliterve vi adhibita, vel ex dispositione morbosa, vel ex inhabilitate viri proprii.

§. VI.

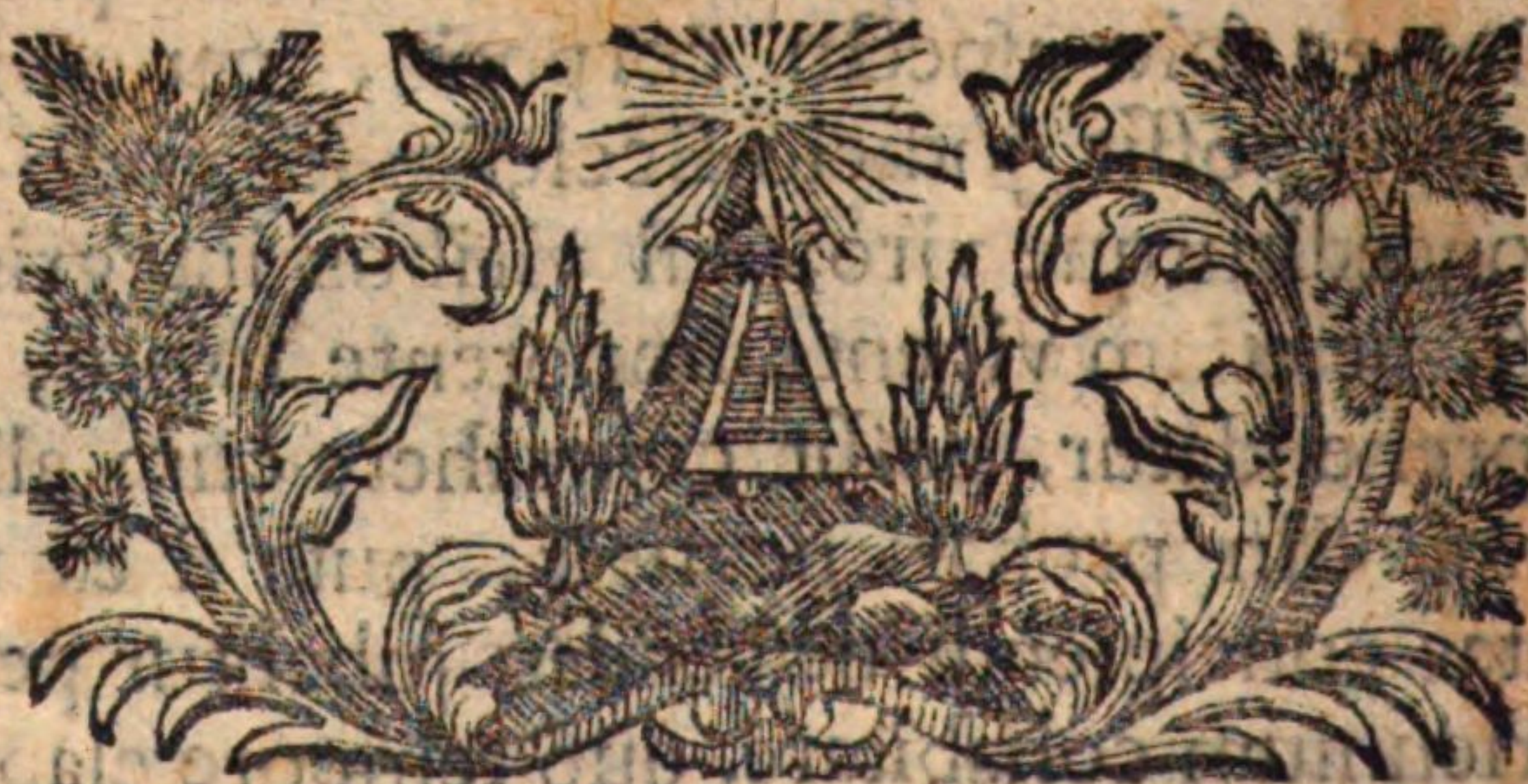
Alia tamen fęmina totaliter sterilis est, alia ad tempus tantum, vel propter ætatem inconyeniētem, aut tenellam constitutionem. Vid. Dn. D. Simon *Tract. de impot. Conjugal.* Distinguendi tamen casus sunt, Aut ante matrimonium contigit impotentia conjugalis, & tunc statim divortium peti potest, si altera pars nesciverit: si vero sciverit, alter habeat alteram ut sororem, si non possit ut maritam. c. 4. & 5. X. de frig. & malef. Aut post matrimonium talis vitiositas exoritur, & tunc si revera probetur, aut statim ex solo aspectu corporis, per evidentia signa, haberi possit, iudicio Ecclesię separatio admittitur, concediturque viro, qui viribus integris pręditus est, ut etiam vivente impotente uxore, si sterilis deprehendatur, possit contrahere cum alia. c. 1. in fin. eod. Sin probari nequeat, puta si ex fascino inhabilitas concipiendi descendat, jubentur per integrum triennium cohabitare, quo tempore elapso, sol-

vitur matrimonium, & qui impotentem duxerit, potest alii renubere. c. 5. § ult. eod. D. Richt. 1. decis. 8. n. 16. Negativam tuetur Myler. ab Ehrenbach, c. 4. §. 1. Gamol. §. 7. usque ad 16. Quod si ea, quæ iudicata fuit impotens, non talis postea inveniatur, tunc ille, qui fuit absolutus per sententiam, cogitur ad priorem conjugem redire. Dessel. in erotem. Jur. Can. cit. tit. q. fin.

§. VII.

Ultimo notandum, quod mulier, si ex melancholia nolit cohabitare viro, possit repudiari, interim tamen alimentari debeat. D. Lyncker. ad tit. de rit. nupt. membr. subjectum.

Atque hæc de jure prægnantium in præsens scripsisse sufficiat, poterant quidem plura paginis istis inferi, sed ne nimium earum excrescere moles, colophonem negotio imponere volumus, Deo immortalis pro concessa Spiritus Sancti assistentia, æternas gratias habentes, & B. L. humaniter rogantes, ut, sicubi a nobis erratum fuerit, ignoscat.

Müller, Peter,

Petri Mvlleri ... Tractatio Ivridica De Ivre Praegnantivm Von Schwangern
Weibern

lenae 1756

4 Diss. 1691#Beibd.8

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10819781-9

VD18 15089118-001